

De Eucharistie en het christelijk leven

<https://hdl.handle.net/1874/236764>

Kohl Subp

1870

VII

4

III₄

mm 13840

KATHOLIEKE BIBLIOTHEEK.

DE
EUCCHARISTIE

EN

HET CHRISTELIJK LEVEN.

DOOR

MONSEIGNEUR DE LA BOUILLERIE,
Bisschop van Carcassonne.

Prijs 60 Cents.

's GRAVENHAGE
T. C. B. TEN HAGEN
Nobelstraat 20.
1870.

ER
EIT

E

VII, 4

T.T. 2528

46

DE
EUCHARISTIE

EN

HET CHRISTELIJK LEVEN.

DOOR

Fr. A. Rouillet

MONSEIGNEUR DE LA BOULLERIE,
Bisschop van Carcassonne.

VII 4

Sub tuum praesidium, Immaculata.

'S GRAVENHAGE,
T. C. B. TEN HAGEN
Drukker—Uitgever
1870.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT,
COLL. THOMASSE

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0614 6504

INLEIDING.

In mijne preeken en mijne geschriften heb ik dikwerf herhaald «dat de Eucharistie het allerheiligste Sacrament des Altaars, als 't ware het middelpunt van het christelijk leven is, dat zij ons onze voornaamste pligten leert en ze ons doet liefhebben, dat zij al de genaden welke wij noodig hebben beheerscht en in zich zamenvat, dat zij aan het geheel der godsdienst eene wonderbare krachtdadigheid en eene bekoorlijkheid mededeelt, waarvan zij alleen het geheim bezit.»

Dit boekske is eenvoudig de ontwikkeling van dit denkbeeld.

Sedert lang heb ik mij eene zeer zoete gewoonte gemaakt om alles tot de Eucharistie terug te brengen.

Zoo heb ik, vroeger, het heilig Evangelie overwegende, er mijn behagen in geschept om op elk zijner bladzijden den beminnelijken stempel van den God des tabernakels te ontdekken, en de

woorden van den gewijden tekst hebben mij als van zelf eene soort van klein eucharistisch Evangelie bezorgd, dat, door de bekwame hand van een vriend [verklaard, welligt eenig nut aan de zielen heeft verschaft (1).

Later, een niet minder goddelijk boek, dat der schepping, openende, heb ik zonder moeite in elk geschapen voorwerp een beeld en een zinnebeeld van den God der Eucharistie herkend. En al de zichtbare dingen die ons, volgens de uitdrukking van den Apostel (2), gegeven zijn om de onzichtbare dingen beter te begrijpen, hebben mij zelven vooral geholpen om de zoetheden van het altaargeheim beter te smaken en beter in te zien (3).

Hoe gemakkelijk is het mij van toen af geweest om, wanneer ik het christelijk leven bestudeerde, daarin niets anders te zien dan eene afstraling van de heilige Eucharistie!

De Eucharistie is dierbaar aan vele zielen, maar hare *praktijk* oefent welligt geen genoegzaam krachtige werking op het leven van de meesten harer uit.

De *praktijk* van de Eucharistie, het geheele

(1) *Méditations sur l'Eucharistie. Sujets de méditation pour l'adoration perpétuelle*, développés par M. l'abbé Ant. Ricard.

(2) Rom. 1, 20.

(3) *Etudes sur le symbolisme de la nature*.

christelijke leven doordringende, aan te toonen, dit is het doel 't welk ik mij heb voorgesteld.

Indien ik mijn boek zou durven aanbieden als eene zeer kleine nabootsing van een groot voorbeeld, dan zou ik zeggen dat ik in zekere mate eene *Inleiding tot het godvruchtig leven* heb willen schrijven door de goddelijke Eucharistie.

De devotie, zoo leert de engelachtige Leeraar (1), is in ons die vaardigheid van den wil, welke ons tot de dienst van God brengt.

Maar onze wil is nooit vaardiger dan wanneer *de hefde van Jesus Christus haar dringt* (2), en de dringendste liefde des Verlossers ten onzen opzichte is die, welke Hij ons in het Sacrament des Altaars betuigt.

Ach! geef mij eene ziel die goed en dikwijls communiceert! De Eucharistie zal haar zeer snel op de wegen der degelijkste en verhevenste devotie geleiden.

Op het voorbeeld van den heiligen Franciscus van Sales heb ik een gemeenzamen vorm gekozen, dien van een eenvoudig onderhoud met *eene christelijke ziel* (3).

(1) 2: 2, Q. 82, a. 1. — (2) II Cor., V, 14.

(3) Een en ander onderhoud, in den vorm van conferentiën, is in mijne bisschopsstad gepredikt.

INLEIDING.

Vervolgens heb ik mij, even als de heilige Bisschop van Genève (1), ten doel gesteld om niet slechts de lieden te onderrigten die in afzondering leven, maar degenen die in de wereld zijn en wier staat hen verplicht om uitwendig het gewone leven te leiden. Allen hebben behoefte aan de Eucharistie, en geen hunner dien dit goddelijk Sacrament niet bij magte is heiliger en gelukkiger te maken.

Daarom heb ik onder de duizenderlei middelen van heiligmaking welke God ons geeft, bij voorkeur de Eucharistie gekozen om de christelijke ziel te leiden.

«Het bloemenmeisje Glycera verstond de kunst om de bloemen met zooveel verscheidenheid te schikken en te mengen, dat zij met dezelfde bloemen eene groote afwisseling in hare bloemruikers bragt » (2).

Wat mij betreft, christen lezer, ik bied u slechts ééne bloem aan, *de veldbloem, de lelie der vallei* (3). Maar deze ééne bloem heeft zoo verscheiden geuren en wisselt hare schakeringen zóó goed af, dat zij alleen in staat is om al de zielen te bekooren en ze voor God op te sieren.

(1) *Inleiding tot het godvruchtig leven*. Voorrede.

(2) *Ibid.* Voorrede.

(3) Cant. II, 4.

I.

DE EUCHARISTIE.

EN

HET CHRISTELIJKE HART.

Pone me ut signaculum super cor tuum.

Plaats mij als een' stempel op uw
hart.

(CANT. VIII, 6.)

I.

O! welk een beminnelijken en magtigen invloed doet de Eucharistie aan ons hart gevoelen! Kan men zich het christen hart denken zonder het in verband te brengen met de Eucharistie? Kan men de Eucharistie noemen zonder te denken aan hetgeen zij voor het hart is? Wanneer men in één adem de Eucharistie en het hart noemt, dan scheidt men niet wat God zelf vereenigd heeft, en wanneer men de geheimen des harten en de geheimen der Eucharistie overweegt, dan stelt men zich beter in staat beide te begrijpen.

Ons hart is de gezegende grond, waarop het christelijk leven ontkiemt en zich ontwikkelt. Door het hart zijn wij christenen

Maar door welk zaad wordt de grond onzes harten vruchtbaar gemaakt? Door de goddelijke Eucharistie. Zij, in ons tegenwoordig zijnde, onderrigt en vormt ons hart, opdat het volmaakt christelijk worde.

Door deze beide denkbeelden te ontwikkelen, zou ik, o christen ziel, u willen onderhouden over de zeer bekoorlijke betrekkingen welke het God behaagd heeft tusschen de Eucharistie en het hart te vestigen. Voor dat ik met u in de bijzonderheden van het christelijk leven doordring, is het gepast u over zijne twee hoofdbestanddeelen te spreken: het hart en de Eucharistie.

II.

Ik heb het u reeds gezegd: het hart maakt ons christenen. Beklagen wij ons daarover niet, o christen ziel. In den grond der zaak, is er in ons niets beters, niets gemakkelijkers om ons ten goede te rigten dan het hart.

Ongetwijfeld zijn de geest, het verstand, de verbeelding, het geheugen bewonderenswaardige vermogens; maar vooreerst zij zijn zeer zeldzaam. Vervolgens, hoeveel inspanning, hoeveel moeite, hoeveel studie vordert het niet om ze tot ontwikkeling te brengen! Eindelijk,

die schitterende hoedanigheden geven meer vat aan den hoogmoed, en God verafschuwt den hoogmoed. Met veel geest, met veel talent, met veel genie zelfs, kan men een zeer slecht mensch zijn.

Indien wij van onze hoedanigheden tot de daden overgaan, moeten wij bekennen dat ze, in waarheid, zoo weinig te beteekenen hebben, dat het der moeite niet waard is daarbij stil te staan. Onze grootste werken zijn al zeer spoedig den menschen uit het geheugen gegaan: en welke onzer dagelijksche handelingen schijnt ons toe Gods aandacht en blik tot zich te moeten trekken?... Gelukkig, o christen ziel, vestigt God zijne oogen in ons op niets anders dan op het hart. *Dominus intuetur cor* (1). Dit is mij liever.

Ik weet niet of ik mij bedrieg, maar mij dunkt dat men over het algemeen *hart* heeft, en dat, als het maar eenigermate op de regte plaats is, men het in duizenderlei omstandigheden toont: men bemint eene moeder, een vader, een broeder, eene zuster, een weldoener, een vriend... Het is derhalve gemakkelijk God te beminnen. Een Kerkvader roept dan ook uit: «Ik vraag u niet dat gij naar het Oosten zult gaan om daar de goddelijke liefde te zoeken, dat gij naar het Westen zult terugkeeren om daar de menschelijke liefde te vinden. De goddelijke en de menschelijke liefde hebben haar zetel in ons eigen hart.»

(1) I. Reg. XVI, 7.

Wat toch is het hart? . . . Het hart is, in ieder onzer, dat bewonderenswaardig vermogen, dat ons, door eene soort van onweerstaanbare aandrift, tot het goede aanspoort. Wij kunnen ons ongetwijfeld omtrent het goede vergissen, maar het hart zelf zegt ons genoeg dat God het opperste goed is. Het hart is dus niets anders in ons dan het vermogen om tot God te gaan.

Ons hart mag, wel is waar, niet vreemd blijven aan al wat ons omringt en onze genegenheid verdient: maar met deze voorwaarde, dat al wat ons omringt en al wat wij beminnen ons tot God zal voeren. Ons hart moge zich her- of derwaarts bewegen, zich regts of links wenden, het is al om het even, mits het steeds eene zelfde rigting volge, de rigting namelijk die tot God geleidt.

Moet het ons dan verwonderen dat God voorname-lijk aan ons hart toevertrouwt al wat betrekking tot de godsdienst heeft?

1°. De godsdienst bezit twee groote geboden die al de anderen beheerschen en, volgens de woorden des Verlossers, de Wet en de Profeten bevatten. Het zijn twee geboden des harten: «Gij zult God bovenal en den naaste als u zelve liefhebben (1).

2°. De normale staat der christen ziel, die zonder welken hij God onmogelijk kan behagen, de staat der heiligmakende en inwonende genade, die, volgens de uitdrukking van den engelachtigen Leeraar, reeds het begin

(1) Luc. X, 27.

der glorie is, die staat is wezenlijk een staat van liefde, want hij is niet anders dan «de liefde van Jesus Christus in onze harten door de kracht van den Heiligen Geest uitgestort.» *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum* (1).

3°. De vervulling van het christelijk leven kan tot deze twee punten worden teruggebracht: door een opregt geloof de waarheden aannemen, welke God ons openbaart, en de oprechtheid van ons geloof door onze werken openbaren. Maar gelooven en handelen, is beminnen. Het geloof openbaart ons, wel is waar, ondoorgrondelijke geheimen, maar de liefde doet zich aanstonds als eene zoete kracht gevoelen, die ons geneigd doet zijn om ze aan te nemen. De christen ziel heeft haren God zoozeer lief, dat zij er ter naauwernood aan denkt dat zij hem niet ziet, en hare vurige liefde verdrijft een gedeelte der duisternissen, waarin haar geloof gehuld is. Gelooven is beminnen; handelen is insgelijks beminnen. Zoo als het hart is, zoo is de daad. De liefde is het begin van het werk, zij vergezelt en voltooit het, want de liefde is de vervulling der wet, *plenitudo Legis dilectio* (2). De liefde maakt de daad gemakkelijk; zij maakt het juk zoeter en den last ligter. . . . En op deze vervloekte aarde, waar de zonde slechts distelen en doornen gezaaid had, doet de christelijke liefde bloemen ontluiken op al de paden die wij bewandelen.

(1) Rom. V, 5. (2) Rom. XIII, 10.

Ik heb van de zonde gesproken. Wat is dan toch de zonde, o christen ziel? . . . Eene beweging onzes harten om zich van God te verwijderen, en de maat van de zonde is de maat van die verwijdering. . . . Maar het hart zelf geneest de wonde welke het heeft geslagen. Indien het de treurige magt heeft om zich van God te verwijderen, kan het ook tot Hem terugkeeren. Eene enkele oefening van berouw, eene enkele oefening van liefde, vereenigd met de lijdens verdiensten van Jesus Christus, zijn voldoende om ons hart weder christelijk te doen worden.

Eindelijk maakt het hart ons zelve niet alleen christelijk, maar het verspreidt ook rondom ons het christelijk leven. Het hart is een groote apostel, voornamelijk in den schoot van het gezin. De geest en het talent bekeeren zeer weinig; het hart daarentegen wrocht wonderbare bekeeringen. Daar waar de bewijzen schipbreuk lijden, dringt het hart aan, en — het zegeviert!

Zie dan eens, o christen ziel, van hoe bovenmate groot gewigt het is, dat uw hart geheel aan God toebehoore. Ongetwijfeld behooren al de krachten van ons wezen Hem toe, en volgens de uitdrukking van David, moet onze ziel en al wat in ons is, zijn heiligen naam zegenen (1); maar niets in ons is meer verplicht aan God toe behooren dan het hart. Al zoudt gij den geest der Engelen bezitten en hunne taal spreken, indien uw

(1) Ps. CII, 1.

hart God niet liefheeft, zijt gij niets. De christenziel is het christen hart.

Het christen hart! verheven en verrukkelijk meesterstuk van de schepping des Allerhoogsten! Het christen hart! verheven hart dat, volgens de uitdrukking van den heiligen Paulus, niets kan smaken en beminnen dan hetgeen daar boven is. Het christen hart! teeder hart, dat van de hoogten waarheen het opstijgt, gaarne de ladder onzer ellenden afdaald, om beter in haar bereik te zijn. Het christen hart! sterk hart dat alle beproevingen en alle lijden weerstaat!... Ach! om dit meesterstuk te vormen was eene goddelijke hand noodig!... Ik bedrieg mij, daartoe was het hart van een God noodig, het hart van Jesus Christus in de goddelijke Eucharistie: dit inderdaad, o christen ziel, dit schept het christen hart.

III.

Het Evangelie plaatst een kostbaren en getrouwen getuige van de instelling van het Sacrament der liefde voor onze oogen; het is de heilige Joannes. Al de apostelen zitten aan het Avondmaal in de Eetzaal, maar de heilige Joannes plaatst zich dicht bij zijn Meester, neigt het hoofd op zijn goddelijk hart, doet het daarop rusten en hij luistert... Hij luistert, o christen ziel, en hij hoort die schoone woorden, welke nog minder van de lippen van Jesus Christus dan van zijn hart voortkomen: «Nadat Ik de mijnen die in de wereld

waren zoozeer heb liefgehad, wil Ik hen in het einde nog meer liefhebben (1).» Deze woorden zijn de openbaring der Eucharistie; ja, zij komen voort uit het hart van Jesus Christus.... Ach! ongetwijfeld, het geheele leven des Verlossers openbaart ons zijne liefde. Zijne krib is de liefde; zijn kruis is de liefde. Maar vóór dat Hij zich aan dit kruis liet hechten om daaraan te sterven, wil Hij dat zijne liefde een onsterfelijk leven verkrijge! dat Hij zelf sterve, maar dat zijne liefde leve: dat zij leve onder den sluijer der hostie; dat zij leve in het tabernakel; dat zij overal in den boezem der Kerk leve. De liefde van Jesus Christus, altijd levende, altijd tegenwoordig, ziedaar de goddelijke Eucharistie.

Zij heeft haar uitgangspunt in het hart des Verlossers! Is het dan te verwonderen, dat zij zich voornamelijk tot ons hart rigt? Inderdaad, ik herhaal het u, de voornaamste werking van het Sacrament des Altaars, bestaat daarin dat het in ons een christelijk hart vormt.

Hoe geschiedt die vorming? Men zou zeggen dat de Eucharistie wil navolgen wat God gedaan heeft om den eersten mensch te scheppen. God neemt een weinig leem, blaast daarin eene onsterfelijke ziel en brengt daarin zijn eigen goddelijk beeld voort. Desgelijks nadert de God der Eucharistie tot het leem onzes harten, Hij raakt dat leem niet alleen slechts met zijn adem, maar met zijn eigen hart aan. Het leem van ons hart, ver-

(1) Joan. XIII, 1.

eenigd met het hart van Jesus Christus, dat is het christelijk hart.

En zien wij nu al aanstonds welke bewonderenswaardige uitwerkselen deze onuitsprekelijke vereeniging in ons voortbrengt.

Wanneer wij alleen het oog vestigen op onze natuur en onze gevallen natuur, dan kan men aan 's menschen hart drie groote gebreken herkennen: de verlaging, de hardvochtigheid, de zwakheid. De Eucharistie verbetert die gebreken en herstelt die ellenden.

IV.

De verlaging. — Ik omschreef het hart, bij voorkeur: het vermogen dat in ons is om tot God te gaan. En, inderdaad, God is het middenpunt van 's menschen hart, Hij is zijn einde; Hij is zijn opperste goed, en de zonde, voegde ik daarbij, is niets anders dan de tegenovergestelde beweging die ons van God verwijdert. Is het dan niets voor ons hart, o christen ziel, zich van zijn middelpunt te verwijderen, den tegenovergestelden weg van zijn doel in te slaan, een vergankelijk goed te verkiezen boven Dengene, die het opperste goed is?... Ach! dit is niets minder dan eene ontzettende wanorde, en voor het hart bestaat de straf voor die wanorde in de verlaging, waarin het vervalt.... Onderstel een oogenblik dat eene dier sterren welke zich om de zon bewegen en van haar hare helderheid en hare plaats aan den

hemel ontleenen, onderstel, zeg ik, dat eene dier sterren verdoold raakt, en zich van haar middelpunt verwijdert, dan houdt haar licht op; en zij valt van de hemelen, waarin zij zich in evenwigt hield, in grondelooze diepten. Hetzelfde heeft met ons arme hart plaats. Wie zal het uit den afgrond kunnen redden? Ach! ongetwijfeld het berouw, maar vooral in een berouwhebbend hart de tegenwoordigheid der Eucharistie. «Hoe zijt gij gevallen, o hart des menschen, gij die des morgens zoo schitterend waart opgekomen?» *Quomodo cecidisti, qui mane oriebaris?* «Zie nu ligt gij ter aarde», *corruisti in terram* (1); en gij kunt uwe zon niet wedervinden! maar Zij zelf neigt zich tot u, en zich, om u beter te wachten, onder den sluier der Eucharistie verbergende, omhelst u, rigt u op!.... Klim weder op, o hart van den mensch, en herneem uwe plaats in de hemelen.

De Eucharistie is het redmiddel voor de verlaging onzes harten, zij neemt zijne hardheid weg. — Het christelijk hart moet niet alleen God bovenal beminnen; het moet ook alle dingen om God liefhebben. En dit juist geeft aan het hart zijne onvergelykelijke goedheid, zijne onvergelykelijke teederheid en zijne onvergelykelijke aantrekkelijkheid. Zie het hart der Heiligen. De Heiligen behooren, wel is waar geheel aan God toe, maar tevens zijn zij alles voor allen; en daarom verdienen zij dien lof van den gewijden schrijver, dat ze zijn «bemind bij

(1) Is. XIX, 12.

God en bij de menschen», *dilectus Deo et hominibus* (1). O! hoe groot en teederlievend is het hart der Heiligen! De geheele menschheid is voor hunne teederheid niet genoeg, maar moet zich nog over de gansche natuur uitstorten. De Heiligen zien God in de ster die vonkelt, in het gras dat groeit, en de beek die ruischt. Zij beminnen de ster, het gras, de beek. Gelijk de heilige Franciscus van Assisië, noemen zij elk geschapen wezen, mijn broeder of mijne zuster, en geloof niet dat deze ongekunstelde teederheid, in hen slechts eene *poëzij* des harten is; neen het is veeleer de *godsdienst* des harten, die haar oorsprong in God zelve heeft.

Welnu! het hart dat zich door de zonde verlaagt, zweert èn die godsdienst èn die teederheid af, het krimpt ineen en verhardt.... Ik wil niet over dit punt uitweiden: eene noodlottige ondervinding geeft meer licht dan alle mijne woorden: «De verleide duif heeft geen hart meer.» *Columba seducta non habens cor* (2).

Waar zullen wij dan de ware tederheid des harten terugvinden, anders dan in het tabernakel? Het is de brandoven waarin al de harten zamensmelten, en waarvoor de hardste harten week worden.... Herinnert gij u die profetische woorden, welke de Heer eens aan Ezechiël ingaf. «Ik zal u uw steenen hart afnemen, en u een hart van vleesch geven.» *Auferam a vobis cor lapideum, et dabo vobis cor carneum* (3). De God der Eucharistie ver-

(1) Eccl. XVI, 1. (2) Osee, II, 11. (3) XI, 19.

wezenlijkt die zoete godspraak. De zonde immers, had ons in de plaats van het hart een harden steen achtergelaten, en men behoeft slechts een blik te werpen op de geschiedenis van de heidensche wereld, om te zien dat zij werkelijk niets dan een steenen hart had. Maar Jesus Christus verschijnt, hij stelt de Eucharistie in, en ter naauwernood hebben de eerste geloovigen zich met deze hemelsche spijs gevoed, of men zegt overal, hen aanschouwende: Ziet hoe zij elkander liefhebben! In de plaats van den harden steen, heeft de Eucharistie ons een hart van vleesch gegeven. *Auferam a vobis cor lapideum; cor carneum dabo vobis.*

Eindelijk ontveinzen wij het ons niet: een derde gebrek des harten, ongelukkigerwijze het meest algemeen, is de zwakheid. — Helaas! het hart behoeft slechts zwak te zijn om zich te verlagen; om zich te verheffen, moet het sterk zijn. Het christelijk leven vordert kracht; deugden te beoefenen, beproevingen te ondergaan, bekoringen te overwinnen, moeilijke pligten, welke men dagelijks moet vervullen, elk oogenblik offers te brengen, dit alles zijn even zoo vele getuigenissen, welke God ons vraagt, en geen harer die niet veel moed vereischt.... O christen ziel, vrees niets: de God der Eucharistie zal u die kracht en dien moed geven. Hoort hoe Hij tot eene dier zielen spreekt, die Hem het meest bemind heeft, tot de Bruid van het Hooglied: «Plaats Mij als een stempel op uw hart en op uw arm.» *Pone Me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super*

brachium tuum (1). Op uw hart, opdat het teeder zij; op uw arm, opdat hij sterk zij. «Plaats Mij als een stempel». Let wel, bid ik u, op die woorden. — «Plaats Mij als een stempel», opdat Ik in u gevestigd worde, opdat Ik van U doordrongen worden, opdat Ik mij met U vereenzelvige.

O wondervolle stempel der Eucharistie, die niet alleen het wapen, noch het devies, noch het beeld van den Vorst onzer zielen, maar die welbeminte Vorst zelve is! Wanneer Hij zich op ons hart en op onzen arm heeft afgedrukt, dan behooren ons hart en onze arm ons niet meer toe. Dan bemint als 't ware ons hart niet meer, dan bemint Jesus Christus in ons. Dan handelt onze arm niet meer, maar Jesus Christus handelt in ons. Hij plaatst zich op ons hart, en wij beminnen; Hij steunt op onzen arm, en dan zijn wij sterk. Maar Hij versterkt onzen arm alleen omdat Hij ons hart heeft verwarmd. Onze liefde maakt onze kracht uit, verdrijft al onze vrees, overwint al onze beproevingen, zegeviert over al ons lijden, maakt ons sterk zelfs tegen den dood, *fortis ut mors dilectio* (2);

V.

Zoete gedachte, o christen ziel, de heilige Eucharistie schept het christen hart!.... Welligt moet zij in u een geheel nieuw hart scheppen! Maar zij ziet niet tegen dien arbeid op! Uw hart zal gewillig zijn, en de Eucharistie

(1) Cant. VIII, 6. (2) Cant. VIII, 6.

zal het vormen, en zoo doende zult gij, door uwe eigene ondervinding, het zoete geheim geleerd hebben, dat ik getracht heb u in deze bladzijden te ontsluijeren. — God heeft in zijne goedheid, de Eucharistie voor ons hart, en ons hart voor de Eucharistie gemaakt.

II.

DE EUCHARISTIE

EN

HET KIND.

Sinite parvulos venire ad me.
Laat de kinderen tot mij komen.
(Marc. X, 141).

I.

«Laat de kinderen tot mij komen!» . . . Zoete en bekoorlijke woorden, die ik u toevertrouw, o christen ziel! De Verlosser was op aarde nedergedaald om al de menschen te onderrigten: Hij was het licht dat de gansche wereld ging verlichten. Elk woord dat uit zijn mond voortkwam, verkondigde eene verhevene waarheid, die noch in de scholen van Indië, noch in die van Griekenland gehoord was; zijn toon overreedde al de harten, zijne taal zou eenmaal de grootste geesten boeijen, en toch, toen de opgetogen menigte zich ron-

dom Hem verdrong, rigtte Hij deze woorden tot zijne apostelen: «Laat de kinderen tot mij komen.» *Sinite parvulos venire ad me.*

Waarom, o christen ziel, die voorliefde van den Verlosser ten opzichte der kinderen?...

Vooreerst, het kind is de toekomst!... En even als de landman in de lente met liefde het oog vestigt op het koorn dat opschiet en den knop die zich ontwikkelt, zoo had de Verlosser, die alleen in de wereld was gekomen om er het goede zaad uit te strooijen, blikken vol teederheid voor die zoete vruchten der toekomst, de kinderen.

Voorts moet gij u deze woorden van den profeet Jeremias herinneren: «Het is goed voor den mensch het juk van kindsbeen af gedragen te hebben (1).» Welk ander juk dan dat waarvan de Verlosser eens zou zeggen: «Leert van Mij dat mijn juk zoet en mijn last licht is (2).» Indien wij, als kinderen, het beminnelijk juk der leer hebben aangenomen, dan zullen wij, als menschen, den verhevenen last van den plicht zonder moeite dragen. Ach! bedanken wij den Heer, dat Hij de kinderen zoo spoedig tot Zich geroepen heeft.

II.

Maar rigt vooral de aandacht op de betrekkingen, die het God behaagd heeft tusschen de christelijke gods-

(1) Thren. III, 27. — (2) Matth. XI, 30.

dienst en het kind te vestigen. Zedigheit en eenvoudigheid, ongekunsteld geloof en gewillige onderwerping, zuivere liefde en levendige hoop, het zijn de hoedanigheden van het kind en ook de deugden van den christen. De herschappen aarde had behoefte aan de nieuwhed van het kind. God heeft gewild dat de christenen kinderen zouden zijn, maar de nederigheid der kinderen heeft hen boven de vorsten der wereld verheven. Hunne onwetendheid heeft meer licht verspreid dan al de wetenschap van den Arcopagus, en Jesus Christus heeft in zijn persoon het profetische woord verwezenlijkt: « De wijsheid heeft de taal der kinderen welsprekend gemaakt. » *Sapientia linguas infantium fecit disertas* (1).

III.

Maar hoe! wordt die eerste uitnoodiging welke Jesus Christus tot de kinderen rigtte, hun niet dagelijks herhaald? En indien wij hen, heden nog, na achttienhonderd jaren, zich in zulk een groot getal en met zulk eene onge Kunstelde vreugde rondom den Heer zien scharen, is het niet omdat zij de echo van het goddelijk woort in de verte hebben hooren klinken?

Ja, Jesus Christus roept de kinderen. Maar indien zij zoo gemakkelijk tot Hem komen, het is omdat Hij zelf in het Sacrament zijner liefde tot hen komt.

Gezegend zij inderdaad de heilige Eucharistie die, sedert den avond van hare instelling, altijd in ons mid-

(1) Sap. X, 51.

den levende, niet ophoudt Jesus Christus weder voor onze oogen en bij ons hart te plaatsen, en, onder ons elke omstandigheid van zijn sterfelijk leven hernieuwende, de geschiedenis des Evangelies door alle eeuwen doet voortduren.

Wij zijn blind, en de Eucharistie doet ons zien; wij zijn lam, en zij doet ons gaan; ontroerd en veront- rust, gelijk Martha, en zij herinnert ons het eenig noodige; vurig aan zijne voeten gelijk Maria, en zij doet ons, in de genugten der communie begrijpen, dat wij het beste deel verkoren hebben (1).

De God der Eucharistie beantwoordt steeds en in elke omstandigheid aan de dadelijke behoefte onzer ziel, en Hij spreekt het woord tot ons dat wij gaarne van zijne lippen zouden vernemen.

IV.

Welnu! o christen ziel, pas die leer op het kind toe. Jesus Christus heeft het zeer bijzonder gedurende zijn sterfelijk leven liefgehad, Hij gaat voort met het lief te hebben in de goddelijke Eucharistie. Hij wijst op zijn tabernakel en zegt: «Laat de kinderen tot mij komen.» En Hij zegt het aan iedere christen moeder; Hij zegt het aan ieder zijner priesters. Hij zegt aan de moeders: Uw hart dat Ik geschapen heb kan niet moederlijker zijn dan het mijne. Uwe waakzaamheid beschermt uwe zonen niet zoozeer als de schaduw van

1) Luc. X.

mijn altaar. Uwe liefkozingen, hoe teeder ze mogen zijn, zijn voor hen geen communie waard. «Laat de kinderen tot Mij komen.» Hij zegt aan de priesters: De ziel van het kind is een vruchtbare grond waarop al wat goddelijke kiem is gemakkelijk ontwikkelt en ontluikt. Indien gij later veel wilt oogsten, kweekt dan die jeugdige bloemen eerst. En indien gij eenmaal een volk van vurige christenen aan 's Heeren Tafel wilt zien aanzitten, vergadert dan eerst om mijn altaar die kleine engelen. «Laat de kinderen tot Mij komen.» — Hij zegt aan het kind zelf: «Ik heb u een zuiver hart geschonken, opdat gij Mij meer zoudt liefhebben. Ik heb u eene eenvoudige ziel gegeven om Mij beter met u te kunnen onderhouden. Ik heb u eene welsprekende tong gegeven, omdat uwe lofliederen mij behagen. Ik wil nu de melk en den honig der Eucharistie op uwe lippen plaatsen, opdat gij smaken moogt hoe zoet Ik ben!! Ik vraag u tot Mij te komen, vlugt mij niet!

V:

Daar bestaat voor ieder kind een heiliger, door God gezegender, beminnelijker dag dan al de anderen; een dag waarop het, in alle waarheid, aan die uitnoodiging des Verlossers: «Laat de kinderen tot Mij komen», beantwoordt. Het is de dag waarop het voor de eerste maal tot het Heilig Sacrament des Altaars nadert.

Het kind heeft den leeftijd bereikt waarop wat goed en edel in zijne natuur is zich in hem begint te ont-

wikkelen, waarop alles wat bedorven en slecht is nog aarzelt zich van hem meester te maken, waarop hij reeds man is met het verstand en het hart, en nog door de onschuld en de godsvrucht op de Engelen gelijkt. Reeds neemt zijn jeudig verstand de waarheid met vreugde aan gelijk zijn oog zich voor het daglicht opent, en de eerste ontboezemingen zijns harten rigten zich bij voorkeur tot het goede: hij heeft God, hij heeft zijne moeder lief.

Maar vooral voegt de genade des Heeren die in hem gerust heeft van den dag zijns doopsels af, en die hare werking in hem deed toen hij nog in de schaduwen zijner wieg sloop, eene geheel hemelsche schoonheid aan zijne ziel toe. Zij bereidt en opent het heiligdom waarin de Heer gaat nederdalen.

Hij daalt daarin neder . . . met welk eene vervoering, met welk eene overvloedige uitstorting! . . . De gouden vaten onzer altaren zijn te koud, te arm, te eng om het Sakrament der liefde te bevatten: de Verlosser houdt zich daarin alleen op om tot ons te komen. Maar helaas! zijn onze zielen, die door de zonde verflenst, door de aanraking met de eeuw versleten zijn, die oud zijn geworden door de gewoonte van het kwaad, beter dan het goud onzer ciboriën? Jesus Christus kiest bij voorkeur het kind, dat bevallig en levendig tabernakel, welks sieraad de zuiverheid is en dat zich met eene onvergelijkelijke teederheid opent om Hem te ontvangen. . . .

Wie zal het onderhoud van het kind met den God

der Eucharistie beschrijven! O christen ziel, gij hebt dikwijls gecommuniceerd.... Is het niet waar dat dit eerste onderhoud tusschen Jesus Christus en u bekoorlijker is geweest dan al de anderen?

Wat heeft de Heer tot u gesproken en wat hebt gij Hem geantwoord? Dat is uw geheim des Konings!... Maar herinner u dat uw laatste woord eene belofte is geweest. De eerste communie van een kind is zóó gewichtig en zóó zoet omdat zijne toekomst daarbij betrokken is.

VI.

Maar, dank zij de Eucharistie! door de kinderen tot zich te doen naderen, trekt zij ze aan tot het christen leven en maakt hunne volharding gemakkelijker.

Inderdaad, de eerste communie spreidt over het geheele leven hare beminnelijke en alles beheerschende werking, en mits vrome en bekwame handen in de ziel van het kind het heilig vuur weten te onderhouden waardoor het dan brandt, gaat dit schoone vuur in haar niet meer uit. Wanneer God zich voor de eerste maal aan het kind geeft, overlaadt Hij het met zijne gaven, maar Hij put ze niet uit. Zal ik u, christen ziel, zeggen wat mij vooral de eerste communie doet liefhebben? Het is dat zij de eerste is en dat andere communiën haar zullen volgen. Elke communie vermeedert het licht van het verstand, de godsvrucht van het hart, de geestkracht van den wil. Het kind ziet, wel is waar, een langen en moeilijken weg voor zich geopend; maar indien de

wensch alleen om zijne eerste communie goed te doen zijne eerste jeugd heeft gered, hoe zou het dan mogelijk zijn dat de communiën die op de eerste zullen volgen, zijne jongelingsjaren niet zullen behoeden?

De schrijver der spreuken heeft gezegd: «De jongeling volgt zijn eersten weg, en zelfs als hij oud is geworden, wijkt hij daarvan niet af (1).» De eerste weg van den christen jongeling is die welken de God der Eucharistie heeft zorg gedragen dat hij insloeg op den dag zijner eerste communie. Dit is een gelukkige weg waarop men loopt, dewijl de Eucharistie ons medevoert door zijn welriekenden geur! De jongeling zal dien zijn gansche leven volgen, en aan de eindpaal gekomen, zal hij uitroepen: «Hoe zou ik er aan hebben kunnen denken om dien weg te verlaten? De Heer heeft mij geleid en niets heeft mij ontbroken (2). O hoe gemakkelijk schijnt mij de weg van de eerste communie naar den hemel!

VII.

Terwijl ik u, o christen ziel, herinnerde dat Jesus Christus het kind liefheeft, het vooral liefheeft op den dag zijner eerste communie, en dat deze, op hare beurt de zekerste waarborg is van eene heilige volharding, heb ik herinneringen welke u altijd dierbaar zijn in uw geheugen teruggeroepen.

(1) XX, 6.

(2) Ps. XXII, I.

Maar gij zijt geen kind meer; en waarom moet ik u desniettemin onderhouden over de betrekkingen welke God tusschen de Eucharistie en het kind heeft gesteld?

Om twee redenen, christen ziel. Eerstens, omdat wij op allen leeftijd, naar de uitdrukking des Verlossers, weder kinderen moeten worden (1), indien wij het rijk Gods willen ingaan. Vervolgens dewijl de Voorzienigheid u zelve welligt de zorg zal kunnen toevertrouwen van de eerste kinderjaren te bewaken.

Wij moeten allen weder kinderen worden!

Bemerk, o christen ziel, dat indien het kind, na zijne eerste communie, de gevoelens behoudt welke hem op dien schoonen dag bezielde, indien hij tot het einde volhardt, dit het gevolg daarvan is, dat hij, mensch geworden zijnde, bij voortdoring in zich, met de hoedanigheden van een anderen leeftijd, eenige van de deugden der kinderjaren zal hebben beoefend. Tusschen deze en de christelijke deugden, — ik zeide het in den beginne — bestaat eene wonderbare overeenkomst.

Maar hoe? Wil dat zeggen dat de christelijke godsdienst de vermogens van den mensch vermindert, en hen daardoor belet om hun vlugt te nemen en hen in de luijers der wieg bindt? Neen, verre van dat, zij volmaakt ze, zij breidt ze uit, verheft ze, en maakt hunne geheele ontwikkeling gemakkelijker. Ik zou u willen doen begrijpen hoe de christen, in de beoefening der deugd, de hoedanig-

(1) Matth. XXIII, 3.

heden van de kinderjaren en van den mannelijken leeftijd weet te vereenigen.

De vrome schrijver van de *Navolging* zegt zeer juist dat de mensch zich op twee vleugelen boven de aarde verheft: de eenvoudigheid en de zuiverheid (1). De eenvoudigheid die ons in God vestigt en de zuiverheid die ons Hem doet genieten. Zijn nu beide deze beminnelijke deugden niet die der kinderen en tevens die der Heiligen? Het kind is eenvoudig en het is zuiver. Open de Levens der Heiligen. O! hoe wordt men, bij de lezing, getroffen door die twee woorden onzer heilige Boeken: «God gaat met de eenvoudige zielen om (2)»; en: «Degene die zuiver van hart is, zal den Koning tot vriend hebben (3).»

Intusschen hebben de Heiligen weten menschen te zijn, en welke menschen! Welk een moed in tegenspoed! Welk eene algemeene offerwilligheid! welk eene werkzaamheid voor het goede! welk een geheel van heldhaftige deugden! Bewonderenswaardig mengsel: kinderen en menschen te gelijktijd! de edelste en de moeilijkste roepingen des levens met eene mannelijke geestkracht vervullende, en zorgdragende van altijd hunne vleugelen, de vleugelen der eenvoudigheid en der zuiverheid te bewaren, de vleugelen van het kind, de vleugelen der duif, de vleugelen die ons boven de aarde verheffen en ons naar God voeren!

(1) II, 4. (2) Spreuken III, 32 (3) Ibid. XXII, 11.

VIII.

De Eucharistie nu zal u te gelijker tijd de deugden van het kind en die van den mensch geven. Aan haar zult gij de eenvoudigheid en de zuiverheid vragen. Zij ook zal u eene godsvrucht mededeelen, teederlievend als die van het kind, degelijk als die van den volwassene. Gelukkig de ziel, die op elken leeftijd, en telkens als zij communiceert, hare eerste communie op nieuw doet! Gelukkig de ziel, die, even als David, zich aan de voeten van het altaar verjongt!

Ongetwijfeld zullen uwe dagelijksche pligten van u eene rijpheid van oordeel, eene wijsheid van raadgeving, een ernst van gedrag vorderen, die niets gemeens hebben met de kinderjaren. Maar is de Eucharistie de melk van het pasgeboren kind, zij is ook het brood der sterken en zij zal doen groeijen en groot worden tot aan den volmaakten leeftijd van Jesus Christus (1).

IX.

Intusschen, ik heb het er bij gevoegd, kan het gebeuren, o christen ziel, dat de goddelijke Voorzienigheid u zelve heeft uitverkoren om hare meer moederlijke bediening uit te oefenen: die om het hart van het kind te vormen, het in het christen leven in te wijden. Herinner u dan dat het uw eerste pligt zal zijn het, vol-

(1) Eph. IV, 13.

gens de woorden van het Evangelie, het tot den Heer te laten naderen.

Dat het kind zelfs, nog vóór dat hij uw naam uitspreke, den naam van Jesus Christus stamele; dat zijne nog waggelende schreden reeds den weg naar de kerk kennen, en dat zijne handen zich even spoedig vouwen om te bidden als zij zich naar u zullen uitstrekken.

Maar ik heb u reeds gezegd dat de dag eener eerste communie bij uitnemendheid de dag was waarop de Heer vroeg dat men de kinderen tot Hem zou laten komen. Dien grooten dag moet gij dus aanhoudend voor oogen hebben. Mij dunkt, de eerste opvoeding van het kind is niets en kan niets anders zijn, dan eene voortdurende voorbereiding voor de groote handeling der eerste communie.

Het is eene zoete zedeleer die aan het kind wordt gepredikt, wanneer zij eene goede eerste communie tot regel neemt! Gij moet deze of gene deugd beoefenen, want Jesus Christus vordert dat van een kind, dat zich voorbereidt om Hem goed te ontvangen. Gij moet u van deze of gene fout verbeteren, want zij zou het heiligdom waarin de Heer weldra gaat nederdalen bezoedelen. Men zal alzoo door de gesteldheid en de vorderingen van het kind het tijdstip berekenen, waarop het tot de eerste heilige communie kan naderen. Indien de fouten welke het begaat, verplichten hem langer van de heilige Tafel verwijderd te houden, moet het gevoelen dat dit uitstel voor u een verdriet en voor hem eene gestrenge straf is. Maar indien het vroom, braaf, gehoorzaam is, moet gij het gelukkig

oogenblik verhaasten waarop die zuivere ziel tot haren God zal naderen. Nooit zult gij te vroeg aan het gebod van den goddelijken Meester gehoorzamen. «Laat de kinderen tot mij komen.» Maar als de eerste communie de eerste grondslag is geweest van de opvoeding van het kind, vergeet dan ook niet dat deze niet zal voortgezet en voltooid kunnen worden dan door de communiën die zullen volgen.

Zorg dat uw zoon heilig communiceert gedurende de jaren zijner jeugd, en gij zult zijne eeuwige zaligheid bewerkt hebben.

X

O christen ziel doe voor u zelve en voor degenen die u omringen, uw voordeel met de betrekkingen welke God tusschen de Eucharistie en het kind gesticht heeft.

De God van het tabernakel roept de kinderen tot zich, en Hij opent hun het rijk des hemels: wordt gaarne zelve weder kleine kinderen aan den voet der Eucharistie!

III.

DE EUCHARISTIE

EN

HET GEBED.

*Immolavi in tabernaculo ejus hostiam
vociferationis. Ik heb het offer
mijner lofliederen in zijn tabernakel
opgedragen.*

(Psalm XXVI. 6.)

I.

Welke moet uwe eerste zorg zijn, o christen ziel, indien gij wilt dat de godsvrucht al uwe handelingen rigt en bezielt? De Verlosser zelve wijst het u aan in de woorden van zijn Evangelie: «Men moet bidden en niet ophouden met bidden. *«Oportet orare et non deficere* (1).

Wat toch is het gebed ?

De heilige Kerkvaders zeggen ons dat het eene verheffing der ziel tot God is. «Het gebed, voegt de heilige Augustinus daarbij, maakt ons los van de

(1) Lūc. XVIII, 1.

aardsche dingen en doet ons tot den Hemel opstijgen.» Maar, terwijl onze ziel zich tot God verheft en tot Hem spreekt, daalt God tot ons neder en antwoordt haar. «Het gebed stijgt op, gaat dezelfde Kerkvader voort, en de barmhartigheid daalt neder.» *Ascendit precatio et descendit Dei misericordia.*

Zoo wordt er door het gebed een zoete en voortdurende omgang tusschen God en de ziel gevestigd. De christen heeft zijn verkeer in de Hemelen, zegt de heilige Paulus (1), en, van den anderen kant, gewaardigt God zich in zijne goedheid, volgens de uitdrukking van een profeet, met den mensch op aarde te verkeerem (2).

Op dit punt nu schijnt het christen leven met het gebed zamen te smelten. Het is zelf niets anders dan dat aanhoudend verkeer tusschen den hemel en de aarde, waarin het gebed de genade vraagt en de genade op het gebed verleend wordt.

Zóó denkt ook de heilige Bonaventura: «Hij, die goed bidt, weet goed te leven.» *Vere novit recte vivere, qui recte novit orare* (3).

II

Begrijp dan, o christen ziel, dat als uw eerste pligt is te bidden, gij er het meeste belang in moet stellen om goed te bidden. Goddelijke wetenschap van

(1) Philip. III, 20. (2) Bar. III, 38. (3) Sup. Luc. XVIII.

het gebed, gij zijt meer waard dan al de mensche-lijke wetenschappen; gelukkig hij, die u weet te verkrijgen! Maar hoe dikwijls hebt gij niet gevoeld hoe moeilijk het is te bidden? Juist omdat onze ziel zich in het gebed tot God moet verheffen, belemmert al wat haar naar den kant der aarde doet hellen hare vlugt en houdt die tegen. Onze hartstogten die ons verlagen, onze vermaken die ons verstrooijen, onze bezigheden die ons tot zich trekken, onze arbeid die al onze aandacht vraagt, zijn zoovele aardsche banden, die onze ziel verhinderen op te stijgen. Helaas! onze natuur zelve maakt het gebed moeilijk. De Engelen zijngelukkiger: zij beschouwen de goddelijke schoonheid, en dat visioen 't welk hen verrukt, ketent hun geest en hun hart; wij daarentegen, stijgen alleen tot God op met behulp van de gevoelige voorwerpen, en op dien langen ladder der wezens, houdt elke sport ons bij het opklimmen op. Het gebed is voor ons eene inspanning. Ter naauwer-nood boven gekomen valt onze geest weder neer, en ontspant zich alleen wanneer hij zich aan ijdele gedachten en aan al de nietigheden des levens overgeeft.

Antwoord mij, o christen ziel, is het niet tot uw bitterste verdriet dat gij niet kunt bidden? Gij hebt de bedriegelijke vermaken der wereld gaarne verzaakt; maar er is eene opperste vreugde welke gij op deze aarde begeert, namelijk die van een beminnend en vurig gebed. En als uw hart koud is, wanneer gij in de heilige plaats verschijnt gelijk een woeste en water-

looze grond (1), wanneer gij den God dien gij overal zoekt, nergens vindt, dan zijt gij immers bedroefd en verontrust, en dan zijn uwe tranen immers als het brood uwer dagen en nachten? Hoe zou ik den Heer zegenen, indien ik, u mijn geheim ontsluitende, beter leerde bidden.

III.

Mijn geheim, o christen ziel, is geheel in één woord besloten: «de goddelijke Eucharistie.»

Zij vooreerst zal u het gebed gemakkelijker maken.

Is het niet uw eerste zorg, wanneer gij bidt, om u in Gods tegenwoordigheid te plaatsen? Zoolang als die goddelijke tegenwoordigheid op uwen geest straalt, verwijdert zij daarvan de vreemde gedachten; zoolang zij uw hart verwarmt, vreest gij minder dat uw gebed zal verflauwen.

Ach! hoe gemakkelijk is het zich in Gods tegenwoordigheid te blijven houden wanneer men voor de Eucharistie bidt! Zij heeft eene groote aantrekkelijkheid voor de ziel, die haar trekt en boeit. Ik zeide u dat de Engelen en de Heiligen, Gods aanschijn aanschouwende, zóó verrukt daarin waren, dat niets hen kon verstrooijen. Het onderhoud met de Eucharistie herinnert ons het best op deze aarde het goddelijk aanschouwen. Onze oogen, worden, even als die van Ezechias, verzwakt en vermoeid, indien zij de diepte der Hemelen willen peilen (2): maar

(1) Ps. LXII, 3. (2) Isaias XXXVIII, 14.

zij krijgen rust en worden sterker wanneer zij de heilige hostie aanschouwen. Wanneer Jesus Christus digter bij ons komt en zich gewaardigt op het altaar onze aanbidding te ontvangen, dan helpt Hij ons veel om met aandacht en ingetogenheid te bidden. De afstand van ons hart tot het altaar is waarlijk te kort dan dat ons gebed onder weg zou afdwalen!

Het gebed wordt gemakkelijker indien het in tegenwoordigheid der Eucharistie geschiedt; maar vooral verkrijgt het met haar vereenigd eene onvergelykelijke magt.

Beschouw Jesus-Christus in het tabernakel en op het altaar tegenwoordig. Daar, zou men zeggen, dat Hij in een toestand van dood verkeert, en Hij leeft; men zou zeggen dat Hij het stilzwijgen bewaart, en Hij spreekt. «Altijd levend, zegt ons de heilige Paulus, om onze voorspraak te zijn. *«Semper vivens ad interpellandum pro nobis. (1).*

Zijn eucharistisch leven is een nooit afgebroken gebed. In het tabernakel waar Hij woont, «doet Hij tot zijn Vader opstijgen, gaat dezelfde Apostel voort, die dringende kreten welke altijd verhoord worden door den eerbied die Hem verschuldigd is. (2)» Op het altaar, waar Hij zich slagtoffert, bidt Hij nog. «Ik heb het heelal doorloopen», zegt Hij ons door den mond van den Psalmist, «en op alle plaatsen, in al de tabernakels, heb Ik het offer van mijn loflied gebragt.» *Circuivi, et immolavi in tabernaculo ejus hostiam vociferationis (3).*

(1) Hebr. VII, 26. (2) Ibid. v, 7. (3) Ps. XXVI, 6.

Hoort vervolgens welk een verheven gebed Hij tot zijn Vader rigt, wanneer Hij in ons in de heilige communie nederdaalt: «Ik ben in hen gelijk Gij in mij zijt opdat allen in éénheid volkomen zijn (1). «O gebed der Eucharistie, welk eene oneindige magt geeft Gij aan het mijne! Zoete en verhevene leer. Wanneer ik de knieën buig in tegenwoordigheid van het tabernakel, dan bid ik niet alleen. Een God bidt met mij en Hij vormt mijn gebed. Ik heb geen vrees meer voor mijne onwaardigheid; ik ben niet meer verschikt over mijne gebrekkigheid. Hoe onwaardiger ik mij acht, hoe meer ik de waardigheid der Eucharistie tot mijne hulp roep; hoe ellendiger mijn gebed is, hoe meer dat der Eucharistie mij geruststelt. Wat doet het er toe of ik slechts een mensch ben, wanneer God met mij is? Wat doet het er toe of mijn hart kwijnt, wanneer ik het in den vuuroven dompel die in het tabernakel brandt? Wat doet het er eindelijk toe of ik mijn gebed stamel, dewijl het zich vereenigt met het gebed dat zich in zulke goddelijke bewoordingen uitdrukt?

Behoef ik daarbij te voegen dat wanneer ons gebed magtiger is geworden door zijne vereeniging met de Eucharistie het ook werkdadiger zal zijn.

Het tabernakel is de troon der genade voor welken de heilige apostel Paulus wil dat wij zullen komen om daar barmhartigheid te verwerven en er de goddelijke hulp te putten, welke wij noodig hebben (2). Inderdaad

(1) Joan. XVII, 23. (2) Hebr. IV, 16.

de God der Eucharistie die met en voor ons bidt, is ook de God die ons verhoort: eenige middelaar tusschen zijn Vader en ons, vat Hij in zijn persoon al de hemelsche genaden zamen. Maar Hij ontvangt ze alleen met volheid om ze ons met een overgrooten overvloed over te geven. Wanneer de berg de wateren des hemels ontvangen heeft, opent hij zijne zijden en laat den stroom ontsnappen die het weiland besproeit. Het tabernakel is die berg. Al de regens der genade vallen daarop neder, en zich openende, verspreidt hij den stroom die onze zielen zuivert.

Eene zoete ondervinding heeft dan ook de krachtadigheid bewezen van de gebeden welke door de Eucharistie worden ingegeven en die met haar vereenigd worden. Wie zal ons de beminnelijke deugden, de heilige werken, de edele offervaardigheid opsommen waarvan, sedert den dag dat de Verlosser der wereld zich in het tabernakel verborgen heeft, een gebed in tegenwoordigheid der Eucharistie de oorsprong is geweest? Wilt gij, o christen ziel, dat Ik u met mij tot de bronnen der heiligheid doe opklimmen? Niemand op de aarde is heilig, als hij de wet Gods niet vervult; niemand vervult de wet zonder de hulp der genade; niemand ontvangt de genade zonder gebed; en niemand bidt beter dan aan den voet van het tabernakel. Het eucharistisch heiligdom is het uitgangspunt van al de Heiligen. — Het is het altijd vruchtbaar veld van de tarwe der Uitverkorenen, het is de altijd van wijn druipende pers, de wijn die de maagden voortbrengt.

IV.

Ik heb getracht u den overwegenden invloed der Eucharistie op het gebed te doen begrijpen. Wanneer ons gebed zich van dien eucharistischen invloed, als van een goddelijk bestanddeel heeft weten te doordringen, verkrijgt het eene ontzettende waarde; en ik onderscheid het van al de anderen, door het bij uitnemendheid: *Eucharistisch gebed* te noemen.

Ziehier dan al aanstonds, o christen ziel, drieërlei bewonderenswaardig eucharistisch gebed, welk ik aan uwe godsvrucht aanbeveel: de heilige Mis, de heilige communie, en het bezoek aan het Heilig Sacrament.

De heilige Mis. — Ik heb u vroeger gezegd dat het offer des altaars zelf een verheven gebed was. Dáár bidt de Verlosser, te gelijk als offer en als priester. — Als offer, spreekt zijn bloed dat stroomt, luider dan dat van het altaar en het bezit doordringender, welriekender, zoeter geur van gebed, dan die welke uit het wierooksvat opstijgen. Als priester, heeft zijne stem die voor ons spreekt, treffender harmonie, welluidender klank dan al de muziek der Engelen en der menschen. Als offer en priester, dringt de dubbele toon van zijn loflied door de wolken en verheft zich tot God.

Welnu, o christen ziel, wanneer gij dit heilig geheim bijwoont, bid dan zelf als offer en als priester! Helaas! onze zwakke natuur is altijd een levend offer en God voorziet in ieder van ons in het voorwerp van

het slagtoffer!.... Maak van al uw lijden een hymne van liefde en lof. Offer dan u zelve op en neem, alzoo, in zekere mate deel aan het priesterschap van Jesus Christus. — Wanneer het onze eigen slagtoffering aangaat, heeft God ons priesters gewijd!... Neem den kelk van het altaar in uwe handen; stort daar gaarne uwe tranen en uw bloed in uit! Ach! ik zeg het u in waarheid; uw offer, vereenigd met het offer van een God, zal een uitstekend gebed worden — het gebed zelf der Eucharistie!

Maar indien gij, de heilige Mis bijwonende, bidt, ach! hoeveel beter nog wanneer gij de heilige communie ontvangt!

Ik heb u de schoone woorden herinnerd welke Jesus Christus bij de instelling van het Heilig Sacrament des Altaars tot zijn Vader rigtte: «Ik in hen, gelijk gij in mij, opdat allen in eenheid volkomen zijn (1)»

Deze woorden, o christen ziel, laten ons geen twijfel meer of de communie een goddelijk gebed is.

Jesus Christus is in zijn Vader *het Woord* en als de goddelijke uitdrukking van een ongeschapen verstand; en zie hoe Hij zich gewaardigt in ons het *Woord* te zijn, de goddelijke uitdrukking onzer eigen gevoelens. Jesus Christus is in zijn Vader, met hem door de banden eener eeuwige liefde vereenigd; en zie hoe Hij in onze harten den geheelen geest zijner liefde uitstort.

(1) Joan. XVII, 23.

Zoo is het dan, in iedere communie, het Woord dat in ons spreekt; de Heilige Geest die in ons bemint. — Kan men een schooner gebed bedenken dan dat hetwelk door het woord van het Woord en door de liefde van den Heiligen Geest in onze zielen wordt voortgebracht? . . En om die reden, o christen ziel, moet gij na het ontvangen der heilige communie in de eerste plaats het oor leenen om naar de hemelsche stemmen te luisteren die in uw binnenste zingen, en uw hart verwarmen aan het goddelijk vuur dat u verteert.

Maar het uitstekend voorregt van ieder redelijk schepsel is dat de goddelijke werking in hem gewrocht zijne eigene werking niet vernietigt. Terwijl het Woord en de Heilige Geest in u een gemeenschappelijk gebed doet, bidt gij zelf met hen! Dan hebben er tusschen de drie goddelijke personen en u, innige en treffende betrekkingen plaats, die u boven u zelve verheffen, die u hemelsche gevoelens ingeven. O christen ziel, ik doe een beroep op u: hebt gij ooit beter gebeden, dan op het oogenblik dat het hart uws Verlossers teeder op het uwe leunde, op het oogenblik dat de Geest Gods uwen eigen geest bezielde!

Ik zou de heilige Mis en de heilige communie wel het morgengebed der getrouwe ziel willen noemen; en ik zou willen dat haar avondgebed bestond in het bezoek aan het Allerheiligst Sacrament.

Wanneer de arbeid van den dag ten einde spoedt, en uwe vermoeide ziel behoefte aan rust heeft, dan hoort

gij uit het tabernakel de uitnoodiging van Martha aan Maria komen: «De Meester is daar: Hij roept u.» (1)

Rigt dan uwe schreden naar de kerk; kniel neder voor de voeten van Jesus-Christus, en bid!... Dit eucharistisch avondgebed zal voor uwe godsvrucht eene oneindige bekoorlijkheid hebben.

Het zal des avonds zijn!... Het zal het oogenblik wezen van ingetogenheid, van eenzaamheid en van stilte!

Het zal des avonds zijn! het oogenblik waarop de Bruid van het Hooglied deze woorden tot haren Bruidegom sprak: Mijn welbeminde behoort Mij en ik behoor Hem toe, totdat de dag aanbreekt, en de schaduwen verdwijnen. (2)

Het oogenblik waarin de leerlingen van Emmaus hun goddelijken Meester drongen om met hen te blijven. — «Blijf, Heer, want het is reeds laat en de dag neigt ten einde (3).»

Het oogenblik eindelijk waarop gij aan u zelve zult zeggen: «Hier ben ik, o mijn God. Wanneer de nacht komt, verlangt mijne ziel naar U en reeds bij den dageraad waakt mijn hart bij U (4).»

Het zal het oogenblik zijn van ingetogenheid; het gedruisch der wereld zal hebben opgehouden!

Het zal het oogenblik der eenzaamheid zijn. Rondom het tabernakel, niets dan de Engelen en gij!

Het zal het oogenblik van stilte zijn, maar van eene

(1) Joan. XI, 28. — (2) Cant. II, 16.

(3) Luc. XXIV 25 (4) Ps XII, 2.

stille welsprekender dan al de woorden der menschen. Want dan zal de God van het tabernakel u zijne goddelijkste lessen toevertrouwen. En wanneer gij de kerk zult verlaten, na ze ontvangen en overwogen te hebben, zult gij met dezelfde leerlingen die Jesus in den avond bezocht, zeggen: — « Was mijn hart niet brandend, toen de Eucharistie tot mij sprak? »

V.

Ik heb u over deze vrome oefeningen willen onderhouden, dewijl zij bijzonder betrekking hebben op de goddelijke Eucharistie. Maar vergeet nooit dat de Eucharistie ontzaggelijke groote hulpbronnen oplevert voor het gebed, en maak u in alle omstandigheden eene heilige gewoonte van het eucharistisch gebed.

Telkenmale als gij bidt, moet gij u eerst in den geest aan den voet van het tabernakel plaatsen. Waar de christen ook woont, hij kan altijd met den Psalmist zeggen: « De Heer is nabij. » *Prope est Dominus* (1). Hij schept zich eene bedepplaats die hij in den geest digt bij het eucharistisch heiligdom plaatst. Daar stelt hij zich Jesus Christus voor die zich tot ons neigt om ons aan te hooren; hij stelt zich Maria voor die uit den Hemel over haar Zoon waakt dien zij nooit verlaat; hij stelt zich de Engelen en de Heiligen voor die de sluijers van den God des altaars opligten, om zijne goddelijke schoonheid

(1) Philip. IV, 5.

te aanschouwen. Vervolgens rigt hij zich tot de Eucharistie, als of zij voor zijne oogen was!... Ach! hoe goed is het aldus te bidden! Waar gij ook zijn moogt, christen ziel, en zelfs ver van de heilige plaats, denk aan het tabernakel! De herinnering daaraan alleen zal voldoende zijn om al uwe verlangens te verlevendigen en de vlugt van uw gebed te verdubbelen.

VI.

God geeft aan elke ziel de wijze in die haar het best past om met vrucht te bidden; en het is zeer ver van mijne gedachten die wijze welke gij gekozen hebt te willen veranderen. Ik zal u intusschen de mijne mededeelen, en u zeggen hoe ik bij voorkeur in tegenwoordigheid van de Eucharistie bid.

Ik begin met de aanbidding; en het oog op het heilig tabernakel gevestigd, beschouw ik daar het menschgeworden Woord onder de beide beelden welke Hij zelve gekozen heeft. Ik stel mij Hem in het tabernakel voor als mijn gast en als mijn gevangene. Daar woont Hij met mij, bij mij. Daar stelt Hij zich gevangen voor mij. Als een goddelijke gast, ontvang ik Hem in mijn huis, gelijk eens de beide zusters van Lazarus Hem te Bethanië ontvingen. Beide aanbaden zij Hem gezamenlijk: de eene Hem dienende, de andere aan zijne voeten biddende; en ik tracht Hem met den ijver van Martha en met het gebed van Maria te aanbidden. Vervolgens overweeg ik dat Hij door

mijn gast te willen zijn, mijn gevangene heeft willen wezen. Ach! indien Hij mij nooit wil verlaten, is het niet opdat ik Hem steeds aanbidde? Gevangene, door de liefde geketend, ik sluit mij met U op en ik geef mijn hart onder uwe wet gevangen. De aanbidding voert mij tot de liefde. En ik vraag mij eerst af, wanneer God mij het meest heeft liefgehad, tenzij aan het einde van zijn sterfelijk leven, toen Hij de goddelijke Eucharistie instelde? *Christus cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.*

Dáár, inderdaad, in zijn Sacrament, vereenigt Hij zich innig met mij; dáár, in zijn offer, slagtoffert Hij zich edelmoedig voor mij. Liefde van vereeniging, liefde van slagtoffering! Wat is te vergelijken bij die dubbele liefde! En ik wil dat Hij de mijne zij?... Ik zal dan trachten u lief te hebben, Heer, zooals Gij mij hebt liefgehad, door mij te vereenigen en mij te slagtofferen. Ik zal mij met U vereenigen, indien ik zorg draag mijn leven gelijkvormig aan het uwe te maken, en ik zal mij met U en voor U slagtofferen, indien ik, even als de heilige Paulus, mij verheugende in de kwalen welke ik zal te lijden hebben, in mijn eigen vleesch vervul wat aan uw heilig lijden ontbreekt (1).

De ontzaggelijk groote liefde welke God mij betuigt, wekt in mij de dankbaarheid op; maar ik heb reeds begrepen dat de Eucharistie de onuitsprekelijkste zijner genaden was. Zij overtreft al de gaven Gods, zij vat ze

(1) Col. 1, 24.

zamen en past die op mij toe. Ach! wat zou ik zijn zonder de Eucharistie? Zonder haar, zou mijne ziel ledig, mijn hart koud, mijn leven treurig wezen. Al de vreugden van eene christen ziel, al de vurige ijver der godsdienst, al de heilige hoop des levens, ben ik aan haar verschuldigd.

Maar hoe zal ik den Heer danken voor al het goed dat mij door de Eucharistie gewordt? Ik bedenk met geluk dat zij zelve eene goddelijke dankzegging is. Ik draag aan God die vlekkelooze hostie op, die hostie welke Hij stelt boven de offerande van Abel, van Abraham en van Melchisedech. En zóó groot is in zijne oogen de waarde van deze geheimzinnige ruil, dat ik aldus jegens Hem de volle schuld mijner dankbaarheid voldoe.

Ik vergeet echter niet dat de Heer mij ook, tegenover al het goede waarmede Hij mij overlaadt, vraagt dat ik mij onverdeeld aan Hem zal toewijden. Ach! hoe zoet is het mij zelve aan de heilige Eucharistie op te dragen!

Zij zelve is de opperste offerande die alleen aan Gods blikken behaagt. De Heer heeft de slagtoffers van het Oud Verbond ver van zijn aanschijn verworpen, en Hij wil niets anders aannemen dan de zuivere hostie die «op alle plaatsen wordt opgedragen en geslagtofferd (1).»

Ik vereenig mij dan met die goddelijke hostie (2) en ik offer mij aan haar op om mij met haar op te offeren.

(1) Mal. I, 11. (2) Hostie beteekent slagtoffer, of offer.

Ik verberg mij onder hare sluijers om mijne ellende te bedekken. — Ik vernietig mij in haar, opdat zij het eenig slagtoffer blijve dat God beschouwt en dat Hij aanneemt.

Ik heb tot den God der Eucharistie mijne beste lofliederen gerigt: de aanbidding, de liefde, de dankzegging, de offerande zijn het onderwerp mijner gebeden geweest. Maar is niet het einddoel van al mijn gebed de genaden te verkrijgen welke mij noodig zijn? Ach ik klop gaarne eerst aan de deur van het tabernakel, opdat de hemel zich voor mijn smeekgebed opene! De heilige Augustinus zegt met reden dat wij de bedelaars van God zijn — *mendici Dei*. Ziehier de taal van een dier bedelaars: «Ik sta aan de deur en klop (1).»

Degene die bedelt is nederig, en hij durft den drempel niet overschrijden: maar het gevoel van zijne behoefte maakt hem stoutmoedig, en hij klopt met vertrouwen. Voor welke deur zullen wij nederiger zijn dan voor die van het tabernakel; en aan welke deur zullen wij met meer vertrouwen en ijver kloppen dan aan die waarvan de Heer gezegd heeft: «Klopt en u zal worden opengedaan (2).» Gelukkig de ziel die weet zich den schat des tabernakels te doen openen! Op de Eucharistie pas ik de woorden van den Wijzen Man toe: «Al het goede komt ons door haar (3)»; en de woorden van den heiligen Paulus: «Hoe zal Hij ons niet met haar al zijne goederen geven, dewijl Hij zich aan ons heeft overgeleverd (4)?...».

(1) Apoc. III, 20.

(2) Matth. VII, 7.

(3) Wijsh. VII, 10.

(4) Galat. II, 20.

Indien ik tot de Eucharistie kom, heb ik al de rijkdommen des hemels weten te rooven....

VII.

Ik heb u, o christen ziel, doen kennen wat de Eucharistie is met betrekking tot het gebed; ik heb getracht u de uitstekendheid van het eucharistisch gebed aan te toonen, en mijne gedachte voltooid door u eene korte handleiding te geven om u te leeren goed voor het tabernakel te bidden. Ach! begrijp, ik bid het u, van hoeveel belang het onderwerp is, waarover ik u onderhouden heb, voor het doel dat ik mij heb voorgesteld. De Eucharistie is in mijne oogen het middelpunt van het christelijk leven; maar hoe zal zij stralen over het geheel van dit leven, over al onze gevoelens, al onze genegenheden, al onze werken? De eucharistische afstraling geschiedt in ons door twee middelen: het Sacrament en het gebed.

Het Sacrament vereenigt ons eerst in werkelijkheid met den God van het tabernakel, en dit alleen kan regtstreeks de goddelijke werking der Eucharistie op ons uitoefenen. Maar deze eerste sacramentele vereeniging, die werkdadiger en inniger is, wordt in onze zielen voortgezet en gehandhaafd door het gebed. Dit gebed noemt men teregt eene *geestelijke communie*, en ik heb het genoemd *het eucharistisch gebed*.

Is het daarom te verwonderen dat de Eucharistie u in

deze goddelijke school, tot welke ik u in haren naam geroepen heb, eerst leert bidden! Indien gij derhalve, o christen ziel, naar de wetenschap der Heiligen verlangt, dan moet gij deze gewigtige les overwegen, welke de Eucharistie u geeft: leer van haar om met haar te bidden; en indien gij dit hoogste onderrigt in beoefening hebt weten te brengen, dan moet gij den Heer zegenen en bedanken!.... Dan zult gij met het geheim van het gebed, dat van het christelijk leven bezitten.

IV.

DE EUCHARISTIE.

EN

DE ARBEID.

*Venite ad me, omnes qui laboratis...
et ego reficiam vos.* Komt tot Mij,
gij allen die arbeidt.... en Ik zal u
verligten. (MATTH. XI, 28).

I.

Jesus Christus schildert zich zelve voor ons af in deze woorden van den psalmist: *Pauper sum ego, et in laboribus a juventute mea.* «Ik ben arm en Ik arbeid sedert mijne jeugdige jaren (1).» Jesus Christus is arm, maar Hij is terzelfder tijd de uitdeeler der hemelsche schatten; Hij heeft zich aan den arbeid willen overgeven, maar Hij zelf verligt onzen arbeid. «Komt tot Mij, zegt Hij, gij allen die arbeidt. . . . en ik zal U verligten.» Komt tot Mij!... Waar zal ik U vinden

(1) Ps. LXXXVII, 16.

Heer? . . . Ach, Gij heerscht ongetwijfeld in den hoogen hemel, maar mijne oogen worden, even als die van den profeet, verblind en verzwakt, wanneer zij naar den hemel trachten te zien: *Attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsum* (1). — Heer, Gij hebt U digter bij en meer in mijn bereik geplaatst. Gij verblijft in het tabernakel, en daar vooral zegt Gij tot mij: «Komt tot Mij, gij allen die arbeidt.... en Ik zal u verligten.» *Venite ad me, omnes qui laboratis... et ego reficiam vos.*

Wij moeten derhalve allen op het voorbeeld van Christus arbeiden; maar wij arbeiden onder zijne oogen en in tegenwoordigheid van de Eucharistie!.... De Eucharistie en de arbeid. O! hoe gaarne breng ik die twee termen bijeen!... De arbeid is ons allen opgelegd, maar op hare beurt biedt de Eucharistie zich aan en geeft zich aan ieder onzer. De arbeid en de Eucharistie! Is dat mijn geheele leven niet, indien ik wil dat het christelijk zij? De arbeid en de Eucharistie.... Ja, die twee woorden zijn mij voldoende, en ik wil, o christen ziel, mij op dit oogenblik hierbij bepalen, met ze met u te overwegen.

II.

In de eerste plaats de arbeid. — Wat is de arbeid? Eene straf en tevens een plicht, die juist omdat hij ons straft, pijnlijk is.

De arbeid is eene straf: «De mensch is voor den arbeid

(1) Ps. XXXVIII, 14.

geboren,» zegt de heilige man Job, «zooals de vogel om te vliegen.» Ja, nu, want in de dagen der onschuld, geleek de mensch meer op den vogel. Zijne ziel, zijn geest, zijn hart verlangden en vlogen naar God, en de arbeid van het aardsch paradijs was slechts eene bezigheid en een genoegen aan zijn geluksstaat toegevoegd. Maar, de mensch zondigt, en welk eene verandering sedert zijn val!... Helaas! de vogel vliegt voortdurend hemelwaarts, maar de mensch heeft niets anders weten te doen dan zich naar de aarde te buigen en daar te kruipen. De grond heeft voor hem niets meer dan distelen en doornen voortgebracht, en hij heeft zijn brood niet dan in het zweet zijns aanschijns kunnen eten: de arbeid is eene gestrengte straf geworden.

En toch heeft God, die het goed uit het kwaad kan doen ontstaan, die straf tot eene groote en edele zaak verheven, Hij heeft daarvan den pligt gemaakt. Pligt en arbeid, het is eene en dezelfde zaak, en de pligt is even als de arbeid aan alle menschen opgelegd; niemand heeft het regt zich daaraan te onttrekken. Eene onzer grootste fouten is dat wij trachten het juk van den arbeid af te schudden.

De arbeid verschilt ongetwijfeld volgens den verscheiden staat waarin wij op deze wereld geplaatst zijn: de een moet met het ligchaam, de andere met den geest, de derde met het hart arbeiden. Maar arbeiden moeten wij altijd, steeds is het onze pligt, en aan de zorg der Voorzienigheid is het overgelaten om dien arbeid, dien

pligt onder de menschen te verdeelen. Zij is als de koningin van die ontzaggeijk groote bijenkorf waarin al de bijen haar taak verrigten: deze de honing, gene de was maken.

Hoe het zij, onze arbeid hij moge nog zoo gering en laag schijnen, is groot en verdienstelijk voor God. De nederigste bezigheid is beter dan schitterendste ledigheid... Die streng garen welke eene geringe vrouw loswoelt, is ongetwijfeld een zeer geringe arbeid, en, ik herhaal het toch, het is eene groote zaak... het is de arbeid.

Desniettenstaande, ik heb het u gezegd, is de arbeid zeer moeilijk te dragen, juist reeds omdat het eene straf is. Landman gij bestuurt uw ploeg; kunstenaar en handwerksman, gij vormt de stof, en die arbeid slijt uwe ledematen; geleerde, gij buigt uw hoofd over uwe boeken; staatsman, gij bestuurt de staatszaken, en die arbeid vermoeit uw geest; gij, vrouw, echtgenoot en moeder, gij zijt ijverig om de zaken van uw gezin te behartigen, gij waakt met kommer over de toekomst van uw zoon, of wel, gij zijt de moeder der armen, gij spaart voor hen noch gangen, noch inspanning, en de arbeid verslindt uw hart; kortom, gij allen, christenen, wie gij ook zijn moogt, gij bestrijdt met kracht uwe hartstogten en kwade neigingen; gij versterft uwe zintuigen, gij beoefent de gestrengde deugden en die arbeid slijt uwe levenskrachten! Ja, de arbeid is een hard juk en een aanhoudende last. O! hoe knelt mij dit juk! O! hoe schijnt die last mij zwaar!... Het is tijd, hoog tijd, dat ik mij weder tot de Eucharistie wende.

III.

Wat is de Eucharistie? — De arbeid is eene straf, de Eucharistie is eene belooning. De arbeid is een moeilijke pligt, de Eucharistie is eene rust.

De Eucharistie is eene belooning. — De mensch had zich van God verwijderd en God had hem gestraft. Maar de mensch is in Gods oog een verloren zoon; als een goede vader heeft God hem willen te gemoet snellen en hem de armen openen. Eerst is Hij mensch geworden en heeft al onze zonden afgeboet. Vervolgens, om ons niet als weezen achter te laten, heeft Hij zich in het tabernakel verborgen, en daàr blijft Hij met en bij ons tot de voleinding der eeuwen; daàr ondersteunt Hij onze zwakheid, daar geneest Hij al onze ellenden. Ongetwijfeld ontslaat hij ons niet van de wet van den arbeid, maar Hij stemt er in toe om voor ons eene heerlijke belooning te worden, ten einde ons in onzen arbeid op te wekken. «Ik zal uwe belooning zijn», zegt Hij ons. *Ero merces tua* (1). De arbeider is zijn loon waard (2): meet de waardigheid van uw arbeid naar de waarde van het loon af. Ik zelf zal uw loon zijn, *ero merces tua*. Ga niet aan de ijdelheden der wereld eene belooning vragen, die ijdel zou wezen, ik ben meer waard dan al de rijkdommen der wereld en ik zal uw loon, zijn, *ero merces tua* . . . O! hoe zou men niet getroffen

(1) Genesis. XV, 1. (2) Luc. X, 7.

worden over dit aanbod. Hoe zou men aan die uitnoodiging niet beantwoorden! Hoe zou men, met het oog op die kroon, den strijd niet aanvaarden! Jacob arbeidde zeven jaren en nog zeven jaren om Rachel te bezitten. Indien wij het willen, biedt de Eucharistie ons elken morgen hare goddelijke omhelzingen aan, en wij zouden ledig kunnen blijven!

De Eucharistie is eene belooning, zij is ook eene rust. — Zie hoe kalm alles rondom het tabernakel is, hoe de vrede daar heerscht, hoe men bij haar in een dampkring van rust ademt Welnu! die kalmte, die vrede, die rust deelt de Eucharistie aan al de getrouwe zielen mede. Welke vrome ziel toch wil na de vermoeijenissen van den dag niet gaarne aan den voet van het tabernakel komen en daar de woorden van den Psalmist herhalen: «Dit is mijne rust», *haec est requies mea* (1)? Hij voegt daar zelfs met den profeet bij: «Mijn hart en mijn vleesch verheugen zich in de tegenwoordigheid van den levenden God. De musch vindt eene woning, en de tortelduif een nest. Ik Heer, wil alleen uwe altaren (2).» Ja, mijn huis is het tabernakel, een gesloten en goed beschut huis, waarin ik zeker ben eene schuilplaats te zullen vinden. Ja, mijn nest, is het tabernakel, een donzig nest waarin de duiven slapen en mijne ziel in U insluimert Op dit punt, o christen ziel, beroep ik mij op u zelve. Herinner u

(2) Ps. CXXXI, 14. (2) Ps. LXXXIII, 4.

de eene of andere omstandigheid wanneer uwe krachten u schenen te begeven; gij zijt de rust welke gij behoefted aan den voet der heilige altaren komen zoeken, en, volgens de uitdrukking van den Psalmist: «Na den slaap genoten te hebben, welken God geeft aan degenen die Hij liefheeft (1)», zijt gij veel vuriger opgestaan voor de harde beslommeringen van den arbeid: de Eucharistie is eene rust.

IV.

Zoo schijnt het dat de Eucharistie tegenover den arbeid geplaatst is als om hem tot tegenwigt te dienen. Vlucht den arbeid niet; maar neem uwe toevlugt tot de Eucharistie, om hem te verdragen.

De arbeid niet zonder de Eucharistie, de Eucharistie niet zonder den arbeid. Dit is de raad dien ik u durf geven.

De arbeid niet zonder de Eucharistie. — Ons vleesch is niet van brons en onze ledematen zijn niet van koper. De Eucharistie zal onzen arbeid verligten. Helaas? elke dag heeft zijn last te dragen, zijne werken te ondernemen, zijne hinderpalen te overwinnen. Bedien u van de Eucharistie; al ras zult gij bespeuren dat de communie van den vorigen of die van den volgenden dag uwen arbeid gemakkelijker zal maken.

Gemakkelijker, maar vooral vruchtdragender. Toen de

(1) CXXVI, 2.

Apostelen hunne netten ver van de tegenwoordigheid des Verlossers uitwierpen, werkten zij gedurende den geheelen nacht en konden niets vangen (1); maar Christus verscheen aan den oever, Hij sprak slechts één woord en de vangst werd overvloedig. Zoo gaat het met ons, o christen ziel. Indien wij ons van Christus verwijderen, werken wij in de duisternissen en op eene altijd onstuimige zee; dan kunnen wij niets uitrigten. Maar Christus komt zich bij ons plaatsen, Hij is in het tabernakel gelijk aan den oever van den tijd en van de eeuwigheid: Hij spreke slechts één woord en wij wrochten wonderen.

De arbeid niet zonder de Eucharistie, o christen ziel, maar ook de Eucharistie niet zonder den arbeid. — Hoeveel christen zielen verbeelden zich dat als zij des morgens gecommuniceerd hebben, de dag, hoe ledig hij ook moge doorgebracht worden, aangenaam aan God zal geweest zijn. Welk eene dwaling! De lediggang van den dag zal die heilige bloemen van den morgen zeer spoedig hebben doen verwelken en verdorren. De eerste onderrigting welke de Eucharistie u geeft, is dat de godsvrucht jegens haar nooit van eenigen pligt moet aftrekken. De Eucharistie is het brood der sterken, zij kan het voedsel der lafhartigen niet zijn. Zij is het manna van de woestijn en men moet haar inzamelen vóór zonsopgang, opdat de dag geheel aan de vervulling van al onze pligten mogen toegewijd zijn.

(1) Luc. V.

De arbeid niet zonder de Eucharistie, de Eucharistie niet zonder den arbeid. Vereenig ze liever in ééne gedachte en in ééne liefde. De Bruid van het Hooglied drukte een ruiker van mirre aan hare borst (1). De mirre beteekent den arbeid, dewijl zij het beeld is van de werken en het Lijden des Verlossers; den ruiker herinnert Jesus Christus, wiens geur ons in de goddelijke Eucharistie balsemt. Laat ons doen wat de Bruid van het Hooglied deed: laten wij de ruiker van mirre aan onze borst drukken, vereenigen wij de Eucharistie en den arbeid! dan zullen wij met moed arbeiden: dan zullen al onze jukken zoet, al onze lasten ligt zijn; dan zullen wij al onze pligten gemakkelijk vervullen; dan zullen wij waarlijk christenen zijn, want, nog eens, ik herhaal het u, de arbeid en de Eucharistie, dit is het kort begrip van het christelijk leven.

V.

De Eucharistie, o christen ziel, zal al uwen arbeid heiligen, maar hoe veel dierbaarder zijn haar al de werken welke gij voor haar zult ondernemen. Onder die werken waarmede gij uwen dag nuttig zult doorbrengen, beveel ik u bijzonder die aan, welke tot voorwerp zullen hebben om met eigen hand voor de sieraden en het heilige linnen onzer kerken te zorgen. Zóó zult gij de onbevleete Maria navolgen, die met hare maagdelijke handen de

(1) Cant. 1, 12.

kleederen van haren goddelijken Zoon vervaardigde. Zóó zult gij de Eucharistie en den arbeid volmaakter vereenigen.

De Verlosser heeft zich onder de heilige gedaanten nog armer willen maken dan gedurende zijn sterfelijk leven. Te Bethlehem wikkelde Maria Hem in luijers; in het pretorium wierp men een purperen lap op zijne schouderen. Hier, geen luijers, geen purper. Jesus Christus is geheel naakt. Zijne armoede en zijne rijkdommen hangen van uw goeddunken af. Indien edelmoedige liefdadige handen Hem gaarne versieren, dan is Hij rijk, dan heeft Hij gouden versierselen, marmeren tabernakels, en rust Hij in kostbare vaten. Maar indien die handen achteloos zijn.... helaas! als zij maar arm zijn, dan heeft Hij niets meer; dan verkeert Hij in volstrekte behoefte, en dan wonen wij, in zekere kerken, een schouwspel bij, dat ons diep bedroeft.

Indien gij de Eucharistie liefhebt, werk dan gaarne voor haar; en als er sprake zal zijn van onze kerken te versieren, luister dan alleen naar de stem van uw hart. Blijf doof voor de stem der wereld die u door Judas' mond zou toeroepen: *Ut quid perditio haec?* « Waartoe deze verkwisting?... (1) Ach! ik verbied u niet overvloedige aalmoezen in den schoot der armen te storten; maar bewaar de reukwerken van Magdalena om ze voor de voeten des Verlossers te verspreiden.

(1) Matth. XXVI, 8.

VI.

Schep dan moed, o christen ziel! Welke uw arbeid zijn moge, heb vertrouwen in de Eucharistie. Zij zal uw lechtste steun, uw zoetste rust, uwe beste belooning zijn. Indien gij alleen de werken der wereld doet, zal de wereld u slechts een loon geven even bedriegelijk als zij zelve is. Maar indien gij in vereeniging met den God van het tabernakel arbeidt, dan zal Hij u voor uw dagelijksch werk, zijn aanbiddelijk dagelijksch brood geven, — het brood dat de ziel voedt en het een eeuwig leven doet leven.

V.

DE EUCHARISTIE

EN

DE VERVULLING DER GEBODEN.

Jugum meum suave est et onus meum leve. Mijn juk is zoet en mijne last ligt.

(Matth. XI, 30.)

I.

De heilige evangelist Matthæus verhaalt dat een man tot den Verlosser naderde en Hem deze vraag deed: «Mees-ter, welk goed moet ik doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe? En Jesus antwoordde aanstonds: «Wilt gij tot het leven ingaan, zoo onderhoud de geboden (1)».

Deze man die tot den Heer nadert, is de geheele menscheid, want daar is geen menschelijk schepsel dat niet verlangt het leven te bezitten, en er is geen dat hopen kan te leven zonder de geboden te onderhouden.

(1) Matth. XIX, 17.

Maar let wel, bid ik u, op deze woorden, o christen ziel: «Wilt gij tot het leven ingaan.» Derhalve worden de geboden ons op den drempel des levens reeds opgelegd. Niemand begint Christen te wezen, wanneer hij niet begint met de geboden te onderhouden.

Wil dit zeggen dat in hen alleen de geheele godsdienst bestaat? Ongetwijfeld niet. God openbaart ons bewonderenswaardige wonderen, en wij moeten ze met een oprecht geloof aannemen. Hij stort zijne genaden in overgrooten overvloed over ons uit, en wij moeten geen harer verwaarloozen. Hij legt ons zekere oefeningen op, die betrekking hebben tot zijne goddelijke eeredienst, en wij moeten ons daaraan met eene eerbiedige gewilligheid onderwerpen; maar die geheimen, die genaden, die tucht en die leer, hebben geen ander doel dan onze zedelijke volmaking, en deze hangt regtstreeks af van de vervulling der geboden. Het leven is in zijne hoogste beteekenis, de handeling; en gelijk de heilige Thomas het zeer goed verklaart (1), is de contemplatie zelve niet anders dan de verhevenste handeling des menschen: niemand begint dus waarlijk dat leven te leiden hetwelk Jesus Christus op het oog heeft, dan wanneer hij goed begint te handelen, en niemand handelt goed, dan wanneer hij de goddelijke wet opvolgt.

(1) 1, 2, q. 8.

II.

Daarom, o christen ziel, vervangt niets in de godsdienst de vervulling der geboden.

Te vergeefs zult gij buiten die naauwkeurige vervulling aan uwe gevoelens van geloof eene bedriegelijke zekerheid van uwe eeuwige zaligheid vragen. «De regtvaardige leeft uit het geloof (1)», zegt de heilige Paulus, en leven, ik herhaal het, is handelen. Hij alleen leeft uit het geloof, die handelt gelijk het geloof beveelt.

Te vergeefs zult gij ook de harde eischen der wet willen vervangen door de ontboezemingen van eene gemakkelijke liefde; gij zult lief hebben, en het zal u toeschijnen dat gij de geheele wet zult hebben vervuld. «Indien gij Mij liefhebt, antwoordt Jesus Christus, onderhoudt eerst mijne geboden.» *Si diligitis me, mandata mea servate* (2).

Of wel, gij zult al uw vertrouwen op het gebed vestigen. Indien het, volgens de uitdrukking onzer Heilige Boeken, «tot boven de wolken doordringt (3)», hoe zou het dan niet voldoende zijn om ons den Hemel te openen? «Pas op», gaat de Heer voort: «niet een iegelijk die zegt: Heer, Heer! zal ingaan in het rijk der Hemelen, maar die mijne geboden onderhoudt (4).»

Of eindelijk vraagt gij aan het lijden, aan het ver-

(1) Rom. 1, 17. — (2) Joan. XIV, 15. — (3) Eccli. XXXV, 21. — (4) Matth. VII, 21.

driet, aan de beproeving, aan al de harde boetepleging des levens de verschooning van de wet. O! het is wel een van de eerste pligten des christens om zich met den lijdenden Jesus Christus te vereenigen; maar hoor niet-temin wat de Meester zegt: «Zoo iemand mijn leerling wil zijn, die neme zijn kruis op en volge mij na (1)». Indien gij lijdt, draag gij uw kruis, maar gij moet ook Jesus Christus navolgen, en niemand volgt hem na dan door de vervulling zijner geboden.

Bedrieg u zelve dus niet, o christen ziel: noch het geloof, noch de liefde, noch het gebed, noch het lijden, noch iets ter wereld kan voor u in de plaats treden van het vervullen der geboden.

III.

Maar indien het noodzakelijk is de geboden te vervullen, dan is het insgelijks waar dat die vervulling moeilijk is, dat zij loodzwaar op onze gevallen natuur drukt, dat zij al onze hartstogten weerstreeft. En die uitermate groote moeilijkheid om de geboden te vervullen, verwijdert, helaas! dagelijks een oneindig getal menschen van de paden der godsdienst.

Hoe komt het dan toch dat wanneer Jesus Christus ons de wet voorschrijft en niet schroomt ons haar als een last en als een juk voor te stellen, Hij zich haast daarbij te voegen: «Mijn juk is zacht, en mijn last is

(1) Matth. XVI, 24. — (2) Matth. XI, 30.

ligt (2).» O beminnelijk en diep geheim! de Verlosser heeft geen *iota*, geen *apex* (1) willen wegnemen van de wet die Hij oplegt, en toch verzekert Hij met zijne goddelijke stem, dat het juk zacht en de last ligt is!

Wie zal mij dit raadsel oplossen, en hoe zal dit wonder vervuld worden? . . . Ik doe in de eerste plaats opmerken dat Jesus Christus niet zegt: Het juk en de last der wet, maar mijn juk en mijn last: Hij stelt zich zelve in de plaats der wet. Het is niet meer de wet die ik draag, maar ik draag hem zelve. Ach! wie zal duchten Jesus Christus te dragen? Maria droeg Hem in haren kuischen schoot en haar hart trilde van vreugde (2). Simeon droeg Hem in zijne armen en vroeg niets meer aan den Heer (3). Wanneer Jesus Christus komt en mij zijne wet oplegt, dan heb ik in de eerste plaats het oog op Hem gevestigd; dan hecht ik mij aan Hem, dan omhels ik Hem met liefde, en, de hardheid der wet vergetende, gevoel ik dat mijn juk zacht en mijne last ligt is.

Maar zal Jesus Christus mij de wet kunnen doen liefhebben, wanneer Hij alleen één met haar is? Neen, ik vraag ook dat Hij zich zelf naauw met mij vereenige. En hoe vereenigt Hij zich? Hoe komt Hij tot mijn hart? Hoe rust Hij in mijne armen? . . . Is het noodig u het te leeren, o christen ziel? Met mij, hebt gij de heilige Eucharistie genoemd.

Ja, zij is het die, zich tevens met de goddelijke gebo-

(1) Ibid v., 8. — (2) Luc. 1, 47 — (3) Ibid. II, 28.

den aan ons opleggende, en hunne hardheid met hare oneindige bekoorlijkheden verzachtende, zij is het die, in alle waarheid, ons deze troostrijke woorden toevoegt: «Mijn juk is zacht en mijn last is ligt.»

IV.

Beschouw, o christen ziel, de ontzettende werking welke de Eucharistie uitoefent op de vervulling der geboden.

Maar het is wel noodig dat ik vóór alles herinner dat zij zelve niet in de plaats kan treden van die vervulling? Helaas! hoeveel vrome zielen bedriegen zich hieromtrent. De geheele godsdienst bestaat voor hen in de communie; en wanneer zij in den morgen aan de Heilige Tafel hebben nedergeknield, zijn ze zeer geneigd te gelooven dat zij den dag christelijk hebben doorgebracht!

Neen, ik herhaal het, het christelijk leven bestaat bovenal, en uit zijn wezen, in de vervulling der goddelijke geboden. Wel ver van ons te veroorloven die te verwaarlozen, heeft de Eucharistie afschrik van de ziel die hun niet getrouw is, en hoe grooter hare heerschappij over ons hart wordt, hoe meer zij het er op toelegt om aan de geringste eischen der wet te doengehoorzamen.

Maar welke zal dan hare werking wezen en wat zal zij doen om het juk der geboden te verzachten en hun last te verligten?

In drie woorden zal ik het u zeggen: het verlangen naar de Eucharistie brengt ons tot de vervulling der geboden; de kracht der Eucharistie houdt ons staande in hunne vervulling; de bekoorlijkheid der Eucharistie doet ze ons liefhebben.

V.

Het verlangen naar de Eucharistie brengt ons tot de vervulling der geboden. Juist omdat wij verwaarlozen de goddelijke geboden te vervullen, zondigen wij en kunnen niet uit den zondestaat geraken, dan door de geheele belijdenis onzer zonden: maar hebt gij opgemerkt, o christen ziel, welke geheimzinnige banden het Sacrament van Boetvaardigheid met dat der Eucharistie verbinden? De belijdenis is ons pijnlijk en somtijds bezwijkt onze zwakheid daarin. Welk is nu het gewone gevoel dat in ons over die zwakheid zegeviert, dat ons naar de voeten van den priester drijft, en ons eene nederige biecht doet spreken, eindelijk dat ons doet besluiten de genade van God te herkrijgen? Is het niet de hoop op de Eucharistie? is het niet het verlangen om tot haar te naderen? Neem de Heilige Tafel weg: onze heilige biechtstoelen zullen minder druk bezocht worden. Indien ons berouwvol hart zich van zijne vlekken reinigt, dan geschiedt dit om de woning des Allerhoogsten waardiger te versieren: en aldus doet de Eucharistie, zelfs vóór dat zij zich met ons vereenigt, het besluit nemen om Gods wet niet meer te schenden.

Maar hoe magtig wordt zij niet om ons in de beoefening van het christenleven staande te houden, zoodra wij haar ontvangen hebben!

Het is niet voldoende dat eene opregte belijdenis en een krachtig besluit ons weder op den rechten weg hebben geplaatst, wij moeten dien dagelijks bewandelen, volgens de uitdrukking van David «op den weg der geboden loopen (1), en ons van deugd tot deugd verheffen (2)» tot aan de eindpaal die ons is gesteld.

Het christen leven, aldus begrepen, is de edele en de aanhoudende arbeid der ziel; maar een arbeid waarvan Jesus Christus uitdrukkelijk zegt «dat wij zonder hem niets kunnen doen.» *Sine me nihil potestis facere* (3). Hier schiet alle menschelijke kracht te kort en wankelt alle menschelijke steun. Een God moet in ons handelen, en daarom moet Hij in ons leven. Hoort wat de apostel zegt: «Niet ik leef meer, maar Jesus Christus leeft in mij (4).» En let op dat hij er bijvoegt: «Ik kan alles in Dengene die mij versterkt (5).» De werking van een God, het leven van een God, de kracht van een God, deze drie dingen zijn noodzakelijk voor het werk dat de godsdienst ons vraagt. Welnu! de heilige communie deelt ze ons alle drie mede. Door zijne aanbiddelijke tegenwoordigheid leeft Jesus Christus in ons; maar Hij blijft er niet werkeloos: Hij bevestigt elk onzer stappen, Hij komt elke onzer pogingen te hulp! O chris-

(1) CXVIII, 32. — (2) Ps. LXXXIII, 8.

(3) Joan. XV, 5. — (4) Gal. II, 20. — (5) Phil. IV, 13.

ten ziel, zonder de Eucharistie zult gij niets doen, dewijl gij alleen zult leven: maar met haar zult gij alles kunnen, dewijl zij voldoende zal wezen om u sterk te maken.

Doch de Eucharistie is niet alleen eene kracht. De bekoorlijkheid welke zij bezit, en de vreugde welke zij inboezemt, doen ons die goddelijke geboden liefhebben.

Ziehier, o christen ziel, het groote en zoete geheim om al de lasten der wet te verligten. Voeg bij de gedachte aan elk der geboden welke gij verplicht zijt te vervullen, altijd die der Eucharistie; tracht niet zonder haar dezen pligt te vervullen, u aan dien eisch te onderwerpen, in dit offer toe te stemmen, maar aarzel niet met haar. De Eucharistie zal haren geur verspreiden over al de werken, die u zullen opgelegd worden, hoe hard zij u ook schijnen mogen; de zoetheid der Eucharistie zal altijd boven hen uitkomen. Door de Eucharistie te beminnen, zult gij beminnen wat zij u zal bevelen; door het Brood der Engelen te beminnen, zult gij het leven der Engelen leiden. De Eucharistie, houd u daarvan verzekerd, is de methode der Heiligen geweest. Hunne natuur geleeke op de onze; en de evangelische wet was hun opgelegd even als ons, maar zij hadden de Eucharistie lief, en stelden het geluk van eene vurige communie boven al de ijdele vreugden der wereld. Ach! dan waarlijk liepen zij op den weg der geboden, zoozeer was hun hart geopend (1)!... De Eucharistie opert onze

(1) Ps. CXVIII, 32.

harten, want zij legt er zich op toe om ze tot in de mate van het oneindige te verruimen.

VI.

Ik heb het u gezegd, o christen ziel, hoe de werking der Eucharistie ons helpt om de wet naauwgezet te vervullen; maar ik zou nu meer in bijzonderheden willen treden, en u toonen hoe die eucharistische werking op elk der geboden wordt toegepast, om hunne vervulling gemakkelijker te maken.

Gij weet dat die geboden tot drieërlei onderscheidene orde behooren. Zij hebben betrekking tot God, tot onzen naaste, tot ons zelve. Te zamen genomen, kan men zeggen dat zij de zedelijke wereld in hare volle uitgestrektheid omvatten. Zij zijn het volmaaktste wetboek dat den mensch ooit geregeerd heeft.

Welnu! zie in de eerste plaats hoe de Eucharistie ons helpt om aan God de aanbidding, de liefde, de eeredienst te bewijzen, welke wij Hem verschuldigd zijn.

Beschouw beurtelings in haar het Sacrament en het offer.

Het Sacrament verbindt ons met God door de banden eener enge liefde.

Die liefde had de goddelijke Verlosser vooruit op het oog in de Eetzaal, toen Hij dit gebed tot zijnen Vader rigtte: «Dat zij één zijn, gelijk Wij één zijn. Ik ben in hen, gelijk Gij in Mij zijt, opdat allen in éénheid volkomen zijn (1).

(1) Joan. XVII, 23.

De christelijke liefde heeft geen ander doel dan om ons met onzen goddelijken oorsprong te vereenigen: en is die innige verbindtenis, welke wij met hem in het Sacrament der liefde aangaan, niet de eerste hoop van eene volstreckte volbrenging?

Indien het Sacrament ons met God vereenigt, dan is het eucharistisch offer de verhevenste uitdrukking van de eeredienst, die Hem verschuldigd is. Aanbidding, liefde, dankzegging, offerande, voldoening, gebed, al de akten van den christen krijgen hare volmaaktheid als 't ware niet, danwanneer zij met het eucharistisch Slagtoffer verbonden zijn. En inderdaad, zooals ik het elders heb gezegd, over het gebed sprekende (1), in het goddelijk offer, is het de Verlosser zelf die aanbidt, die bemint, die dankzegt, die zich slagtoffert, die voldoet en die met ons bidt.

Door zijne eigene kracht, vergoddelijkt Hij onze menschelijke gevoelens; Hij verbetert onze onvolmaaktheden, Hij deelt vooral aan onze aanbidding en aan onze liefde, eene verdienste en eene magt mede, die Hem alleen behooren; en daarom zegt men zeer teregt dat het ons in Hem, met Hem en door Hem alleen gegeven is het eerste voorschrift der wet te vervullen: «Bovenal bemint een God.»

God vraagt van ons dat wij zijnen heiligen naam zullen vereeren, en nergens wordt die aanbiddelijke naam meer verheerlijkt dan op het altaar.

(1) De Eucharistie en het gebed.

Hij legt ons de verpligting op om de Hem toegewijde dagen getrouw te vieren. Maar voegt de Kerk daar niet bij dat onze eerste verpligting, om die dagen te heiligen, bestaat in het bijwonen der heilige Mis? En zijn al de plegtigheden welke het eucharistisch offer vergezellen, niet het schoonste sieraad van onze zon- en feestdagen?

O christen ziel, blijf getrouw aan de goddelijke Eucharistie en gij zult het aan al de geboden zijn welke u ten opzichte van God verpligten.

Gij zult insgelijks de geboden naleven met betrekking tot uwen naaste.

Alles in de Eucharistie leert ons de liefde.

De heilige Kerkvaders zeggen met reden, dat die korenaren welke te zamen gemalen zijn, die druiven welke men perst en vermengt, om in onze heilige geheimen slechts één brood en één wijn te vormen, het zinnebeeld zijn van de naauwe vereeniging, die onder de geloovigen moet heerschen.

Het hemelsche brood, dat de Heer ons uitdeelt en Hij op het altaar vermenigvuldigt om in de behoeften van onze ziel te voorzien, waarschuwt ons, dat wij zelve het brood der aalmoes moeten vermenigvuldigen om de ellende des armen te hulp te komen,

Hoe zal men aan den voet van het tabernakel, het geringste gevoel van haat behouden, als Jesus Christus ons allen verbiedt het altaar te naderen vóór dat wij ons met onzen broeder verzoend hebben (1)?

(1) Matth. V, 24.

Is eindelijk de Tafel der Eucharistie, waaraan naast elkander de rijke en de arme, de dienstknecht en de meester, de geleerde en de ongeletterde aanzitten, niet het treffendst zinnebeeld van de heilige gelijkheid der zielen voor God?

De Eucharistie leert mij al de menschen lief te hebben, want Jesus Christus heeft hen zóó lief gehad, dat Hij zich zelve voor hen heeft gegeven.

De Eucharistie leert mij alle menschelijke schepsels te eerbiedigen, want geen hunner zal niet eenmaal geroepen worden om het tabernakel des Allerhoogsten te worden.

Maar behoeft het nog gezegd te worden dat als de Eucharistie ons den eerbied voor den naaste leert, zij er zich nog meer op toelegt óm ons eerbied voor ons zelve in te boezemen.

Tusschen de Eucharistie en de zuiverheid des harten bestaan eene menigte beminnelijke banden. Zij is het reukwerk dat onze ziel zuivert; zij is het zout dat onze zintuigen voor alle uitwendige smetten bewaart. Zij is de verfrisschende stroom die het vuur onzer schuldige hartstogten uitdooft.

Gij ziet het, o christen ziel. ik heb de geboden een voor een nagegaan en geen enkele blijft buiten de werking der Eucharistie. Het is waarlijk in hare school dat men de wetenschap der goddelijke wet put en vooral leert haar in beoefening te brengen.

VII.

Maar indien de heilige Eucharistie ten opzichte van ieder onzer het zekerste middel is om de geboden te vervullen, kan het ons dan verwonderen dat de Heer onder zijne geboden de verpligting heeft opgenomen die Hij ons oplegt om haar waardig te ontvangen?

Ter naauwernood bereikt het kind den leeftijd waarin zijn meer ontwikkeld verstand het goddelijk onderrigt kan ontvangen, waarin zijn meer geopend hart tot God begint te ontluiken, of de Eucharistie wordt hem aangeboden, en de dag waarop hij voor de eerste maal communiceert wordt voor hem het begin van een *persoonlijker* en ernstiger christen leven. Hij hernieuwt dan de beloften welke hij bij het doopsel heeft gedaan, en hij verbindt zich met zijn eigen mond om voortaan de heilige voorschriften van het Evangelie getrouw na te komen. Intusschen zou die eerste spoorslag aan zijne jeugdige ziel gegeven, al spoedig zijn kracht verliezen, indien nieuwe communiën niet weldra zijn moed hernieuwden. Hij zal telken jare, ten minste gedurende den Paaschtijd! weder aan den goddelijken maaltijd moeten aanzitten. Deze jaarlijksche communie is het aan allen opgelegd gebod.

Maar is zij voldoende, o christen ziel, en bedoelde ik slechts de jaarlijksche communie toen ik u zoo even over de uitwerkselen der heilige Eucharistie sprak om de geboden te onderhouden?

Wat dunkt u zelf daarvan? Ik heb u gezegd, dat gij de Eucharistie behoeft om de goddelijke geboden goed te onderhouden. Ga eens na of eene enkele communie, telken jare, voldoende is om dit groote doel te bereiken; zie of zij voldoende is voor al de pligten welke gij te vervullen hebt, voor al de bekeringen die u belagen, voor elke der beproevingen die de Voorzienigheid u overzendt, voor elke deugd welke gij moet verkrijgen, voor elk gebrek dat gij moet verbeteren. Daar is klaarblijkelijk geen verhouding hoegenaamd tusschen het middel en het doel.

De ondervinding is overigens volkomen in overeenstemming met mijne leer. Daargelaten zeer zeldzame omstandigheden, en die slechts uitzonderingen zijn, betwijfel ik zeer of eene jaarlijkscie communie ooit iemand geheiligd heeft, terwijl ik zie dat de veelvuldige communie in eene menigte zielen bewonderenswaardige vruchten draagt, hare godsvrucht levendiger doet worden, hare liefde vuriger, haar geweten fijngerueliger, haar leven kortom volmaakter en heiliger.

Is dit zóó, dan moet gij, o christen ziel, zorg dragen dikwijls te communiceren. Maar welken regel zal ik u hieromtrent geven? Ik raad u aan om in de eerste plaats het gevoelen van een wijzen geestelijken leidsman in te winnen, en voorts om vooral te rade te gaan met de pligten welke u zijn opgelegd, de gevaren welke u omringen, de neigingen die u medeslepen, de geboden wier vervulling u schrik aanjaagt.

De Kerk noemt de ziel die commucieert, eene ziel die *praktiseert*, beoefent.

Deze uitdrukking is zeer juist. De praktijk der Eucharistie waarborgt alle andere. Indien gij uwe pligten wilt *beoefenen*, *beoefen* dan de communie.

VIII.

De ondervinding der eeuwen bevestigt die wonderdadige uitwerking van het Sacrament des Altaars.

Toen Jesus Christus de godsdienst stichtte, was het blijkbaar zijn doel om 's menschen hart te hervormen, zijn leven te zuiveren, en hem, door de naauwkeurige naleving der wet, tot de hoogste zedelijke volmaaktheid te doen geraken, welke een menschelijk schepsel kan bereiken. Dit doel nu dat de wijsbegeerte van alle eeuwen zich te vergeefs gesteld had, heeft de christelijke godsdienst getrouw vervuld. Aan haar is het te danken dat het nederige kind van den landman, door zijn herder onderrigt, die goddelijke wet kent, welke de Wijzen van Griekenland niet gekend hebben, en de volmaakte navolging van die wet vermeerderd de beoefening der verhevenste deugden. De christen wereld heeft zich, ondanks ontegenzeggelijke tekortkomingen, tot een zedelijk peil verheven, waarvan de heidensche wereld niet het minste vermoeden had.

Ongetwijfeld hebben eene menigte goddelijke oorzaken tot die uitkomst zamengewerkt; maar boven al die oorzaken plaats ik gaarne de Eucharistie.

Ja, zij, sedert de instelling in het laatste Avondmaal, altijd tegenwoordig en altijd levend, heeft niet opgehouden de ongeschondenheid van het christelijk leven in de wereld te handhaven. Overal heeft zij den pligt in eere hersteld. Overal heeft zij het gebed ingegeven en de opoffering gemakkelijk gemaakt; en, nog in onze dagen, in al onze kerken uitgesteld, door de engelen der aarde even als door de Engelen des hemels aanbeden, door millioenen vrome zielen met liefde ontvangen, is zij het die onder ons de zuiverheid der christelijke zeden bewaart, die aan de overweldiging der dierlijkste hartstogten weerstaat en aan de wet des evangelies eene onsterfelijke toekomst verzekert.

Gij ook, o christen ziel, gij zult op de Eucharistie rekenen, om aan uwe pligten getrouw te blijven. De geboden zijn een last, maar de Eucharistie verligt ze. Indien gij uwe toevlugt tot haar weet te nemen, dan zal de vervulling der goddelijke wet de eer en de vreugde uws levens zijn.

VI.

DE EUCHARISTIE

EN

DE CHRISTELIJKE DEUGDEN.

Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! Hoe liefelijk zijn uwe tabernakelen
o Heer der deugden!

(Ps. LXXXII, 2.)

I.

Wat is er liefelijker ter wereld dan de christelijke deugden? Indien wij het voorregt hebben eene ziel te ontmoeten die zoo gelukkig is ze te beoefenen, ondervinden wij in hare tegenwoordigheid een gevoel van onuitsprekelijk welzijn. Gelijk eene verschijning des hemels, doet zij ons de christelijke godsdienst in hare zuiverste waarheid, met hare uitstekendste bekoorlijkheid zien. Wij erkennen dat Jesus Christus alleen aldus de menschelijke ziel heeft kunnen verrijken, en in elke dier deugden waarvan Hij de meester en het toonbeeld geweest is, aanbidden wij zijne oneindige goedheid.

Maar zijn het woord en het voorbeeld des Verlossers voldoende geweest om de ziel tot dien graad te verheffen waarop de hoogste christelijke deugden haar gemeenzaam en zoet zijn geworden? . . . Ach! indien wij haar vragen hoe dit wonder is gebeurd, zal zij ons altijd antwoorden: «Ik heb de Eucharistie liefgehad en al de hemelsche goederen zijn mij met haar geworden.» *Venerunt mihi omnia bona pariter cum ea.* (1).

Is er dan een verborgen band tusschen de Eucharistie en de christelijke deugden? Ja, ongetwijfeld, en in dit onderhoud zou ik u, o christen ziel, willen toonen waarin het bestaat.

Ik zal eerst trachten u te zeggen wat de deugden zijn met betrekking tot de ziel en met betrekking tot de Eucharistie. Ik zal u vervolgens doen zien wat op hare beurt de Eucharistie is met betrekking tot de christelijke deugden.

II

Wat zijn de deugden met betrekking tot de ziel?

Zij zijn haar sieraad en hare kracht.

Haar sieraad. — Immers de deugd is in ons die wonderbare gesteltenis die onzen wil neigt om gewoonlijk het goede te willen (2). De mensch alleen, dewijl hij redelijk en vrij is, bezit het eenig voorregt deugdzaam te zijn. De voorwerpen van de stoffelijke orde, welke ons allerwege omgeven, gehoorzamen aan onveranderlijke wetten, en

(1) Wijsh. VIII, 10. — (2) I, 2, qu. 55.

voor hen is die gehoorzaamheid geen deugd. Men spreekt niet van de deugd eener ster, omdat zij niet van haar as afwijkt. Men spreekt niet van de deugd van een steen, dewijl hij, van den berg geworpen, tot in de vallei voortrolt. Men spreekt niet van de deugd eener plant, dewijl zij op haar tijd hare bladeren, hare bloemen en hare vruchten voortbrengt. Maar men zegt dat de mensch deugdzaam is, dewijl de deugd den wil en zijne werking volmaakt, en in dien zin is de deugd het schoonste sieraad der menschelijke ziel.

Toen Jesus-Christus op aarde is gekomen, heeft hij de ziel arm en naakt gevonden; de zonde had haar beroofd en besmet. Maar door haar met al de christelijke deugden te versieren, heeft hij de kwalen der zonde hersteld. O! hoe schoon is de christen ziel geworden! Indien zij kuisch is, dan is de zuiverheid eene lelie die in haar bloeit en haar versiert. Indien zij nederig is, verheft en veradelt de nederigheid, welke haar schijnt te verminderen, haar in Gods oog. Indien zij zachtmoedig en goed is, zijn hare zachtmoedigheid en goedheid een geur die uit haar voorkomt en men gaarne inademt. Indien zij liefdadig is, is hare liefdadigheid een goddelijk goud dat zijn glans over haar verspreidt. En aldus versiert elke nieuwe deugd haar meer.

Elke deugd vermeedert ook hare kracht.

Als de ziel aan zich zelve is overgelaten, is zij zwak. In haar en rondom haar doen vele vijanden haar den oorlog aan! Hare begeerlijkheden en hare hartstogten slepen haar tot eene schandelijke verlaging mede. Het ligchaam dat met

haar vereenigd is, drukt haar neder als een last. Elke gebeurtenis des levens kan voor haar een gevaar zijn; ieder schepsel is voor haar een valstrik. Wat zal zij tegenover zooveel belaging stellen? De deugd! . . . Zij is haar kracht. Geen kwade neiging die de christelijke deugden niet bestrijden. Geen pligt dien ze niet gemakkelijk maken. Geen verdriet dat ze niet troosten. Geen moeilijkheid die ze niet uit den weg ruimen. Geen last dien ze niet ligter maken. Een heidensche mond heeft wel kunnen zeggen: «De deugd is maar een woord»; dat is geen christelijke taal. De deugd is voor eene christen ziel, eene goddelijke kracht.

III.

Maar waarom heeft God dit sieraad en die kracht, welke de deugden haar mededeelen, in zoo ruime mate aan de ziel geschonken?

Hij zelf verklaart het ons vooreerst in deze woorden welke Hij tot ons rigt: «Zijt heilig, dewijl Ik heilig ben.» *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum* (1). De heiligheid is niets anders dan de verzameling der christelijke deugden; maar God alleen, die de Heilige der Heiligen is, kan ons de heiligheid mededeelen, en daarom in de eerste plaats stort zijne genade met zoo grooten overvloed het goede zaad van al de deugden over ons uit.

Eene tweede beweegreden is de vurige liefde die God voor de menschen gevoelt, en zijn verlangen om hen allen

(1) Levit XI, 44.

gelukkig te zien. Dit nu is een van de schoonste teekenen van de waardigheid des christens, dat de beoefening der deugd noodzakelijk wordt voor zijn geluk. Indien de wereld aan al de schanddaden der ondeugd hecht wat zij het genoegens noemt, is de ziel, door Christus opgebeurd, alleen gelukkig door de heilige vreugden welke zij in de deugd put. O wereld, gij weet niet hoe zoet het is zuiver te zijn, nederig te zijn, geduldig te zijn en liefderijk! Maar de christen begrijpt die innige geneugten der ziel; hij gevoelt dat hoe deugdamer hij zal wezen, hoe meer hij het eenig wezenlijk geluk zal smaken.

En toch, o christen ziel, zal ik het u zeggen, deze beide beweegredenen zijn mij niet genoeg, en wanneer ik naga met welk eene teedere zorg het Christus behaagd heeft om het hart van den mensch te versieren en te versterken, dan verbeeld ik mij dat het daarbij zijne gedachte is geweest om zich zelve een tabernakel en een heiligdom te bereiden. Het christelijk hart heeft zijne versieringen en zijne kracht alleen gekregen om de Eucharistie te ontvangen.

IV

Toen God den mensch wilde scheppen, droeg Hij zorg hem vooraf een overheerlijken schoonen tuin als woning in te rigten. Eene menigte boomen van een bekoorlijk voorkomen en beladen met zeer smakelijke vruchten overlom-

merden die gelukkige aarde, en een stroom in vier takken verdeeld bragt haar vruchtbaarheid. Die schoone tuin was als de troon waarop God den koning der schepping ging plaatsen.

Zoo heeft het Christus, toen Hij wilde dat het hart van den geloovige zijn eigen troon wierd, behaagd dat te versieren. Al de christelijke deugden zijn bewonderenswaardige planten die op den grond onzer ziel bloeijen, en, met de wateren der genade besproeid, brengen zij hemelsche vruchten voort. Ziedaar de woning die aan Christus behaagt. Geen goud en geen diamanten vervangen in zijn oog de heilige sieraden der deugd. O! hoe lief heeft de Eucharistie de zuivere ziel! Aan haar doet zij zich zien door de schaduwen van het geheim heen. O! hoe lief heeft de Eucharistie de eenvoudige ziel! Zij onderhoudt zich gemeenzaam met haar. O! hoe lief heeft de Eucharistie de nederige en zachtmoedige ziel! Zij gelijkt haar het meest. O! hoe lief heeft de Eucharistie de liefderijke ziel, dewijl zij zelve geheel liefde is! Daar is geen deugd die de Eucharistie niet in ons zoekt om d'arin met meer aanlokkelijkheid te rusten! Zij rigt tot de getrouwe ziel deze woorden van het heilig lied: «Ondersteun mij op uwe bloemen en doe mij leunen op uwe vruchten (1)», op de bloemen uwer deugden en op de vruchten uwer werken.

«Ondersteun mij. . . Doe mij leunen! . . .» Ik heb gezegd, o christen ziel, dat de deugd niet slechts een sieraad, maar

(1) Cant. II, 5.

eene kracht was. De ziel moet zeer sterk zijn, indien zij op gepaste wijze Jesus Christus wil ontvangen. Begrijp goed, ik bid het u, deze gedachte.

De God van het tabernakel is de naijverige God van wien onze heilige boeken gewagen. Indien Hij ons hart heeft gekozen, om daarin zijn troon op te rigten, dan is het onder voorwaarde dat Hij daarin alleen zal heerschen. Zijn koningschap duldt geen mededinging. Nu is de zonde zijn wreedste vijand, die elk oogenblik er op uit is om zich zijne regten aan te matigen. Derhalve zullen de christelijke deugden niet slechts ten doel hebben om de woning van den Koning der hemelen te versieren; zij zullen die ook moeten verdedigen tegen al de smetten der zonde, zij zullen den toegang voor den vijand afsluiten, zij zullen als eene heg wezen om den eucharistischen wijngaard af te sluiten. Maar is dat niet, o christen ziel, wat de degelijke deugden in ons doen? De kuischheid waakt over onze zintuigen; de nederigheid bewaart onzen geest; de liefde, de zachtmoedigheid, het geduld houden de wacht rondom ons hart.... Het is eene onverbreekbare heg, het is eene onverwinbare borstwering!.... O getrouwe ziel, die Jesus Christus ontvangt, bevestig zijn troon met uwe bloemen, handhaaf zijne regten met uwe vruchten. *Fulcite me floribus, stipate me malis.*

V.

Zoo zijn dan de christelijke deugden noodzakelijk voor

de ziel die tot de Eucharistie nadert, en hare naauwkeurige beoefening zal altijd de beste voorbereiding tot de communie zijn.

Men bereidt zich voor om goed te communiceren door oefeningen van liefde, van lof, van aanbidding, van verlangen. O christen ziel, zoudt gij niet meenen dat dikwijls hernieuwde oefeningen van deze of gene deugd nog dierbaarder zouden zijn aan den God der Eucharistie: «Morgen moet ik te communie gaan, heden zal ik nederiger zijn, zal ik mijn lijden en mijn verdriet liever dragen, zal ik niet gedoogen dat een enkel woord dat de liefde zou kwetsen over mijne lippen kome.»

Dit zijn de oefeningen welke ik u voor de communie aanraad! Het zijn oefeningen van opregte liefde, want hij alleen heeft zijn God waarlijk lief, die zijne geboden vervult. — Uitnemende lofliederen, want wij kunnen God niet beter lofprijzen dan door onze werken. — Onwedsprekelijke getuigen van onze vurige verlangens, want elk verlangen om beter te worden bewijst aan de Eucharistie dat wij naar haar verzuchten.

Dit is dan, o christen ziel, eene eerste zeer naauwe betrekking tussehen de deugden en de Eucharistie: de Eucharistie eischt van ons de beoefening van al de deugden. Maar ik voeg daarbij dat deze, op hare beurt, de Eucharistie zeer noodig hebben. Zij alleen toch kan haar bewaren en in ons vermeerderen.

VI.

De Eucharistie bewaart in de eerste plaats in ons de christelijke deugden.

Ik zal mij van een beeld bedienen om u mijne gedachte beter te doen begrijpen.

Ik stel mij het verblijf van een vorst, een paleis voor, waarin de bewoner al de pracht der weelde met kwistige hand heeft ten toon gespreid. Zijne tegenwoordigheid, zijne zorgen, de gehoorzaamheid welk iedereen hem betoont, al de eerbewijzen waarmede men hem omringt zijn voldoende om zijne woning de frischheid van hare oorspronkelijke pracht te doen behouden... Maar de vorst verwijdert zich en verlaat de plaats waar hij zijn hof hield; en het paleis dat hij ledig laat, is weldra een eenzaam oord. Helaas! de afwezigheid des meesters zal allengs en van jaar tot jaar, ontzettende verwoestingen ten gevolge hebben. Eerst wordt het verguldsel dof; vervolgens verliezen de schoone meubelen hun glans; dan wankelen de balken; daarna stort het dak in; eindelijk vallen de muren omver, en het paleis is niet meer dan eene puinhoop.

O christen ziel, het hart van den mensch zonder de Eucharistie is een verlaten paleis en een ledig huis. Hoe groot was uw ijver om den hemelschen gast te ontvangen op den eersten dag dat de Eucharistie in u kwam! Met den bijstand der genade, hadt gij Hem in u een

huis gesticht, steunende op zeven zuilen, die niets anders waren dan de christelijke deugden. Zoolang uwe getrouwheid aan den God van het tabernakel geduurd heeft, zijn de zuilen onwrikbaar blijven staan en heeft uw huis al zijn glans behouden. Maar op zekeren dag hebben uwe schuldige hartstogten de goddelijke Eucharistie uit uw hart verwijderd en gij hebt spoedig bemerkt dat uwe deugden zich met haar verwijderden. Zij alleen kon ze in u bewaren. Inderdaad, eene christelijke, zelfs verkregen deugd, is niet uitsluitend ons werk. De gelukkigste natuur kan eene ziel niet kuisch of nederig maken: daartoe is de hulp der genade noodig. De Eucharistie nu is in ons de uitstekendste aller genaden, en nooit bezoekt zij ons zonder onzen wil in het goede te bevestigen. Wanneer Christus ons in de heilige communie bezoekt, wenscht Hij voornamelijk in ons de deugd te vinden. Zijn goddelijk oog doorkorscht onze ziel, Hij zoekt daar de kuischheid, de nederigheid, de zachtmoedigheid, de liefde, het geduld. Indien Hij die deugden in ons vindt, rust Hij daar en schept zijn behagen om daar te wonen. Indien eene dier deugden schijnt te wankelen, leent Hij haar zijn goddelijken steun. Het is het oog des meesters, dat, in het binnenste der woning, de minste vlekken doet verdwijnen, en dat, door zijne tegenwoordigheid, overal de evenredigheid en de orde weet te handhaven.

VII.

Intusschen stelt de heilige Eucharisie zich niet tevreden met in ons de christelijke deugden te bewaren. Zij vermeerdert, zij versterkt die, en drukt den stempel der volmaaktheid op haar.

Wanneer wij de Eucharistie ontvangen, dan zijn wij het niet meer die leven, maar dan leeft Christus in ons. Maar met zijn leven deelt Hij ons zijne deugden mede!... Ach! hoeveel meer vertrouwen heb ik in de deugden van Christus dan in de mijne! Deze dragen de kenmerken mijner gebrekkige natuur: zij zijn wankelbaar gelijk mijn wil, bloode gelijk mijn geest, broos gelijk mijn hart, menschelijk en vleeschelijk gelijk ik zelf ben. Maar, o Jesus, uwe deugden zijn onafscheidelijk van uw goddelijken persoon. Ik ontvang met de heilige hostie uwe zuiverheid, uwe nederigheid, uwe liefde, uwe zachtmoedigheid. Ik word, volgens de uitdrukking van den heiligen Petrus, «deelgenoot van uwe eigene natuur (1)!» Kom in mij, Heer Jesus, en dat uwe deugden voortaan even als uw leven, de mijne mogen zijn.

Intusschen, ik erken het, 't leven van Christus vernietigt ons leven niet, en zijne deugden, helaas! verbeteren niet aanstonds geheel onze gebreken. Elken

(1) II. Pet. I, 14

dag nemen onze begeerlijkheden de plaats van de goddelijke zuiverheid des Verlossers in, onze hoogmoed die zijner nederigheid, ons ongeduld die zijner zachtmoedigheid. Daar bestaat echter een hulpmiddel voor; het is ons geoorloofd met de veelvuldige communie tegen de veelvuldigheid onzer fouten te strijden. Iedere communie vermeerdert op hare beurt het zuivere goud van Christus in onze ziel! . . . Weldra heeft het goud de bovenhand, en durft de onzuivere adem der zonde zelfs het niet meer zijn glans doen verliezen.

Maar hoe logenstraft eene zeer treurige ondervinding mijne woorden hier niet?

Sedert lang communiceer ik, zult gij mij zeggen; helaas! ik ben tot heden noch beter noch deugdzamer.

Hoeveel antwoorden zou ik op deze zoo dikwijls voorkomende tegenwerping niet kunnen maken, welke de zielen zoo dikwerf bedroeft en ontmoedigt!

In de eerste plaats zou ik niet vreezen aan velen te antwoorden: gij communiceert en gij zijt desniettemin van gevoelen, dat gij geene vorderingen hebt gemaakt. Dit zoo nederig oordeel, hetwelk gij over u zelve uitspreekt, is in mijne oogen de zekerste getuigenis van uwen geestelijken vooruitgang. Ik verzeker u dat gij u vergist. Gij hebt veel aan de Eucharistie te danken, wees niet ondankbaar jegens haar. Ik prijs u over uwe nederigheid, maar ik raad u aan om even als tot nog toe met uwe communiën voort te gaan.

Aan andere zielen zou ik iets anders zeggen. Gij

communiceert en gij blijft dezelfde. Maar waarom? Moet de communie daarvan de schuld dragen, of gij zelf? Houdt de God van het tabernakel op voor u alleen de oorsprong en het model der verhevenste deugden te zijn? En is de Eucharistie welke gij ontvangt niet dezelfde als die de Heiligen ontvangen?

Gij wilt niet meer communiceren; ik raad u aan om beter te communiceren. Helaas! de erfzonde heeft ons slechts eene kracht laten behouden, die om de genade te weerstaan. Wij gebruiken die tegen de Eucharistie!... Neem het beletsel weg en uwe snelle vorderingen zullen u zelf getuigen dat zij in u even als in de Heiligen magtig is.

Eindelijk zal ik aan al de christen zielen die zich beklagen dat zij de volmaaktheid naar welke zij streven, te vergeefs in het veelvuldig naderen tot het Sacrament des altaars zoeken, deze beide zekere beginselen herinneren:

Van den eenen kant is het ontegenzeggelijk waar, dat zij, door zich van de Heilige Tafel te verwijderen, onvermijdelijk van dag tot dag zullen achteruitgaan. Hare waakzaamheid zal minder levendig, de genaden van God zullen minder overvloedig zijn, hare kwade neigingen vrijer spel hebben.

Van den anderen kant leert het geloof zelf, dat eene goede communie altijd in ons wonderbare uitwerkselen te weeg brengt. Hoe meer wij dus zullen deelnemen aan de goddelijke Eucharistie, hoe meer wij verzekerd zijn

dat zij in ons het goddelijk werk, 'twelk zij daarin wrocht zal doen vooruitgaan.

En, ik bid het u, vrees in dit opzigt niet misbruik te maken van de genaden. Men weerstaat haar veel-
eer dan dat men haar misbruikt. De dienstknecht die slechts één talent ontvangen heeft, gaat het begraven en maakt het onvruchtbaar. Die door zijn meester rijke-
lijker begiftigd is en vijf talenten in handen heeft, weet daarbij aanstonds vijf nieuwe te winnen. Hoe talrijker Gods genaden zijn, hoe gemakkelijker men daaraan getrouw is. Hoe velen begraven het kostbaar talent eener Paaschcommunie! Hoe velen weten uit de veel-
vuldige communie voordeel te trekken om bewonderens-
waardige deugden te oefenen!

VIII.

Welke is onder de schepselen de ziel die zich aan ons voorstelt als het model der heiligheid? Die welke het meeste genaden heeft gekregen en die het meest vereenigd is met den aanbiddelijken persoon des Verlossers.

Maria is vol van genade, zegt de Engel, en met één woord verklaart hij hare heiligheid: «De Heer is met haar.»

Inderdaad de Heer bedekt Maria van alle eeuwigheid met zijne schaduw, en op het oogenblik harer ontvan-
genis bewaart hij haar voor alle smet. In het geheim

der Menschwording, wordt het Woord in haar vleesch, en het woont eerst gedurende maanden in haren kuischen schoot. Te Bethlehem, te Nazareth, op al de wegen van Judea, is zij altijd bij haren zoon. Op den Kalvarieberg, staat zij bij het kruis. Eindelijk na de ten hemel opklimming, begeeft zij zich in de eenzaamheid met den apostel Joannes om alleen van de Eucharistie te leven. «De Heer is altijd met haar!» Ja, ongetwijfeld, en om die reden vloeijen al de deugden in Maria's hart over.

IX.

O christen ziel, volg de Koningin der Hemelen na. Dat de Heer altijd met u zij! In de Eucharistie zal Hij voor u tegenwoordig zijn. Ontvang Hem en al de deugden zullen Hem volgen, en Hij zal zijne volmaaktste gaven in u uitstorten.

Ik raad u aan om dikwijls deze zoo zoete woorden van den koninklijken profeet te overwegen: «Hoe liefelijk zijn uwe tabernakelen, o Heer der deugden (1)!» Zij zijn de korte inhoud van dit onderhoud.

De Heer der deugden is ook de God der tabernakelen. Heb de tabernakels lief, en de Heer die daarin woont zal u den schat uitdeelen dien Hij altijd in voorraad heeft, — den schat der christelijke deugden.

(1) Ps. LXXXII, 2.

VII.

DE EUCHARISTIE

EN DE

LIEFDADIGHEID.

Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.

Daar Hij de zijnen had liefgehad
zoo heeft Hij ten einde toe lief-
gehad.

(Joan. XIII, 1.)

I.

De christelijke liefde is ongetwijfeld de voornaamste der christelijke deugden. En daarom moet het geen verwondering baren dat de Eucharistie, die in ons de deugden van het christendom onderhoudt en vermeerdert, ook en bovenal het vruchtbaar beginsel der christelijke liefde is.

Die liefde intusschen vindt hare toepassing op verscheidene onderwerpen.

In zooverre zij de liefde beteekent welke wij aan God en den naaste verschuldigd zijn, is zij het eerste gebod ons opgelegd; en reeds heb ik, sprekende over de betrekkingen

welke God tusschen de Eucharistie en het hart gesteld heeft, u gezegd hoe gemakkelijk ons hart onder den invloed der Eucharistie liefderijk wordt.

Maar in een minder algemeenen zin, beteekent de christelijke liefde die deugd welke ons er toe brengt om medelijden met den arme te hebben, hem met verstand en ijver bij te staan. Over deze liefde wensch ik u thans te spreken.

Hoe zou de Eucharistie haar vreemd kunnen blijven! De Verlosser heeft zich alleen uit medelijden met ons onder de eucharistische gedaanten verborgen; en aldus spoort Hij ons aan om ons zelve barmhartig jegens de armen te betoonen.

Maar de Eucharistie maant ons niet alleen tot de barmhartigheid aan, zij maakt ons die zoeter en gemakkelijker.

Ik zal u hier een vorig onderhoud, dat over de *Eucharistie en den arbeid* in het geheugen roepen. Ik zeide u dat indien de arbeid voor ons een last en eene vermoeijenis is, de Eucharistie ons verligt en doet uitrusten.

De beoefening der liefdadigheid is een arbeid, o christen ziel, bewonderenswaardige maar moeilijke arbeid, die een buitengewonen ijver vordert! Schrik evenwel niet. De Eucharistie belooft u hare hulp, en de moeilijkheden zullen voor u aan den voet van het tabernakel verdwijnen.

II.

Is het in de eerste plaats wel waar dat de liefdadigheid een arbeid is? Ja, ongetwijfeld, en ik zou bijna durven zeggen dat het voor u de arbeid van alle dagen

en een van de gewoonlijkste bezigheden uws levens moet zijn. — Beklaag u daarover niet, o christen ziel, want indien het u bevolen is u aan den arbeid over te geven, dan geschiedde dit dewijl de Voorzienigheid voor u vrijgeviger is geweest met hare giften; en ik kan u overigens geen zoeter en aangener gebruik van uwen tijd aanraden.

De liefdadigheid is een arbeid. — Ik geef toe dat alle liefdadigheid dien schoonen naam niet verdient. Zoo is het, bij voorbeeld, geen arbeid wanneer men een stuk geld uit zijne beurs haalt om het aan den arme die voorbijgaat te geven; dit geschiedt al wandelende en zonder veel moeite; dit kost niet veel en brengt nog minder op. Maar wanneer men zich ijverig en aanhoudend met de armen onledig houdt, en, — om mijne gedachte beter uit te drukken, — als men zich aan een dier liefdewerken wijdt, welke de Kerk dagelijks ten gunste van de ongelukkigen uitvindt, dan is die liefdadigheid een arbeid. Liefdewerken doen en werken is hetzelfde. De arbeider doet zijn werk wanneer hij de voren ploegt; de ambachtsman doet zijn werk wanneer hij eene plank schaaft of steenen aanbrengt; de kunstenaar doet zijn werk wanneer hij zijn doek beschildert of zijn marmer beitelt. Welnu! de liefdadigheid heeft ook hare werken, die grooter, edeler, heiliger zijn. . . . Wanneer men een arme aan de ellende ontruikt, hem huisvesting en voedsel geeft, als hij wees is; wanneer men aan zijn bed gaat zitten als hij ziek is; wanneer men hem

in zijn ouden dag steunt en staande houdt; wanneer men hem op de wereld een beter bestaan verschaft, hem in den hemel een oneindig geluk verzekert, dan werkt men, maar dan doet men ook het werk der liefdadigheid.

Is die arbeid moeilijk? Ach! ik moet bekennen dat hij met troost en vreugde vergezeld gaat; en toch, ik vrees niet het te verzekeren, ja, die arbeid is moeilijk, en ik zal u zijne moeilijkheden aantonen.

III.

De eerste moeilijkheid, o christen ziel! is het besluit te nemen om liefdadigheid te doen. — Helaas! wanneer de Voorzienigheid ons een weinig met hare gunsten gewiegd heeft, vallen wij spoedig in dien wieg in slaap. Zij biedt ons naar welgevallen een dak aan om ons te huisvesten, kleederen om ons te dekken en nog veel meer dan ons dagelijksch brood! Al te gemakkelijk sluiten wij ons in dit welzijn op en trekken om ons een gezigteinder, dien wij zelden voorbijzien. De tijd is kort, zegt gij. Eenige oogenblikken voor het gebed; vervolgens moet ik mijn dag verdeelen onder de pligten van mijn gezin en die van de wereld. Ik weiger de aalmoes niet wanneer ik haar kan geven, maar vraag mij niets meer. — Juist, o christen ziel, ik vraag u iets meer: ik vraag u, dat gij u zult overgeven aan den arbeid der liefdadigheid.

Waarin bestaat dan die arbeid?

Gij moet u eerst oefenen om de ellende van den

arme te zien en uwe oogen niet afwenden van al den rampspoed die u omringt, om alleen aan uw welzijn te denken, ten einde met de arme minder begunstigde schepselen dan wij meer medelijden te hebben.

Maar dit is slechts de voorbereiding tot den arbeid, gij moet verder gaan.

Gedooft dat ik u een voorbeeld aanhaal uit het heilig Evangelie ontleend en dat Jesus Christus ons zelf voorhoudt, — het voorbeeld van den goeden Samaritaan. Hij nadert tot den gewonde, hij verbindt zijne wonden, hij giet daarin wijn en olie: de wijn beteekent de kracht, de olie is het beeld der zachtmoedigheid. O christen ziel, indien gij een waardig werktuig der liefdadigheid wilt worden, wees dan zachtmoedig en sterk tevens. Giet met volle handen den wijn en de olie. Ach! de olie alleen der zoete liefde, welke gij op de wonden des armen zult uitstorten, zal voor hem een versterkende wijn wezen, die zijn moed geheel zal opbeuren. . . .

En dit is niet alles. De Samaritaan plaatst den gekwetste op zijn paard, hij brengt hem naar een herberg, hij vertrouwt hem zeer teederlievend aan den waard toe, hij geeft eerst twee tienlingen en voegt daarbij: «Al wat gij aan hem meer ten koste legt, zal ik u wedergeven (1).» — Deze bijzonderheden zijn kostbaar en ik erken daarin de zorgen welke de liefdewerken vereischen. Is de herberg niet het huis dat dien arme, dien zieke, dien grijsaard,

(1) Luc. X, 35.

die wees zal opnemen? Om ze in het huis te doen opnemen, geeft gij eerst twee tienlingen en gij voegt daar aanstonds bij: Al wat later zal uitgegeven worden, zal betaald worden tot den laatsten penning. Maar hoeveel moet er gelooopen worden om die schuld te kwijten! hoeveel brieven moeten er geschreven worden! hoeveel collecten moeten er gedaan worden! dikwijls, helaas, hoe slecht moet men ontvangen worden! Dit jaagt schrik aan en daarom onttrekt men zich.

De eerste moeilijkheid is dus: het besluit nemen om liefdadigheid te plegen.

IV

De tweede moeilijkheid: men moet haar goed doen.

Wat wil dit zeggen? — Ik heb gezorgd u een voorbeeld aan te halen, ontleend aan het heilig Evangelie, ik heb u aangespoord om het schoone model van den barmhartigen Samaritaan na te volgen. Hoe! is dat niet de liefdadigheid goed doen? Ongetwijfeld, o christen ziel, indien gij bezielid zijt met den geest van den Samaritaan, dat wil zeggen van Jesus-Christus zelve, die ons, onder den sluijer van deze gelijkenis, zijne eigene goedheid, zijne eigene barmhartigheid laat doorschemeren. . . . De christelijke liefdadigheid alleen is de goed geoefende liefdadigheid, en de christelijke liefdadigheid is op hare beurt geen andere dan de bovennatuurlijke liefdadigheid.

Trachten wij het ons niet te ontveinzen: het fijn en gevaarlijk vergift van een ontzenuwd naturalisme, over-

weldigt ons van alle kanten. Het tast zelfs de beste dingen aan. Men oefent de liefdadigheid, maar bijna altijd op te menschelijke en te natuurlijke wijze. Men oefent haar omdat het hart ons daartoe brengt, dikwijls zelfs omdat onze kleine ijdelheid daarmede gestreeld wordt. De liefdadigheid die goed wordt geoefend behoort tot eene verhevener orde. Zij heeft haar beginsel in God zelve. Zij gelijkt aan de eeuwige wijsheid die tegelijk de twee uitersten raakt: God en den arme; die zich eerst tot God verheft om vervolgens tot den arme af te dalen. Ja, God eerst. Hem behagen, Hem verheerlijken, Hem dienen. Vervolgens, den arme. Zijne ziel verheffen terwijl men zijn ligchaam verligt, en Gods beeld doen schitteren op dit waarlijk misvormd schepsel, dat te dikwerf door de ondeugden nog meer dan door de lompen ontsierd wordt. Dit is het werk der wezenlijke liefdadigheid. Zoolang gij alleen met uwe aalmoezen, alleen met uw ijver, alleen met uwe vermoeijenis, de liefdadigheid zult oefenen, loopt gij groot gevaar dat zij onderworpen zij aan duizenderlei onvolmaaktheden. Oefen eerst de liefdadigheid jegens God, en dan zal zij waarlijk goed zijn.

V.

Eindelijk, eene derde moeilijkheid: volharden in de oefening van eene goed gepleegde liefdadigheid. — De duurzaamheid, ziedaar wat het wenschelijkst is voor het goed en dit het beste past. Het opperst geluk des hemels, is de eeuwigheid van dit geluk, en eveneens is de vol-

harding de ware verdienste van de deugd en van elk menschelijk werk....

De liefdadigheid is voor den arme eene moeder, en zij vervult ten zijnen opzichte de doorluchtige bediening van het teederste moederschap. Maar deze bediening, dit is u bekend, bepaalt zich niet tot eenige dagen, zij duurt zoolang als de behoeften van het kind. Nu vernieuwen de gezinnen welke de liefdadigheid aanneemt onophoudelijk. Wij zullen altijd armen onder ons hebben (1)! O liefdadige ziel! gij moet dus toestemmen om altijd hunne moeder te zijn.

En toch verzoek ik u hierop te letten, dat indien de oefening der liefdadigheid eene langdurige volharding vordert, hare handelingen zelve een wezenlijk voorbijgaand karakter toonen. Elke oefening van liefdadigheid vordert werkelijk deze beide dingen: een verheffing des harten en een offer 'twelk men aanneemt. Helaas! het hart verheft zich en valt weder neder; wij nemen een eerste offer aan en het tweede bevangt ons met schrik. Die verheffing des harten voortdurend stand doen houden en zich dagelijks opofferen, dat is volharden in de oefening der liefdadigheid. O heilige volharding! o opperste maar ook het moeilijkste goed, en daarom de hechtste steun van onze onsterfelijke hoop! Hij die in het christen leven zal volharden zal zalig worden. Aan hem die in de oefening der liefde zal volharden, aan

(1) Matth. XXVI, 11.

hem, zegt ons het Evangelie, rigt de Verlosser dit woord: «Komt, o gezegenden mijns Vaders, en ontvangt het rijk dat Ik u heb bereid.» *Venite, benedicti Patris mei, possidete regnum.* (1).

VI.

Zoo zeide ik u, o christen ziel, dat er drie moeilijkheden bestonden met betrekking tot den arbeid der liefdadigheid. Maar ik heb beloofd dat zij aan de voeten der Eucharistie zouden verdwijnen.

Inderdaad, het is moeilijk om te besluiten tot het oefenen der liefdadigheid; maar de Eucharistie boezemt ons daartoe de geschiktheid en den smaak in. Het is in de tweede plaats moeilijk de liefdadigheid goed te oefenen, maar de heilige Eucharistie veredelt en volmaakt het liefdewerk door het bovennatuurlijk te maken. Het is eindelijk moeilijk in de oefening der liefdadigheid te volharden; maar de Eucharistie zal voldoende zijn ons de volharding te geven.... Slechts een woord over deze gedachten.

De Eucharistie boezemt de liefdadigheid in. — Ik treed de Eetzaal binnen, ik woon de instelling van het Sakrament des Altaars bij, ik hoor eerst dit scheppend woord: «Dit is mijn ligchaam, dit is mijn bloed....» En vervolgens hoor ik nog, en eene nieuwe taal komt mijne ooren treffen en tot in mijn hart doordringen. Eene nieuwe taal!.... De Verlosser zelf leert het mij:

(1) Matth. XXV, 34.

«Ik gaf u een nieuw gebod, zegt Hij ons: Hebt elkander lief, gelijk Ik u heb liefgehad.» *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem sicut dilexi vos* (1). Let wel op, o christen ziel, hoe die woorden elkander volgen! Eerst het woord dat het ligchaam van Jesus Christus schept. Onmiddellijk daarna het woord dat de liefde schept: «Hebt elkander lief, gelijk Ik u heb liefgehad.» Christus heeft mij zoozeer liefgehad, dat Hij zich aan mij heeft geheven, dat Hij mij met zijn vleesch heeft gevoed, dat Hij voor mij gestorven is om mij den Hemel te verzekeren. Zóó ook moeten wij den arme liefhebben. . . . Wij moeten hem onze gebeden, onze zorgen, onze vermoeyenis geven, en in ruil van het aanbiddelijk brood dat wij aan het altaar ontvangen, hem het dagelijksch brood niet weigeren, dat hij noodig heeft. Wilt gij dus liefdadig zijn? overweeg dan met aandacht de twee woorden welke ik u heb aangehaald! — Het eerste: «Dit is mijn ligchaam, dit is mijn bloed.» Hebt het ligchaam en het bloed van Jesus Christus lief. Bereid u voor om het dikwerf te ontvangen. O! dan zult gij het tweede woord begrijpen en gemakkelijk vervullen! «Gelijk Christus u heeft liefgehad, zult gij den arme liefhebben.»

Gij zult liefdadigheid oefenen, en uwe liefdadigheid zal goed zijn. Ik zeide u dat het gebrek van uwe liefdadigheid was te natuurlijk en te menschelijk te wezen. De Eucha-

(1) Joann. XIII, 34.

ristie is het beginsel van de bovennatuurlijke orde. Zij is het middelpunt van het christelijke leven. En inderdaad het bovennatuurlijk leven en christen zijn, is niets anders dan zich met Christus vereenzelvigen. Welke vereeniging nu is grondiger dan die, door de communie bewerkt? Hoor wat de heilige apostel Paulus zegt: «Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij (1).» Indien Jesus Christus in mij leeft, heeft Hij in mij lief, werkt Hij in mij, oefent Hij de liefdadigheid in mij uit. En inderdaad hoor wat de apostel daarbij voegt: «De liefde van Christus dringt ons (2)»; niet meer onze liefde, maar de liefde van Christus. O christen ziel, ik kan uwe eigene liefde mistrouwen; maar die geheel hemelsche liefde die aan het goddelijk vuur wordt on'stoken, die liefde welke de aarde alleen raakt om daar alom haar schoone vuur te ontsteken, die liefde die de uwe niet meer is, die de liefde zelve van Christus is, ziedaar de liefde die ik verlang, de waarlijk christelijke liefde.

En die liefde zal niet slechts volmaakt, maar ook volhardend zijn. Ik ken op aarde geen volharding gelijk die der Eucharistie. Het schitterendste licht gaat uit, de meest vastberaden moet verzwakt, de zuiverste deugd wordt besmet, de teederste genegenheid gaat te loor. Zie de Eucharistie sedert de Eetzaal tot op onze dagen, sedert achttien eeuwen: altijd hetzelfde licht, altijd dezelfde vurigheid, altijd dezelfde heiligheid, altijd dezelfde liefde en altijd het-

(1) Gal. II, 20.

(2) II Cor. V, 14.

zelfde leven. Onze liefdadigheid, zeide ik u, is slechts eene voorbijgaande verheffing des harten, een voorbijgaand offer. Hier blijft het hart dezelfde verheffing houden en wordt de hostie dagelijks geslagtofferd. Indien gij uw moed voelt zinken, kom dan eene goddelijke kracht in het tabernakel putten. Indien de vurigheid uwer liefde verflauwt, kom haar weder aan die goddelijke flambouw ontsteken. Eindelijk indien onze liefdewerken ons schrik aanjagen, indien de zorgeloosheid uwe stappen doet vertragen, indien gij, bij voorbeeld, aarzelt om een arme te bezoeken, kom dan eerst aan den voet van het altaar. Van het altaar tot de hut van den arme, zal de weg u korter schijnen. De Eucharistie, ik herhaal het u, zal uwe volharding verzekeren.

VII.

Hoeveel reden heb ik dus gehad, om ook deze beide woorden tot elkander te brengen en ze te gelijk ter uwer overweging voor te stellen: de Eucharistie en de liefdadigheid! Heb beide lief, beoefen beide. De liefdadigheid zal uwe verdiensten, de Eucharistie zal uw geluk, de Hemel zal uwe belooning zijn.

VIII.

DE EUCHARISTIE

EN DE

ARMOEDE.

*Propter vos egenus factus est cum
esset dives, ut illius inopia vos
divites essetis. Rijk zijnde, heeft
Hij zich van alles ontbloot, ten
einde uwe ellende te verrijken.
(II Cor VIII, 9).*

I.

O christen ziel die deze bladzijden zult lezen, zijt gij rijk of zijt gij arm? Indien gij rijk zijt, kom ik u voorhouden hoe de Eucharistie u de liefdadigheid leert. Indien gij arm zijt, kom ook dan bij de Eucharistie, en zie hoe zij de vriendin en de beste troosteresse der armoede is.

Ik beschouw eerst Jesus Christus in zijn sterfelijk leven. Die beminnelijke God, die alles voor allen is geworden en, in zijne goedheid, de oneindige schatten zijner genade over alle menschen uitstort, heeft echter aan de armen eene wezenlijke voorliefde betoond. Hij zelf heeft

arm willen zijn. «De vossen hebben hollen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des menschen heeft niets, waar Hij het hoofd nederlegge. (1).» Goddelijke woorden, welke ik gaarne overweeg, dewijl zij mij de treffende uitdrukking schijnen te zijn van de armoede van Christus.

Hoe dan! gelijkt de donkere stal van Bethlehem niet op het hol waarin de vossen eene schuilplaats vinden? Was het opgeheven kruis van den Kalvarieberg niet gelijk aan het hooge nest waarin de vogelen hun verblijf vestigen? Maar, ter naauwernood is Hij in de krib van Bethlehem nedergelegd, of, door de woede van Herodes vervolgd, moet Hij in de armen zijner moeder, naar de grenzen van Egypte vlugten. — En wat het kruis van den Kavarieberg betreft, wel verre van een nest te zijn waarin Hij rust, leunt Hij daarop zijn met doornen beladen hoofd alleen om te sterven. Tussehen Bethlehem waar Hij geboren wordt en Jerusalem waar Hij sterft, verhaalt het heilig Evangelie ons zijn verborgen leven te Nazareth, zijn apostolisch leven in Judæa. Maar van zijn leven te Nazareth is het dat David lang te voren in zijn naam gezegd had: «Ik ben arm en in arbeid van mijne jeugd af (2).» Zijn apostolisch leven is juist dat, waarin Hij niet meer heeft, om zijn hoofd neder te leggen!... Zonder schuilplaats, zonder middelen van bestaan, van aalmoezen levende, gedwongen om zijne toevlugt te nemen

(1) Matth. VIII, 22. (2) Ps. LXXXVII, 16.

tot wonderen om de schatting aan Cesar te betalen, aan het kruis ontdaan van de ellendigste kleederen die Hem bedekken, is Christus waarlijk de goddelijke arme, die, volgens de uitdrukking van den heiligen Paulus, rijk zijnde, zich van alles beroofd heeft om onze ellende te verrijken. (1)

II.

In de tweede plaats heeft de arme Christus zijne gezellen, zijne vrienden onder de armen gekozen.

Volg Hem wanneer Hij zijn apostolaat in de wereld begint en Hij zijne eerste discipelen gaat verzamelen. «Doet Hij een beroep, zegt de heilige Augustinus (2), op de redenaars, op de senatoren, op de keizers? Geduld, gaat de groote bisschop voort (3), hunne beurt zal later komen. Maar eerst neemt Hij de visschers van het meer van Galilea, eerst de armen, de onwetenden en de idioten. Later zal Hij met die visschers van menschen, redenaars, senators en keizers in zijne netten vangen.»

Maar niet slechts kiest Hij de armen uit om zijn woord te prediken, Hij laat degenen die zich geheel aan Hem willen geven tot den nederigen rang der armen afdalen. «Aldus kan niemand van u, die niet alles verzaakt wat hij bezit, mijn leerling zijn (4)!...» Dit goddelijk woord heeft in de wereld eene nieuwe armoede geschapen, —

(1) II. Cor., VIII, 9.

(2) Serm. 143, de v. Is.

(3) In Ps. XXVI.

(4) Luc. XIV, 33.

de vrijwillige armoede. Der genade, die sterker is dan de natuur, heeft het behaagd de brooze voordeelen van stand en geboorte omver te werpen. Om Jesus meer vrienden te bezorgen, heeft zij de armen vermenigvuldigd. En wie zal zeggen hoeveel millioenen zielen, ten koste van hare fortuin, de goddelijke innige vriendschap van den Verlosser gekocht hebben!

III.

In de derde plaats, dewijl Christus de armen liefheeft, draagt Hij zorg voor hen en neemt hunne belangen met eene bewonderenswaardige bekommering ter harte. «De arme is Hem overgelaten,» had de koninklijke profeet gezegd, *tibi derelictus est pauper* (1). Ach! kon dit heilig onderpand aan een liefderijker hart zijn toevertrouwd! Wat heeft Christus voor den arme gedaan? — Twee zeer barmhartige dingen:

In de eerste plaats heeft Hij hem het vertrouwen weten terug te geven, dat hij niet meer bezat op eene Voorzienigheid, altijd goed, altijd handelend, altijd waakzaam om hen te hulp te komen.

Het Evangelie is vol beminnelijke lessen, waarin men leert zijn vertrouwen op God te stellen. Christus vergelijkt den arme met den vogel en zegt hem: «Worden niet twee musschen om één penningsken verkocht? En niet één valt op de aarde buiten den wil van uwen

(1) Ps. X, 14.

Vader. Beter dan vele musschen zijt gij!» Hij vergelijkt den arme met de leliën des velds: «Nooit, zegt Hij, is Salomo in zijne glorie gekleed geweest gelijk eene harer. Indien God zorg draagt voor die bloem, die slechts een oogenblik schittert, en morgen in den oven zal geworpen worden, hoe zal Hij u dan verlaten (1)?» Christus vergeet echter niet den arme aan te manen om door het gebed zijne toevlugt te nemen tot de Voorzienigheid, die God zelf is. De vogel bidt niet, de lelie bidt niet, maar de arme moet bidden; en hoe zou hij geen vertrouwen hebben? De God tot wien hij zich wendt is zijn Vader. «Vader, die in de hemelen zijt, geef mij mijn dagelijksch brood (2)!» O arme die bidt, hoe zoudt gij niet zeker zijn beter gekleed te wezen dan de lelie, beter gevoed dan de vogelen!

Maar terzelfder tijd dat de Verlosser den arme herinnert dat hij zijn vertrouwen moet stellen op de Voorzienigheid, waarschuwt Hij den rijke dat diezelfde Voorzienigheid op hem rekest om bij de behoeftigen het werktuig zijner weldaden te zijn. Eenige woorden uit zijn goddelijken mond gekomen zijn voldoende om het hart van den rijke te treffen, en zonder immer te kort te doen aan het regt dat hij op zijne goederen bezit, zonder den dwang van eenige belasting hoegenaamd, weet hij echter voor den arme een ontzettenden en onuitputtelijken schat, dien der liefdadigheid, op te stapelen.

(1) Matth. X, 29 en volg. — (2) Luc. XI, 3,

De christelijke liefdadigheid en de vrijwillige armoede, deze twee beminnelijke scheppingen des Verlossers, gaan, om zoo te zeggen, gepaard en vervolmaken elkander in het belang van den arme. Toen Christus aan zijn leerling zeide: «Verkoop al wat gij bezit» voegde hij daar aanstonds bij: «en geef het aan de armen.» *Vende . . . et da pauperibus* (1): En, wanneer hij den rijke aanmaant om de aalmoes overvloedig uit te deelen, predikt hij hem in zekere mate den raad der vrijwillige armoede.

Zoo vindt de arme, dank het vertrouwen op God en de liefdadigheid van den rijke, in Jesus Christus, middelen van bestaan welke de wereld hem niet zou gegeven hebben.

IV

Eindelijk draagt de Verlosser niet alleen zorg om het leven des armen te verbeteren, maar Hij wil ook zijn geluk verzekeren. Hij verklaart hem reeds in den aanvang van zijn apostolaat zalig. Ik open het heilige Evangelie: «Zalig zijn de armen (2)», zegt de Verlosser. Dit is zijn eerste woord, het is de inleiding van zijn onderrigt. Men zou zeggen dat hij zich haast om dit goddelijk woord uit te spreken, dewijl het gerigt wordt tot het grootste getal dergenen die zijne leerlingen zullen worden. Het wordt gerigt tot de kleinen, de onwetenden, de nederigen, al degenen die de wereld veracht en die hij zelf is komen ondersteunen en oprigten. *Beati pauperes!* «Zalig zijn de armen!» Waarom? —

(1) Matth. XIX, 21. — (2) Ibid. V, 3.

«Want hun is het rijk der hemelen.» Hunne toekomst is een eindeloos geluk. Maar past het niet dat die koninklijke waardigheid waarmede zij eenmaal bekleed zullen zijn, reeds op hun tegenwoordige leven een eersten glans van geluk en glorie werpt? Daarom heeft de Kerk, de getrouwe uitlegster van de gevoelens van haren goddelijken Bruidegom, de armen altijd met een heiligen eerbied en eene teedere genegenheid bejegend. Indien zij hunne tijdelijke ellende lenigt, legt zij er zich voornamelijk op toe om hun geest en hun hart tot de goederen te verheffen die hun bestemd zijn en reeds hunne zielen verrijken! . . . Gelukkig de armen die de leer van Jesus Christus weten te smaken en te begrijpen! Deze, ofschoon zij arm blijven, zijn zeer rijk, en hunne rijke armoede, om nrij van de uitdrukking van een Kerkvader te bedienen, verzekert hun de waardigheid en het geluk tevens.

V

Ik heb, o christen ziel, u eerst willen toonen wat Christus gedurende zijn sterfelijk leven jegens de armoede en de armen geweest is; want, wat Hij toen was, zal Hij bij voortdoring in de goddelijke Eucharistie zijn, maar met dien overgrooten overvloed, die volmaaktheid en die bekoorlijkheid, welke alleen in het Sacrament der liefde te vinden zijn.

En ten eerste, in de Eucharistie heeft Christus zich arm gemaakt. Zijne menschheid zelfs verbergt zich

daar. Hij ontdoet zich daar van de uiterlijkheden van den mensch, van zijne kracht, zijne schoonheid, van de zichtbare majesteit en den goddelijken straalkrans die op zijn gelaat schitterden. Daar is niets meer dan de grove schijn van een weinig brood en een weinig wijn. Is het niet vooral in dien geheimnisvollen staat dat de profeet Hem vooruit zag, toen hij zeide: «Hij heeft geen schoonheid, geen glans meer . . . zijn gelaat is verborgen . . . Hij schijnt verachtelijk en ik heb Hem niet herkend (1)!» Onzichtbaar en ontbloot van alle dingen, stelt Hij zich in onze handen, armer dan de bedelaar die de hand uitstrekt op den drempel van ons huis, afhankelijker dan de slaaf die de speelbal is van de nukken zijns meesters. Ach! ongetwijfeld, indien eene vurige godsvrucht, gelijk aan die der Driekoningen, aan de voeten der arme Hostie, het goud, den wierook en de mirre heeft weten neder te leggen, dan zullen wij hare armoe verrijken. Wij zullen haar in gouden vaten plaatsen, wij zullen zijde en kostbare schatten rondom haar ten toon spreiden; wij zullen het marmer en den steen beitelen om haar paleizen te stichten. Maar de goddelijke hostie kiest zich zelve niet deze of gene woning. Hier woont zij onder de rijken; daar onder de armen, en, met hen, bij hen, deelt zij hunne groote behoefte. De armoedige kerk waarin men haar eene schuilplaats biedt, is een stal van Bethleem. De nederige hut waarin de missionaris haar nederlegt, is als de tent die de reiziger op het

(1) *Isaias*, LIII, 2.

naakte zand der woestijn opslaat: geen goud, geen marmer, geen kostbare stoffen. Ter naauwernood een dak om haar te bedekken, een naakte steen om haar tot altaar te dienen. Welk eene armoede! welk eene verlatenheid!... Maar ik verklaar mij waarom die volstrekte behoefte haar behaagt. Uit liefde tot ons is Jesus Christus arm geworden. Nog meer dan in zijn sterfelijk leven, wil Hij het in de Eucharistie zijn.

VI.

In het Sacrament des altaars, wil hij arm zijn. Waarom?... Dewijl Hij de armen liefheeft en Hij, hun gelijk zijnde, gemakkelijker toegang tot hun hart zal vinden. Christus gaat slechts voorbij onder de gewelven onzer kerken en op de steenen onzer altaren. Zijne geliefdste woning en die waarin Hij altijd zou willen wonen is het hart van den mensch, Maar, — ik haast mij dit er bij te voegen, — het is vooral het hart van den arme. Daar treft Hij gewoonlijker de deugden aan welke hij de voorkeur geeft: de nederigheid, de zedigheid, de eenvoudigheid, de ongeveinsdheid. Daar doet Hij beter en met een grooteren overvloed de werken voor welke Hij gekomen is. Hij geneest meer bloedende wonden, Hij troost meer smarten, Hij wekt een levendiger geloof op, Hij boezemt eene vuriger liefde in; daar, eindelijk, handelt Hij gemakkelijker en sneller. Is dit niet, o christen ziel, een feit dat de ondervinding aantoon, smartelijk voor den rijke, zoet en troostrijk voor

den arme?... Telkenmale als de priester, van den predikstoel, een beroep op de zielen doet, en als Hij de gasten van den vader des huisgezins aan het bruiloftsmaal uitnodigt, ziet men dan niet de meeste rijken zich koud verwijderen en vele arme toesnellen? Even als gedurende de dagen van zijn sterfelijk leven, maar met eene inniger, doordringender en dieper genade, zegt de Verlosser hun nog: «Volgt Mij,» *sequere me* (1); en op het voorbeeld der apostelen, geven zij zich geheel aan Hem.

VII.

Maar indien de Eucharistie zich uit liefde tot de armen en om door hen bemind te worden, arm heeft gemaakt, behoudt zij ook de magt die de Verlosser bezat toen Hij onder de menschen leefde — de magt om armen te scheppen.

Op de roepstem van Christus, verliet Matthæus voor altijd het kantoor van den tollenaar (2), en Zachæus gaf de helft van zijn vermogen aan de armen (3). Op een enkel woord der apostelen, en in den naam van hun goddelijken Meester, achtten de eerste geloovigen zich gelukkig om afstand te doen van al hunne bezittingen. Hoeveel edelmoediger en talrijker offers geschieden er niet op de roepstem der Eucharistie! Hoeveel vrijwillige armen hebben, de Eucharistie beschouwende, de rijkdommen der wereld veracht. Daar zij de Hostie zoo

(1) Matth. VIII, 22. — (2) Marc. II, 14. — (3) Luc. XIX, 8.

arm zagen, hebben zij gaarne de woorden herhaald die Urias tot David sprak: «De ark des Heeren woont onder de tenten. Hoe zal ik de zoetheden des levens genieten (1)?» Maar die gedachte vooral, dat de armoede van de Eucharistie, van den kant des Heeren eene getuigenis van zijne voorliefde voor de armen is geweest, deze gedachte heeft de zielen verrukt en haar de armoede doen liefhebben. Zij hebben ook de teederheid van dien goddelijken vriend willen verdienen, en wel verre van het gedrag van den jongen dwaas uit het Evangelie na te volgen, die aan vergankelijke rijkdommen boven het rijk der hemelen de voorkeur gaf (2), hebben zij zich gehaast alles te verkoopen en van alles afstand te doen om den hemelschen schat te verwerven die in het tabernakel verborgen is.

VIII.

Ik heb u gezegd, o christen ziel, dat Christus zich niet bepaald had bij eene onvruchtbare liefde voor de armen, dat Hij zorg voor hen gedragen had en met eene oneindige bekommring over al hunne behoeften waakte.

Ach! die bekommring blijkt vooral in het Sacrament des Altaars.

Het is opmerkelijk dat, in het schoone gebed hetwelk de Zaligmaker ons zelf geleerd heeft en wij dagelijks moeten bidden, de heilige Lucas eenvoudig schrijft: «Geef ons ons dagelijksch brood», *panem nostrum quotidianum da nobis*

(1) II. Reg. XI, 11. — (2) Matth. XIX.

hodie (1), en de heilige evangelist Matthæus daarbij voegt: «Geef ons ons brood dat boven alle zelfstandigheid is», *panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie* (2).

Waarom die onderscheiden lezing? Het is ongetwijfeld hetzelfde gebed, en een zelfde goddelijke mond heeft het ingegeven. Is er dan wel spake van hetzelfde brood?

De heilige Kerkleeraars (3) die het Evangelie verklaren, zeggen ons eenstemmig dat de Heer ons hier aanmaant om aan onzen hemelschen Vader ons dagelijksch brood te vragen. Maar insgelijks erkennen zij in het woord van den heiligen Matthæus eene formele uitdrukking welke de heilige Eucharistie bedoelt. O beminnelijke en — indien ik mij zoo mag uitdrukken — o goddelijke spraakverwarring, waarin het eucharistisch brood en ons onedel dagelijksch brood het onderwerp worden van het gebed dat wij tot God moeten rigten! . . Maar beschouw vooral, bid ik u, hoe die gedachte welke ik ter overweging voorstel, aanmoedigend is voor den arme. Men zou zeggen dat de Eucharistie zelve zijne barmhartige Voorzienigheid wil zijn en voor al zijne behoeften zorgen. Wanneer zij onze zielen voedt, dan is zij de Eucharistie; wanneer zij onze lichamen voedt, is zij de Voorzienigheid! de Eucharistie en de Voorzienigheid, altijd is het dezelfde God, de God dien wij aanroepen en die ons gebed dagelijks verhoort.

Ik pas dan ook gaarne op den arme die getrouw

(1) Luc. XI, 3. — (2) Matth. VI, 11. — (3) Cat. Aur.

blijft aan de Eucharistie deze troostrijke woorden van den Psalmist toe: «Ik ben jong geweest en ik ben oud, maar ik heb nog niet gezien dat de regtvaardige is verlaten geworden en dat zijn geslacht zijn brood gezocht heeft (1). Die regtvaardige is de arme die trouw aan de tafel der Eucharistie aanzit. Die regtvaardige zoekt zijn brood niet. Hij heeft eerst het hemelsche brood, het brood dat boven alle zelstandigheid is, *panem substantialem* gevraagd, en de hemelsche Vader, zijn gebed verhoorende, erkent dat Hij hem ook zijn dagelijksch brood, *panem quotidianum*, verschuldigd is.

Ik voeg daarbij dat de Eucharistie den armen onophoudelijk bewonderenswaardige hulpmiddelen ter hand doet, dewijl zij de goddelijke brandoven is, waaraan in al de zielen het schoone vuur der liefde wordt ontstoken.

Ik zal hier het onderrigt niet herhalen, o christen ziel, dat ik op eene andere plaats heb gezorgd u te geven (2). Maar herinner u de naauwe betrekkingen welke het God behaagd heeft tusschen de liefdadigheid en de Eucharistie te stellen, en gij zult met mij erkennen dat de groote en ontelbare liefdewerken die de Kerk heeft ingesteld, om in al de bestaande ellende te voorzien, bijna altijd hun begin, hun oorsprong, hun goed gevolg aan den invloed der Eucharistie hebben te danken gehad.

(1) Ps. XXXVI, 25.

(2) De Eucharistie en de liefdadigheid.

IX.

O! hoe gemakkelijk zal ik nu de taak kunnen vervullen welke ik ondernomen heb met u, o christen ziel, aan te toonen, dat indien de Verlosser reeds gedurende zijn sterfelijk leven de armen heeft willen zalig verklaren, Hij hun nog meer in de Eucharistie eene onuitputtelijke bron van geluk opent.

Van het altaar, even als van de kruin des bergs, rigt Hij deze heilige woorden tot hen: «Zalig zijn de armen, want hun behoort het rijk der hemelen!» Maar aanstonds tot hen nederdalende, en in hun hart komende wonen, voegt Hij daarbij: «Het rijk Gods is in u.» *Regnum Dei intra vos* (1).

Het is een beminnelijke karaktertrek van des Zaligmakers voorzienigheid, dat Hij zijne gaven vermeerdert naar de mate onzer behoeften. De Eucharistie geeft zich wel is waar geheel aan allen, maar de rijke, die de vertroosting der aarde reeds bezit, zal minder goddelijke geneugten van haar ontvangen. De arme heeft dikwijls, helaas, geen anderen vriend, geen anderen trooster, geen anderen steun, geen andere hoop dan de God van het tabernakel. Voor hem bewaart die arm geworden God zijne overvloedigste rijkdommen.

De reden waarom overigens de Eucharistie niet steeds haar rijk in ons hart vestigt is hierin gelegen, dat dit hart reeds aan duizenderlei wereldsche verwachtingen

(1) Luc. XVII. 21.

behoort, aan eene menigte vleeschelijke begeerlijkheden en belangen. Het hart van den arme is ledig, en het rijk Gods vestigt zich daarin. *Regnum Dei intra vos est.*

«Het rijk Gods is in u.» — «Dit rijk, zegt de heilige apostel Paulus, is noch in het eten, noch in het drinken: het is in de gerechtigheid, in de vreugde en in den vrede dien de Heilige Geest geeft (1): Het rijk Gods, kan, wel is waar, niet zijn in de vleeschelijke voldoeningen die gewoonlijk het leven der rijken verheugen, in de feesten en in de bedwelmende vreugden der wereld. Maar het is wel, o groote apostel, in het eucharistisch voedsel, in den drank die aan het altaar dronken maakt; en dit voedsel en die drank, die het beste feest van den arme zijn, deelen hem met overvloed de gerechtigheid, den vrede en de vreugde mede.

«Het rijk Gods is in u.» — «Dit rijk, zegt het Evangelie, gelijkt op een mostaardzaad dat tot een grooten boom opgroeit (2).» De arme is dit mostaardzaad dat de wereld veracht en met voeten treedt. Maar de eucharistische sap maakt van het mostaardzaad een grooten boom waarin de vogelen des hemels rusten, dewijl de arme groot wordt voor God en de engelen gaarne met zijne eenvoudige en nederige ziel omgaan.

Het rijks God gelijkt ook op een zuurdeeg dat met drie maten meel vermengd, het deeg doet rijzen en tot een overheerlijk brood maakt. (3). En insgelijks wordt

(1) Rom. XIV, 17. — (2) Matth. XIII, 31. — (3) Ibid., 33.

het hart van den arme, wanneer het eucharistisch zuurdeeg het doet rijzen en het versterkt, in een nieuw hart vervormd dat de geneugten des heeren uitmaakt.

Eindelijk gelijkt ditzelfde rijk op een koopman die paarden zoekt (1). De kostbaarste is de Eucharistie en als de arme die gevonden heeft, bezit hij een onvergelykelijken schat.

X

O christen ziel, overweeg deze gedachten. Ik heb heden voor uwe oogen die twee termen geplaatst welke de liefde des Verlossers vereenigd heeft, de Eucharistie en de armoede. De Eucharistie is God zelf. De armoede is de nederigste toestand van een menschelijk schepsel. Maar de liefde heeft dit schoone wonder gedaan dat een God arm zou worden in de Eucharistie opdat de Eucharistie op hare beurt de armoede zou vergoddelijken.

O! welk eene kostbare gaaf des Heeren is het christelijk leven! Het belet de armoede niet, maar het doet ons de Eucharistie liefhebben; en, hoe armer wij voor de voeten van het tabernakel verschijnen, hoe beter wij begrijpen dat de Eucharistie al de schatten der aarde te boven gaat.

(1) Matth. XIII, 45.

IX.

DE EUCHARISTIE

EN DE

EENZAAMHEID.

Ducam eam in solitudinem et loquar ad cor ejus.

Ik zal haar in de eenzaamheid voeren, en ik zal tot haar hart spreken.

(Osee, II, 14.)

Exultabit solitudo et florebit quasi lilium. De

woestijn zal van vreugde opspringen, de eenzaamheid zal als de lelie bloeijen.

(Isaias. XXXV, 1.)

I.

Vrees niet u in de eenzaamheid te begeven, o christen ziel, dewijl de Heer u daar roept om tot uw hart te spreken. *Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus* (1). De eenzaamheid is als de band en het gewone verblijf van het christelijke leven; de wereld is voor haar slechts eene uitzondering.

(1) Osee, II, 14.

Maar welke is dan die eenzaamheid waartoe ik u uitnodig? Ach! indien eene verhevener roeping u voor altijd van de wereld heeft gescheiden; indien gij de stem hebt aangehoord die aan uw oor sprak: «Vergeet uw volk en het huis uws vaders, en de koning zal uwe schoonheid beminnen (1)»; indien gij kortom het eenzame leven van het klooster gekozen hebt, dan zal ik u zeer geluk wenschen. Die eenzaamheid zal voor u eene rustige haven zijn. Vele onweders zullen aan uwe voeten losbarsten zonder u ooit te treffen; zij zal voor u een toevlugtsoord en eene schuilplaats zijn. Vele gevaren zullen u omringen, zonder ooit tot u te zullen komen. Eindelijk zal zij een vruchtbaar veld wezen, waarop uwe onvruchtbare en verdorde ziel weldra zal herbloeijen.

Intusschen, o christen ziel, is het niet deze volkomene afzondering waarop ik nu het oog gevestigd heb; en zelfs dan wanneer uw leven midden in de wereld moest worden doorgebracht; zelfs dan wanneer uw toestand, uw staat, uwe omgeving of uwe werkzaamheden, u allerlei eischen zouden stellen, dan zou ik u nog zeggen: heb de eenzaamheid lief, beoefen haar met zorg.

II.

Twee soorten van eenzaamheid zijn noodzakelijk voor de christen ziel.

De eerste is ten minste zeer nuttig, zij is dan de eigenlijk

(1) Ps. XLIV, 11.

gezegde *geestelijke afzondering* of *retraite*, zal telken jare voor u hierin bestaan dat gij eenige dagen in u zelven keert; dat gij u dan alleen bezig houdt met de zaak uwer zaligheid; dat gij dan dieper in uw geweten doordringt; dat gij met meer oplettendheid, òf Gods woord, òf de raadgevingen van een wijzen geestelijken leidsman aanhoort; dat gij eindelijk de heilige voornemens maakt die uw verleden en uwe toekomst u tevens zullen aan de hand geven.

Maar de tweede, die ik gaarne de eenzaamheid des harten zou noemen, zal zoolang moeten duren als uw leven. Van deze heeft de heilige Gregorius gezegd: «Waartoe dient de eenzaamheid des ligchaams, indien de eenzaamheid des harten ontbreekt?» Deze bestaat, o christen ziel, daarin dat wij ons hart ten minste afzonderen van het ijdele gedruisch, van den ijdel en schijn, van de ijdele beweging die rondom ons plaats heeft. Deze maakt van ons hart een heiligdom dat voor alle afgoden gesloten is, en waarin wij, elk uur, God zullen kunnen aanbidden, lief hebben, en dienen. Deze overigens, behoeft ik het daarbij te voegen, zal niets aan uw gewone leven veranderen, zij zal gemakkelijk kunnen zamengaan met de pligten van uwen staat, met de pligten uwer familie, zelfs met zekere pligten van de wereld.

Deze is het, o christen ziel, die ik hier voornamelijk op het oog heb. Indien gij deze eenzaamheid niet bemint, zou ik te vergeefs trachten u te onderrigten en u beter te maken. De eenzaamheid, ik herhaal het, is noodig voor de christen ziel. «Zij is, wel is waar, niet het wezen zelf der

volmaaktheid, zegt ten dien opzichte de heilige Thomas van Aquine, maar zij is daarvan het noodzakelijk werktuig.» *Solitudo non est ipsa essentia perfectionis, sed est perfectionis instrumentum* (1).

III.

Maar hoe, o christen ziel, wekt dit woord alleen *de eenzaamheid*, geen ontroering en vrees bij u op? Doet zich de eenzaamheid niet met te sombere kleuren aan u voor? Gevoelt zich uwe geheele natuur, die God gemaakt heeft om in harmonie te zijn met al wat haar omringt, niet verlaten en als verbrijzeld bij de gedachte alleen aan de eenzaamheid? Uw indruk zou juist zijn, o christen ziel, indien ik u sprak van eene eenzaamheid zonder God, want het is waar dat deze onze ziel niet dan in eene diepe droefenis kan storten. Zij is eene leegte die niets vult; zij is de woestijn waarin niets bloeit, zij is de afwezigheid waarover niets troost. Maar dit is de eenzaamheid niet waarover ik u op dit oogenblik onderhoud. De eenzaamheid tot welke ik u uitnodig, heb ik zorg gedragen niet ledig te laten. Ik rigt in het midden een tabernakel op; en ik vertoon u daar den God der liefde!... De eenzaamheid met de Eucharistie!... O! hoe zoet is deze! Hoe gaarne zou ik u die willen doen liefhebben!

(1) 2, 2, q. 188, art. 8.

IV.

De eenzaamheid en de Eucharistie. Hoe passen zij goed bij elkander, en hoe goed is het ze te zamen te noemen! De eenzaamheid behaagt aan de Eucharistie en deze maakt de eenzaamheid bekoorlijk.

De eenzaamheid behaagt aan de Eucharistie. — De God dien wij onder de eucharistische gedaanten aanbidden noemt zich zelve «de verborgen God (1).» Hij heeft om geboren te worden de eenzaamheid van Bethlehem gekozen, om op te groeijen en te leven gedurende den tijd van dertig jaren, de eenzaamheid van Nazareth. Hij brengt veertig dagen in de woestijn door, vóór dat Hij het werk van zijn apostolisch leven begint; Hij vlugt de menigte die zich rondom zijn persoon verdringt en gaat alleen in afzondering om te bidden. Maar vooral wanneer Hij, overwinnaar van den dood, het besluit neemt om voortdurend onder ons te leven, zie hoe Hij zich in de schaduw verbergt en voortaan niet anders meer dan in de duistere cel van een tabernakel wil wonen.

Hoe zal ik het eucharistisch leven noemen? Eene lange afzondering waarin Jesus Christus zich opsluit, en die Hij nooit verlaat. Voor Hem en bij Hem, gaan de menschen op en neder en denken slechts aan de uitwendige wereld; zij geven zich aan hunne vermaken over, zij zijn in hunne zaken verslonden; zij komen en gaan; zij

1) Isaias XLV, 15.

vervullen de wereld met hun gedruisch en hun getwist. — De Eucharistie is altijd in afzondering: zij doet hare stem niet hooren; zij redetwist niet; zij heeft geen behagen in beweging en onrust. Zij bidt, zij waakt; waarlijk zij is niet ledig. Zij oefent op ieder onzer hare goddelijke en almachtige werking uit; maar zonder ooit uit de stilte en de eenzaamheid te gaan. De Eucharistie heeft de eenzaamheid lief, niet slechts die van het tabernakel, maar ook die welke ons hart haar bereidt.

Zij daalt gaarne in ons hart neder; maar onder de tweevoudige voorwaarde dat zij zich daarin kunne verbergen en daarin alleen blijven.

Dat zij zich daarin kunne verbergen. — Indien ons hart geopend is voor al de ijdele verstrooiingen der eeuw, zullen wij te vergeefs pogen daarin den God der Eucharistie te vestigen.

Wilt gij zijn welbeminde bruid zijn? Wees dan de gesloten tuin, en niet het begane pad waarop de stappen der voetgangers het goddelijk zaad vertreden. Wees de verzegelde bron, en niet de geopende put die het water der genade laat ontsnappen!... O christen ziel, wees de woestijn, indien gij aan den hemel vraagt om het manna der Eucharistie op u te doen regenen.

De Eucharistie wil zich in ons verbergen, en wat meer is, zij wil daar alleen zijn!

Hoe groot, hoe ruim uw hart ook zij, de naijverige God omvat het geheel en al, of ten minste wil Hij daarin alleen over onze gedachten en onze genegenheden heerschen.

De Eucharistie wil alleen in ons zijn, dewijl zij zich tot ons alleen rigt. Wanneer God het heelal onderrigt, gebruikt Hij de groote stem zijner Kerk, die stem welke met kracht weerklinkt, de ceders verbrijzelt en de afgoden tot puin vermorselt. De taal der Eucharistie maakt minder gedruisch. Zij spreekt zacht, zij spreekt tot het hart alleen, en verrukt door deze goddelijke stem die aan ons zelve alleen toevertrouwd is, kunnen wij met den profeet zeggen: «Mijn geheim behoort mij wel toe, mijn geheim is voor mij alleen»; *Secretum meum mihi, secretum meum mihi* (1).

V

De eenzaamheid behaagt derhalve aan de Eucharistie. Maar hoe zal ik u de bekoorlijkheid schetsen welke de Eucharistie op hare beurt aan de eenzaamheid geeft?

Zij bevolkt en versiert haar tevens.

Wanneer de Eucharistie afwezig is, is het dan niet alsof gij in de woestijn zijt? en als zij tegenwoordig is, kunt gij dan beter gezelschap verlangen!

Ik zou u beklagen, o christen ziel, indien gij u in de afwezigheid der Eucharistie niet altijd alleen zoudt gevoelen? Wat baat het u of de wereld u omringt en de natuur tot uwe zintuigen spreekt? noch de natuur noch de wereld kunnen u den goddelijken vriend van het tabernakel vergoeden. Gelijk de Bruid van het Hooglied (2), zoekt gij Hem

(1) Isaias. XXIV, 16.

(2) Cant. III, 1.

en vindt Hem niet. Gij vraagt Hem aan de wereld, de wereld zegt u: «Ik ken Hem niet; gij vraagt Hem aan de natuur; en deze antwoordt u: Zoek hooger dan mijne enge grenzen. Noch de menigte die u omringt, noch de gezamenlijke geschapen voorwerpen halen u uit uwe verlatenheid.

Maar zoodra is niet uw hart tot de Eucharistie genaderd, of aanstonds wordt uwe eenzaamheid bevolkt, en vervult de God van liefde haar! Gij ondervindt dan de waarheid van dezen zoeten stelregel: «Met den Heer leven is altijd zonder verveling; met Hem omgaan, altijd zonder bitterheid (1). »Hij hoort u aan en hij spreekt met u, en in die goddelijke zamenspraak, roept gij even als de Joden uit, die ontroerd waren door de woorden des Verlossers gedurende zijn sterfelijk leven: «Nooit heeft een mensch alzoo gesproken, gelijk deze mensch (2).»

Zie onder hoevele beelden de God des tabernakels zich achtereenvolgens aan ons voordoet, om onze eenzaamheid te bezielen. Hij is, zegt ons de koninklijke profeet (3) «de eenzame musch van het dak;» ons met dit beeld leerende, dat indien Hij zich gewaardigt tot ons af te dalen en in onze huizen te wonen, Hij dit doet om ons beter tot zich te trekken, en ons tot de kruin te verheffen waar Hij eeuwig woont; Hij is, gaat dezelfde profeet voort (4), «de pelikaan der eenzaamheid», een treffend zinnebeeld dat ons herinnert dat Jesus Christus in het Sacrament der liefde de eenzaamheid van ons hart zoekt om zich zelve aan ons als spijs en als drank te geven.

(1) Sap. VIII, 16. (2) Joan. VII, 46. (3) Ps. CI, 8. (4) Ibid. 7.

Wat zal ik u nog zeggen, o christen ziel? Herinner u de namen welke u het dierbaarst zijn, die van een vader, van eene moeder, van een bruidegom. Die namen passen aan de Eucharistie.

Denk aan degenen die gij liefhebt en die u liefhebben, gij zult hen aan den voet van het tabernakel terugvinden, waar een zelfde band van liefde al de zielen gemakkelijk vereenigt.

Zoo bezielt de Eucharistie uwe eenzaamheid, maar terzelfder tijd weet zij haar te versieren. Is het niet het eucharistisch heiligdom dat de profeet op het oog had toen hij zeide: «De woestijn zal van blijdschap opspringen, de eenzaamheid zal bloeijen als de lelie (1). Jesus is de lelie der vallei, waarin de vrome zielen zich verbergen om zijn geur naar hartelust in te ademen. De eenzaamheid waarin de goddelijke lelie bloeit, vervult ons van eene heilige blijdschap; zij versiert zich in onze oogen met al de goddelijke bekoorlijkheden die het christen hart verrukken. Vele genoegens, versierselen en praal zijn niet altijd genoeg om de wereld te versieren. De Eucharistie is voldoende om de eenzaamheid op te luisteren.

VI

De eenzaamheid en de Eucharistie! ik zou, o christen ziel, ze u beide willen doen beminnen; maar herinner u,

(1) Isaias, XXXV, 1

dat gij de eene slechts zult liefhebben voor zoover de andere u dierbaar zal worden.

Indien gij de Eucharistie wilt liefhebben, heb dan eerst de eenzaamheid lief.

De verstrooiingen en de uitspattingen der wereld werpen als een tweede sluijer over de reeds zoo dikke duisternissen waarmede het Sacrament des Altaars zich omringt. Van den eenen kant verminderen zij in ons dat levendig geloof en die vurige liefde, die ons helpen om de schaduwen van het geheim te doordringen. Vervolgens, vooral, houden zij ons verwijderd van de eucharistische tafel en beletten ons om hare zoetheden te smaken. Nu weet gij, o christen ziel, dat deze woorden van den psalmist: «Proeft eerst en gij zult zien.» *Gustate et videte* (1), op de Eucharistie toepasselijk zijn.

Hoe meer uwe hart zich zal losmaken van de wereld, hoe meer gij de heilige Eucharistie zult liefhebben, smaken en zien.

Maar, ik haast mij daar bij te voegen, dat het wederkeerig insgelijks waar is: hoe meer gij de Eucharistie zult liefhebben, hoe dierbaarder u de eenzaamheid zal zijn.

Even als een zuiverder licht ons gemakkelijker de lichtstralen en de geuren der bloemen overbrengt; eveneens zult gij bespeuren dat de dampkring der eenzaamheid aan uwe ziel niets doet verliezen van de heilige geuren van het Sacrament des Altaars. Zeer

(1) Ps. XXXIII, 9,

spoedig zult gij boven al de feesten der wereld de voorkeur geven aan het heilig feest, dat tusschen den Heer en u gevierd wordt, in de ingetogenheid der communie. Zonder ongetwijfeld afstand te doen van de betrekkingen welke de wereld u oplegt, zult gij toch begrijpen dat niets voor u de heilige vriendschap van Jesus Christus waard is; en langzamerhand zult gij, u verwijderende van wat niet Hij en Hij alleen is, met den koninklijken profeet uitroepen: «Wat is er voor mij in den hemel, en wat kan ik verlangen op de aarde?... U alleen, die de God en het geluk mijns harten zijt (1)».

VII.

Maar hoe zal men zich, te midden van de pligten en de bezigheden des uitwendigen levens, die afzondering bezorgen waarin men alleen met de Eucharistie leeft?

Ik heb het u gezegd, o christen ziel, vooral moet gij de eenzaamheid des harten zorgvuldig beoefenen, en de heilige Eucharistie heeft bewonderenswaardige geheimen om zelve die eenzaamheid in u te scheppen. Ja, wanneer zij geheel en al bezit van ons hart heeft weten te nemen, dan doet zij daar al de ijdele geruchten zwijgen; dan stilt zij al de ontroering van buiten, dan brengt zij daar de ingetogenheid en de kalmte aan; vervolgens spreekt zij tot het hart dat zij in vrede heeft weten te brengen, zij boezemt het berouw over zijne

(1) Ps. LXXII, 25.

fouten, en geeft het de heiligste besluiten in. O de beminnelijke en zoete afzondering, die aldus dagelijks wordt voortgezet, en die nooit vermoeit! Zij scheidt ons beter van de wereld dan de woestijnen en de kloosters, en dikwerf onderrigt zij onze ziel beter dan de prediking en de boeken.

VIII.

De eenzaamheid met de Eucharistie! ik vraag mij af, o christen ziel, of er een zekerder weg is om u ten hemel te voeren.

De Heer draagt in zijn Evangelie zorg, om ons te waarschuwen dat de weg die ten hemel geleidt eng is, en die daarentegen van het verderf breed (1)! — O! zeer breed, inderdaad; want hij moet die ontelbare menigte menschen bevatten die zich daarop verdringen, voortstuwen, bewegen en daarop verdwalen. Waar zal dan het enge pad zijn! Dáár waar de menigte niet is; dáár waar zeer weinige toestemmen te wandelen, dáár waar men in de eenzaamheid is.

Maar die weg, gaat de Verlosser voort, geleidt ons tot het leven, en hoe zou Hij ons daarheen geleiden indien wij niet vergezeld werden door Dengene die tegelijk de weg en het leven is! ... Jesus Christus biedt zich zelve aan ons aan onder de eucharistische gedaanten, en zóó wil Hij onze gids op het enge pad zijn.

(1) Matth. VII, 14.

Volg Hem, o christen ziel, en gij zult zeker niet verdwalen.

Dáár, inderdaad, omringen u vooreerst minder gevaren. Op den grooten weg der wereld ging de pelgrim van het Evangelie naar Jericho toen hij door de dieven werd beroofd en gewond; en indien de goddelijke Samaritaan niet uit zijne eenzaamheid was voortgetreden om tot hem toe te snellen en wijn en olie in zijne wonden te gieten, wat zou er dan van den ongelukkigen reiziger geworden zijn (1)? Voor u, o christen ziel, is de eenzame weg zeer veilig, de schat dien gij zult dragen is er een dien de dieven niet ontrooven; en indien gij aan den goddelijken Samaritaan wijn en olie vraagt, zal hij ze u nooit weigeren.

De Eucharistie zal altijd bij u zijn om u steeds hare kracht en hare zalving te schenken.

Minder gevaren en meer genaden. — Degene die, om naar den Hemel te gaan, de eenzaamheid in gezelschap van de Eucharistie gekozen heeft, zal nooit op weg bezwijken. Op hem zijn deze woorden van het Hooglied toepasselijk: «Ik ben in de schaduw gaan zitten van Dengene, dien ik liefheb, zijne vrucht is zoet voor mijne keel (2)!» De Eucharistie belooft hem tegelijkertijd al wat op eene lange reis verligt: rust en voedsel. O wonder van het Sacrament der liefde! In de eenzame schaduw van den boom der Eucharistie, gaat men voort en toch rust men uit. Men gaat voort, want de Eucharistie weet aan het christen hart

(1) Luc. X, 30 en volg.

(2) Cant. II, 3.

die bewonderenswaardige vlugt der liefde te schenken, welke hem tot den Hemel doet naderen. Men rust uit, dewijl de Eucharistie van ons allen alles verwijdert dat vermoeit en al dat ontroert. Genaden van geestelijken vooruitgang en genaden van vrede, dit zijn de eerste gaven welke de Eucharistie voorbehoudt aan de ziel die zich met haar in de eenzaamheid vereenigt.

Maar tegelijkertijd dient zij haar tot voedsel.

Het was in de woestijn dat de Verlosser der wereld de brooden heeft willen vermenigvuldigen, opdat de menigte die hem volgde niet van uitputting zou omkomen. Maar wat is Jesus Christus die de brooden in de woestijn vermenigvuldigt anders dan de Eucharistie die de ziel in de eenzaamheid voedt? Men zou zeggen dat zij zich meer vermenigvuldigt voor die ziel welke haar in eene volmaakter ingetogenheid ontvangt; en het brood dat zij haar aanbiedt wordt voor haar eene saprijke vrucht. *Fructus ejus dulcis gutturi!*... O christen ziel, blijf getrouw en aan de eenzaamheid en aan de Eucharistie. De eene zal u haar schaduw, de andere hare vrucht geven. Met de vrucht en de schaduw, zult gij nooit bezwijken op den weg die naar het hemelsche vaderland geleidt.

IX.

Regel derhalve uw leven aldus, o christen ziel. Nog eens, ik eisch van u geen volstreckte eenzaamheid, die noch aan de plichten van uwen stand, noch aan het oogmerk der Voor-

zienigheid ten uwen opzigte zou kunnen passen. Maar ik vraag u eerst die eenzaamheid lief te hebben, welke geen andere is dan de gewoonlijke ingetogenheid des harten. Plaats vervolgens in het binnenste van dat innig heiligdom, hetwelk gij u zelve zult hebben voorbehouden, de heilige Eucharistie.

Gij zult zorg dragen haar dikwerf in de heilige communie te ontvangen: maar gij zult er u vooral op toeleggen om met zorg den geur der goddelijke tegenwoordigheid in u zelve te bewaren. Zóó zal de Eucharistie uwe standvastigste en zoetste gezellin in de eenzaamheid zijn. Geloof het toch, o christen ziel, gij zult elkander genoegzaam zijn; en met welke geneugten zult gij haar dan volgaarne zeggen: «Mijn welbeminde is geheel de mijne en ik ben geheel de hare.» *Dilectus meus mihi et ego illi* (1).

Heilig leven en gelukkig leven!... Een gelukkigen vrede genietende, zult gij met den koning David zeggen: «De eenzaamheid welke ik mij gemaakt heb, is mijne rust voor altijd. *Hæc requies mea in sæculum sæculi* (2). En begrijpende dat de Eucharistie alleen die eenzaamheid des harten kan vullen, zult gij met denzelfden profeet herhalen: «Dààr waar de God van Sion woont, wil ik zelf wonen!... Dit is de plaats die ik mij gekozen heb.» *Elegit Dominus Sion, elegit eam in habitationem sibi*... *Hic habitabo, quoniam elegi eam* (3).

(1) Cant, II, 16.

(2) Ps, CXXXI, 14.

(3) Ibid, 14.

X.

DE EUCHARISTIE

EN HET

FAMILIELEVEN.

Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos. Hoe menigmaal heb ik uwe kinderen willen bijeen vergaderen, gelijk eene hen hare kiekens vergadert onder hare vleugelen.
(Matth. XXIII, 37)

I.

Eene van de bewonderenswaardigste instellingen van Christus is ongetwijfeld het christelijke huisgezin.

De zonde, onze natuur besmettende, had de banden welke zij onder de menschen had gevestigd verbroken. Het huisgezin bestond niet meer. Om het te doen herboren worden, moest de wereld herboren worden.

Christus heeft het een en het ander gedaan. Hij heeft de wereld in de wateren van het doopsel gezuiverd,

en, het huwelijk tot de waardigheid van Sacrament verheffende, heeft Hij het christen huisgezin gesticht.

Het huwelijk is de heilige oorsprong der familie. Het veredelt en versterkt de gevoelens welke de echtelieden vereenigen, maar daartoe bepaalt het zijne werking niet. De genade welke de bruid en de bruidegom hebben ontvangen wordt aan den vader en de moeder medege-deeld. Vervolgens daalt zij van de ouders op de kinderen neder. Wie zal de beminnelijke betrekkingen, de heilige genegenheden en de verhevene pligten opnoemen welke uit deze gezegende vereeniging ontstaan!

Het huisgezin is als een kleine wereld die zich zelve genoegzaam is. Verleden, tegenwoordige tijd, toekomst, belangen, vreugden, verdriet, alles is er in 't gemeen en alles brengt tot het gemeene geluk het zijne bij. Gelukkig hij die in een christelijk gezin heeft geleefd! Gelukkig hij die daarvan de magt en de bekoorlijkheid heeft weten te smaken!

II.

Intusschen, indien onze goddelijke Verlosser het Sacrament des huwelijks heeft ingesteld om het christelijk gezin te vormen, heeft Hij gewild dat het, cenmaal gesticht zijnde, zijne toevlugt zou nemen tot de gewone middelen van heiliging welke ons worden aangeboden.

Nu is er onder de Sacramenten die onze ziel heiligen, één dat al de anderen beheerscht en op bewonderens-

waardige wijze de heiligheid, de waardigheid, het geluk van het christelijk leven in zich zamenvat, namelijk de goddelijke Eucharistie. Zonder haar, is niemand christen; geen gezin christelijk zonder haar.

Ziehier een gezin: een vader, eene moeder, zonen, dochters, broeders, zusters! Allen wonen onder één dak, zitten aan ééne tafel, verwarmen zich aan denzelfden haard.

Is dit gezin vereenigd, is het kalm en gelukkig, is het christelijk?

Wanneer ik in een gezin binnentreed, is het mij onverschillig of het in een paleis of in eene hut woont: de prachtigste vertrekken hebben dikwijls vele tranen zien vlieten, en dikwerf is de hartelijkste vreugde in de geringste hut gehuisvest. Ik vraag niet of degenen, die bij elkander wonen, hetzelfde karakter, dezelfde smaak hebben: naturen die somtijds zeer verscheiden zijn kunnen toch met elkander overeenstemmen, terwijl gelijke naturen in het gemeene leven niet goed zamengaan. Ik onderzoek niet of de vader zijn wettig gezag bewaart, het zou een tyranniek gezag kunnen zijn; of de moeder teederlievend en offervaardig is, deze teederlievendheid zou blind kunnen wezen en die offerwilligheid door gebrek aan voorzigtigheid kunnen te kort schieten; of de zonen en de dochters onderworpen en eerbiedig zijn, die onderworpenheid en die eerbied zouden zich tot het uiterlijke kunnen bepalen.

Maar wanneer ik in een gezin kom, vraag ik of men

elkander daar liefheeft, of men er de Eucharistie ontvangt.

Dáár waar dit goddelijk Sacrament als een vreemdeling is dien men niet kent, ben ik niet meer in veiligheid. Een tegenslag der fortuin, eene verandering van humeur, de geringste strijd van belangen, zal kunnen verdeelen wat vereenigd, zal kunnen ontroeren wat kalm scheen, zal dit schijnbaar geluk in bitterheid kunnen doen verkeeren.

Daar, integendeel, waar de Eucharistie in eer is in het gezin, zeg ik: «Vrede aan dit huis en aan degenen die het bewonen (1).» De Heer is in hun midden en Hij brengt het geluk mede.

Welk een magtige invloed heeft de Eucharistie dan op het huisgezin? Zie, o christen ziel, dat zou ik willen trachten u heden te zeggen.

III.

In de eerste plaats, vervolmaakt de Eucharistie de banden des gezins en vereenigt zijne leden naauwer met elkander.

«Jesus Christus», zegt ons de heilige Paulus, «is alles voor allen», *omnia in omnibus* (2); en vooral in de Eucharistie maakt Hij zich zelve volmaakter met ons gelijk, ofschoon Hij zijn eigen leven leidt. Dit woord des Apostels overwegende, tracht ik mij voor te stellen wat Jesus Christus in het gezin is. Is Hij echtgenoot? is Hij vader?

(1) Rit. Rom.

(2) I Cor. XV, 28.

is Hij moeder? is Hij broeder? is Hij kind? En ik antwoord met den heiligen Paulus: Jesus Christus is dat alles in elk lid van het gezin, *omnia in omnibus*.

O troostelijke gedachte die het te lang zou zijn hier te ontwikkelen, maar die het voldoende is te vatten om daaruit vruchtbare toepassingen te maken!... In het hart van den echtgenoot, wordt Jesus Christus echtgenoot, in het hart van den vader is Hij vader; in het hart van de moeder, is Hij moeder; in het hart van den broeder, in het hart van het kind, is Hij kind; en alzoo, wanneer Hij door het geheele gezin ontvangen wordt, leeft Hij, handelt Hij daarin, openbaart Hij de gevoelens en de deugden welke aan ieder zijner leden passen.

Overweeg, o christen ziel, welke eene volmaaktheid daardoor aan al de betrekkingen van het gezin wordt gegeven. De echtgenooten zullen getrouw zijn indien zij, met Jesus Christus vereenigd, elkander liefhebben, gelijk de Verlosser zijne Kerk heeft liefgehad. De vader en de moeder zullen al hunne plichten vervullen, indien zij van Christus de les en het voorbeeld van het verhevenste vaderschap en van het teederlievendste moederschap navolgen. De broeders zullen elkander liefhebben, indien zij slechts één zijn met Christus, die zelf de menschen zoozeer heeft liefgehad en onder hen niets meer dan de eerstgeborene onder de broeders heeft willen zijn (1). Al de kinderen zullen gehoorzaam zijn, indien

(1) Rom. VIII, 29.

zij, het leven van het goddelijk Kind levende, onderworpen zijn aan hunne ouders gelijk Jesus is onderworpen geweest aan Maria en aan Joseph.

IV.

Is het nu noodig daarbij te voegen dat die volmaaktheid van betrekkingen het gezin van zelf op bewonderenswaardige wijze vereenigd houdt.

Toen God het eerste huisgezin stichtte en het herstelde door zijn goddelijken Zoon, heeft Hij gewild, dat het voor ons het middelpunt zou zijn van de innigste en volmaaktste betrekkingen. De onverbreekbaarheid van het christelijk huwelijk is eene navolging van de eerste vereeniging van man en vrouw, en deze was in Gods gedachte, het beginsel van de algemeene broederschap der menschen.

Maar terwijl God vereenigt, verdeelt en scheidt de zonde. Van den oorsprong der wereld af, heeft zij onder de broeders den hevigsten haat gezaaid, en weldra, zelfs den eersten aller banden niet meer eerbiedigende, heeft zij de echtelijke vereeniging verbroken. Hoe heeft zij dan dit werk van verdeeldheid volbragt? Door ons aan misdadige hartstogten over te leveren, heeft zij ons hart voor de heiligste genegenheden gesloten. Het is een der teekenen welke de apostel Paulus aan de goddeloozen toeschrijft: «Zij zijn zonder genegenheid», zegt Hij, *sine affectione* (1). De natuur, ik weet het, heeft ondanks de wanorde der

(1) II Tim. III, 3.

erfzonde, in ons niet al hare magt verloren, en daár vooral waar de christelijke invloed niet geheel en al verdwenen is, kan zij de banden van het huisgezin ongeschonden bewaren. Wie zal evenwel durven ontkennen dat die banden broozer zijn, wanneer zij zijn overgelaten aan de wankelbaarheid onzer natuurlijke gevoelens?

De genegenheden van het huisgezin zijn van eene te verhevene orde dan dat de natuur voor haar voldoende zou wezen. Overigens zijn zij te wisselvallig, te zeer onderworpen aan al de gebeurtenissen des levens, te afhankelijk van onze onvolmaaktheden en onze tekortkomingen, dan dat er niet eene hoogere magt noodig zou zijn om ze te bevestigen.

Welnu, o christen ziel, de heilige Eucharistie is juist die kracht. Wanneer God in ons tegenwoordig is, vergoddelijkt Hij onze gevoelens. Wanneer de leden van een zelfde gezin gezamenlijk aan de heilige Tafel nederknielen, vergeven zij elkander gemakkelijker hunne gebreken en denken onderling aan niets anders meer dan om den goddelijken gast dien zij te zamen ontvangen hebben, te vereeren en lief te hebben. Aldus vult de Eucharistie aan, wat weinig beminnelijk in ieder hunner is. Zij verbergt onze gebreken en doet alleen de goddelijke genaden uitkomen, die in ons zijn. Door onze genegenheden boven de natuur te verheffen, weet zij die onsterfelijk te maken.

V.

Gelukkig dan het gezin welks leden allen communiceren. Dat is waarlijk het volk welks geluk de koninglijke profet gevierd heeft. «Gelukkig het volk, zegt Hij, dat de Heer voor zijn God heeft. «*Beatus populus cujus Dominus Deus ejus* (1). Maar het is zeer zeldzaam tegenwoordig een geheel gezin te vinden waarvan al de leden even goede christenen zijn, en met eene eenstemmige godsvrucht de Eucharistie liefhebben en ontvangen.

De vader is sedert lang grijs geworden buiten christen gewoonten, en de zoon, reeds weggesleept door den ijdel en dwarrelwind der wereld, heeft de beginselen zijner kindsche jaren al ras vergeten.

Intusschen heeft God zich in dit minder christelijk gezin tabernakelen voorbehouden, welke Hij bezoekt en waarin Hij gaarne rust. De moeder is eene christen vrouw, zij communiceert. Hare vrome dochters volgen haar voorbeeld, en ondanks allerhande hinderpalen welke voor haar ontstaan uit de omgeving waarin zij leven, gaan zij voort met zich zelve met de tarwe der uitverkorenen te voeden en zich te laten aan den wijn die maagden voortbrengt.

Zal dit gezin, dat ik zoo heb afgeschilderd, vereenigd blijven? Zullen de wederzijdsche genegenheden daar niet worden geschokt en zal niets daar het huiselijk ge-

(1) Ps. CXLIII, 15.

luk komen verstoren? In dit opzigt, ik heb het reeds gezegd, is mijne gerustheid verre van volkomen.

Welligt zal God, ten gunste van de zielen die Hem toegewijd blijven, willen dat de vrede en het geluk in den huiselijken kring zullen bewaard blijven.

Welligt — en dit feit komt menigvuldiger voor — zal het onderscheid van de gewoonten en de beginselen langzamerhand onder de bewoners van hetzelfde dak een betreuenswaardige verschil van gevoelen doen ontstaan. Hoe kan men steeds eenstemmig zijn, wanneer men het niet meer eens is over het voornaamste punt? Hoe zal men elkander op volmaakte wijze beminnen, als God de band der liefde niet is? Hoe zal men een zelfde leven leiden, als men niet te zamen het brood eet dat alleen het ware leven geeft?

Overigens berooven zij die zich van het Sacrament des altaars verwijderen, zich daardoor alleen en van deze verheffing van gevoelens die de genegenheden van het gezin bovennatuurlijk doen zijn, en van den zekerder waarborg tegen de neigingen die onophoudelijk dreigen zijn inwendigen vrede te storen.

Is het dan te verwonderen dat de koelheid en de afkeer somtijds betrekkingen komen verstoren welke niet meer door de goddelijke tegenwoordigheid in stand gehouden worden!...

Intusschen, o christen ziel, is het ver van mij te wanhopen. De Eucharistie heeft hare plaats in het gezin behouden: zij is nog steeds tegenwoordig en levend in

de zielen die haar getrouw zijn. Even als zij al de leden van een zelfde gezin naauw vereenigt, wanneer allen het geluk hebben christenen te zijn, eveneens zal zij de magt hebben om degenen die zich van haar verwijderen terug te brengen. Zij zal de harten weten te neigen, de vooroordeelen overwinnen, de tekortkomingen herstellen en eindelijk de betrekkingen die op het punt schenen te zijn van verbroken te worden, bevestigen. Dit is de tweede weldaad welke het familieleven aan de Eucharistie zal verschuldigd zijn.

VI.

O vrome zielen die in het gezin de heilige vlam der eucharistische liefde met zulk eene teedere zorg bewaart, hebt vertrouwen en schept moed. Het werk dat gij ondernomen hebt zal lang en moeilijk zijn; maar hoe schoon en verdienstelijk is het! Gij wilt dat degenen die met u door de banden des bloeds verbonden zijn, degenen die de Voorzienigheid u meer bijzonder dierbaar gemaakt heeft, slechts één hart en ééne ziel aan den voet van het tabernakel zullen uitmaken, en dat zij God liefhebende elkander en u meer zullen liefhebben.

Om dit edele doel nu te bereiken, ken ik geen krachtiger middel dan dat uwer godvruchtige keuze: communiceer goed en communiceer dikwerf.

De Eucharistie is het slagoffer dat zich voor het heil der wereld op den Kalvarieberg heeft opgedragen. Slagt-offert zij zich op het altaar uws harten, dan zal zij

degenen die gij bemint zaligmaken!... De Eucharistie is diezelfde Jesus Christus die, op verzoek van Maria en van Martha, Lazarus uit het graf heeft doen opstaan. Zal Hij, op uw gebed, het leven niet aan een broeder, een vader, een echtgenoot, een zoon kunnen teruggeven, die gij verloren hebt dewijl zij God hebben verlaten?

Maar reeds hebt gij gecommuniceerd en degenen die gij op het oog hebt, zijn dezelfde gebleven!... Verliest den moed niet, en bovenal, blijft volharden! Toen de beide zusters Maria en Martha den Verlosser deden boodschappen dat haar broeder Lazarus op sterven lag, begaf Jesus zich niet aanstonds naar Bethanië, maar Hij bleef twee dagen op de plaats waar Hij zich bevond.... Twee dagen van lange verwachting, welke uwe vroegere communiën verbeelden!... Verlies den moed niet en blijf bij de Eucharistie aandringen. Uwe volharding zal u doen verkrijgen wat uwe gebeden nog niet verdiend hebben! Daar zal een dag komen waarop de genaden der verrijzenis en des levens op uw geheele gezin zullen nederdalen.

Vergeet echter niet bij uwe volhardende communiën de beminnelijke oefening der deugden te voegen die der Eucharistie dierbaar zijn.

Degenen die gij wilt raken en bekeeren zullen veel gevoeliger zijn voor de aanlokselen uwer deugd dan voor al de vrome oefeningen, die hunne zaligheid zullen beoogen. Wanneer de Eucharistie zich in eene ziel openbaart door de goedheid, de zachtmoedigheid, een on-

wankelbaar geduld, schijnt zij hare sluijers op te ligten en geen geheim meer te hebben. De minst christelijke harten moeten de bekoorlijkheid harer werking gevoelen. Dikwijls is het eucharistisch leven voldoende geweest om de liefde en het verlangen naar de Eucharistie op te wekken.

Ach! indien het u gegund is in uwe omgeving mede te werken tot eenigen terugkeer tot den God des tabernakels, zult gij gemakkelijker den invloed begrijpen van de Eucharistie op de vereeniging en het geluk der gezinnen, dan zult gij zien dat als men tot den Heer terugkeert, men tot al zijne pligten terugkeert, dat men zich hernieuwt in de genegenheid en de teederheid voor de zijnen, dat men de vreugde en de kalmte aan den huiselijken haard terugbrengt.

VII.

Derhalve, wanneer het gezin christelijk is, dan weet de Eucharistie daar de eensgezindheid te bewaren; zij weet haar ook te herstellen, wanneer eenige harer leden het ongeluk gehad hebben haar te verstoren.

Maar hoe! is dit alles, o christen ziel, en zal het gezin niets meer aan de Eucharistie te danken hebben?

Tot op dit oogenblik heb ik mijne aandacht alleen gevestigd op die gelukkige dagen, waarin harde verliezen onverbreekbare genegenheden niet zijn komen vaneenscheuren, waarin alle plaatsen aan den feestdisch zijn

ingenomen, waarin de patriarchale tent de geheele stam beschermt, waarin het gezin nog voltallig is.

Helaas! hoe snel gaan de dagen voorbij!...

«De bittere dood scheidt,» zegt de Heilige Schrift, *separat amara mors* (1). Zij is vooral bitter wanneer zij de harten scheidt die God zelf vereenigd had. Eenzelfde gezin is eenzelfde leven. Ons leven wordt verscheurd met dat onzer nabestaanden en wij roepen met den heiligen Bernardus uit: «Waarom hebben wij elkander bemind, of hebben wij elkander verloren?» *Cur aut amavimus aut amisimus nos?* Wij roepen!... De dood is doof. Wij strekken onze armen uit en vatten niets. Wij weenen en onze tranen troosten nimmer.

O christen ziel, voor de vlijmendste smart is niets minder noodig dan een God die troost!.... De Eucharistie troost, en dit is de derde bediening welke zij in den schoot van het gezin vervult.

VIII.

De Eucharistie troost!... Zij is, gij weet het, de uiterste wil des Verlossers geweest, en Christus heeft haar ook ingesteld om degenen te troosten, die bedroefd zouden worden door zijn dood. Welnu, evenzeer gaat zij voort, om voor ons, wanneer de dood ons bedroeft, het testament der grootste vertroosting te zijn. Het is zeker dat zij vooral past voor onze dagen van droef-

(1) I Reg. XV 32.

heid en rouw. Dan overlaadt zij ons overvloediger met hare heilige rijkdommen.

Maar zij troost ons niet slechts, zij poogt bij ons degenen te vervangen die niet meer zijn. Nadat zij zijn vertrokken, blijft zij! O! hoe gevoelen wij dan beter dat de Heer, dewijl Hij alles in allen is, ook alles in allen kan vervangen.

Toen de ongelukkige Anna, de echtgenoot van Helcana zich bij hem beklaagde dat zij kinderloos was gebleven, antwoordde deze haar: «Ben ik u niet meer waard dan tien zonen? *Numquid non ego melior tibi sum quam decem filii* (1)?

Mijn dunkt, o christen ziel, dat de Eucharistie ons in onzen bittersten rouw dergelijke woorden doet hooren: Ben ik u niet meer waard dan degene die niet meer zijn? Hadden zij meer bevalligheid, meer schoonheid, meer heiligheid, meer magt? Eene moeder kan het kind vergeten dat zij gebaar heeft (2), en ik heb u nooit vergeten! De heiligste gevoelens slapen dikwijls in 's menschen hart; ik slaap, maar mijn hart waakt (3). Ben ik u niet meer waard dan degenen die niet meer zijn?

Intusschen, al poogt de Eucharistie hen bij ons te vervangen, dan is het toch hare bedoeling volstrekt niet ons hunne herinnering te willen ontnemen.

De God der Eucharistie is niet slechts in het tabernakel waarvoor wij bidden en weenen, Hij is in den

(1) I Reg. 1, 8.

(2) Isaias XLIX, 15. (3) Hooglied V, 2.

hemel, waar de zielen die ons dierbaar waren ons zijn voorafgegaan. Hij is ook door zijne liefde en zijne genade in de sombere plaatsen der zuivering, waarin die zielen welligt nog opgehouden worden. Daarom dan ook heeft er tusschen haar en ons een zoete omgang plaats, waarvan de Eucharistie de band is. Even als de Kerk één is, ofschoon zij tegelijkertijd drie werelden bewoont, strijdende op de aarde, lijdende in het vagevuur en zegepralende in den Hemel; even als een gezin één blijft, ofschoon niet al zijne ledematen nog onder één dak wonen, en even als de vereeniging der Kerk mede de Eucharistie tot grondslag heeft, zoo is zij het ook, die het gezin in de drie werelden waarin het verspreid is op nieuw samenstelt en sticht!.... O gij die, met oogen vol tranen, een vader, eene moeder, een man, eene vrouw, een broeder, eene zuster, een kind zoekt op de plaats waar zij niet meer zijn, keer u naar het tabernakel. Dáár is de Heer digt bij u, en Hij is terzelfder tijd bij hen. In de eucharistische vereeniging zullen uwe zielen elkander op nieuw omhelzen.

IX.

En nu, o christen ziel, wat zal ik u ten slotte zeggen? — Ongetwijfeld is uw gezin u dierbaar en zijt gij het veel geluk verschuldigd. Dewijl gij het niet beter uwe gevoelens van dankbaarheid kunt betuigen, bidt gij veel voor dat gezin! Vraag nooit dat het voorspoediger en rijker moge zijn. Vraag niet «dat de zonen,

gelijk nieuwe planten, het huis mogen omringen; dat de dochters als tempels mogen versierd zijn, dat de wijnkelders vol en de schapen vruchtbaar mogen wezen!...» David waarschuwt u dat men ten onregte het volk gelukkig noemt dat die goederen bezit (1). Maar vraag liever voor het geluk van uwe familie, dat de God der Eucharistie steeds met haar moge zijn. — Met haar, om daar de eensgezindheid te bewaren; met haar, om die te herstellen wanneer zij mogt verstoord zijn; met haar, om haar te troosten in de wreede oogenblikken wanneer de dood scheidt.

Gelukkig, wel gelukkig het gezin dat den God van het tabernakel en den Heer die op het altaar woont voor Heer en voor God heeft!

(1) Ps. CXLIII.

XI.

DE EUCHARISTIE

EN HET

LEVEN IN DE WERELD.

Non in commotione Dominus. De
Heer woont niet in de onrust.
(III, Reg. XIX, 11.)

I.

Indien ik, o christen ziel, U gemakkelijk de betrekkingen heb kunnen aanwijzen die tusschen de Eucharistie en de verschillende oefeningen welke de godsdienst u voorstelt, bestaan, heb ik u dan nu niet daarentegen aan te toonen, dat een onoverkomelijke afgrond de Eucharistie en de wereld scheidt?

Jesus Christus zelf spreekt deze woorden: «Wee der wereld», *vae mundo* (1). En Hij voegt daarbij: «de wereld is geheel in het kwaad gelegen,» *Totus mundus in maligno positus est* (2).

(1) Matth. XVIII, 2. — (2) I Joan. V, 19.

Hoe dan! zal de Verlosser tegenwoordig onder de eucharistische gedaanten voor onze oogen verborgen, ver van de menigte en ver van het gedruisch, goedkeuren wat Hij gedurende zijn sterfelijk leven vervloekt heeft; en zal de wereldsche ziel, die het kwaad heeft gekozen, om zich daarin te plaatsen en daarin behagen te scheppen, ter zelfder tijd het tabernakel van den Heilige der Heiligen worden?

Ver van mij deze gedachten, o christen ziel!.... En toch indien de Voorzienigheid u te midden der wereld heeft doen geboren worden, indien gij pligten te vervullen, betrekkingen te onderhouden hebt, dan kom ik u, zonder aarzelen zeggen, dat noch de pligten, noch die betrekkingen u van de heilige Eucharistie moeten verwijderd houden.

Intusschen moet men omtrent dit teedere punt velerlei zaken onderscheiden en ik wil die eerst naauwkeurig aangeven.

II.

O christen ziel, daar is eene wereld en eene wereld. Christus heeft de wereld vervloekt van wege hare ergenissen. *Væ mundo a scandalis* (1). Hij heeft haar vervloekt dewijl de geest des kwaads in haar woont en de boventoon voert. (2) *Totus mundus in maligno positus est*. Derhalve, hoe meer de wereld de ergernis zal ver-

(1) Matth. XVIII, 7. — (2) I Joan. V, 19.

mijden, hoe meer zij zich van de werken des duivels zal verwijderen, hoe minder zij den vloek des Verlossers zal verdienen. God heeft den mensch niet geschapen om alleen te leven. Het maatschappelijk leven is zijn natuurlijk leven, en de godsdienst heeft geen ander doel dan dat de *wereld* christelijk worde. Helaas! het is mij niet onbekend, dit werk is onvolmaakt gebleven en het is zeldzaam dat de wereldsche bijeenkomsten geen gevaren voor de zielen opleveren. Intusschen kan men niet ontkennen dat eene ligt te verkrijgen ondervinding voldoende is om de wereld die door Christus wordt veroordeeld, te onderscheiden van de wereld in welke men kan verkeerren zonder op te houden christen te zijn.

Eene tweede onderscheiding geldt de verscheidene betrekkingen welke men met de wereld kan hebben.

Daar zijn er die de banden der familie, der liefdadigheid en des ijvers ons opleggen. Deze, wel verre dat de godsdienst ze veroordeelt, behooren tot onze pligten en men moet zich wel wachten van ze te verwaarloozen.

Daar zijn er anderen die ons worden opgelegd door de verpligtingen welke onze maatschappelijke staat medebrenge. Indien zij geen gevaar opleveren, kunnen zij ook geen hinderpaal zijn voor onze christelijke gewoonten. Indien zij ons uit haren aard tot het kwaad voeren, zooals de talrijke bijeenkomsten, de dansen en andere wereldsche vermaken, moeten zij zorgvuldig geregeld worden door hetgeen de christelijke wijsheid en de raadgevingen van een verstandigen geestelijken leidsman ons voorschrijven.

Eindelijk, eene derde onderscheiding vloeit voort uit den persoonlijken staat van een ieder. De jongeling of de grijsaard, de jonge dochter of de gehuwde vrouw zijn niet in denzelfden toestand tegenover de wereld. In dit geval kan ook alleen een verlichte leidsman, de praktische bijzonderheden beoordeelen en aan ieder zijn te volgen gedragslijn voorschrijven.

III.

Nadat ik die onderscheidingen heb aangegeven, kom ik nu, o christen ziel, tot het onderwerp van dit onderhoud, en vraag of, gij, in de wereld levende, het heilig gebruiken der communie kunt en zelfs moet staken.

Mijn antwoord, gij begrijpt het reeds, zal voornamelijk afhangen, èn van de wereld waarin gij omgaat, èn van de soort van betrekkingen welke gij met haar zult hebben.

Of wel, in de eerste plaats, zou het eene bedorven en booze wereld gelden, waarin uwe tegenwoordigheid eene ergernis zou zijn en uw christen leven blootgesteld wezen aan doodelijke aanslagen. Het is zeker dat gij in dit geval de heilige beoefening der communie niet zoudt kunnen doen gepaard gaan met eene soort van leven, dat door het Evangelie wordt afgekeurd en door de godsdienst veroordeeld.

Maar, op dit punt, beweer ik dat uwe liefde voor het Sacrament des altaars u altijd zal doen waken tegen eene wereld welke Christus vervloekt heeft en waarin

gij niet zoudt kunnen verkeeren zonder verloren te gaan.

Of wel, ik onderstel in de tweede plaats, dat het leven der wereld zich voor u zal bepalen tot die maatschappelijke betrekkingen, aan welke gij u niet kunt onttrekken en die uw staat u oplegt. En dan zullen twee beweegredenen mij aansporen om u den raad te geven van de Eucharistie niet te laten varen. Van den eenen kant, zal dit goddelijk voedsel voor u als een noodzakelijk tegengift zijn tegen al de vergiften welke gij in de wereld zult inademen. Van den anderen kant, zult gij daarin de kracht putten die alleen in staat zal wezen om u eenmaal te doen zegevieren over de ijdele aanloksele der eeuw en hare gevaarlijke verleiding.

De ontwikkeling dezer gedachten zal mijn gevoelen over de heilzame werking, die de heilige Eucharistie ten opzichte der wereld kan uitwerken, in 't kort zamen vatten.

IV.

In den aanvang van dit onderhoud, heb ik gezorgd u te waarschuwen, o christen ziel, dat er geen betrekking kon bestaan tusschen de heilige Eucharistie en de wereld, die het voorwerp van de vervloeking des Verlossers is geweest. Welke betrekking kan er bestaan tusschen de kuische geneugten van het altaar en de schuldige wellusten der wereld? Met het oog daarop heeft de heilige Paulus dit nadrukkelijk woord gesproken: «Wij kunnen niet ter zelfder tijd deel hebben aan den kelk

van Jesus Christus en aan den kelk der duivelen (1)». De kelk van Christus is de wijn die maagden voorbrengt, de kelk der duivelen vergiftigt de zielen en berokkent hun eeuwig verderf.

Gij moet deze schuldige wereld vlugten, maar ik ben vooraf overtuigd dat de heilige liefde der Eucharistie voldoende zal zijn om u haar te doen vermijden.

De heilige liefde der Eucharistie . . . Ach ! zij is dan ten onzen opzigte eene zeer bevoorregte genade des Heeren ! Zij alleen is in staat om ons voor eene menigte schandelijke fouten te behoeden, waarin onze bedorven natuur ons zou medeslepen. Gelukkig is de ziel, die aan de Heilige tafel heeft weten te smaken en te zien hoe zoet de Heer is (2) ! Zij heeft daardoor alleen de onzuivere wetenschap ontleerd welke de wereld ons openbaart, zij heeft, indien ik mij zoo mag uitdrukken, het zintuig der wereldsche dingen verloren ; maar, daarentegen heeft zij een uitstekend, een goddelijk zintuig gewonnen, dat alleen aan het altaar voldoening vindt. Te vergeefs zal de wereld voor haar den flauwen wierook harer ijdelheden doen branden, zij wandelt liever in den geur van de reukwerken des tabernakels. Te vergeefs stapelt zij voor hare oogen alles op wat bekoort en verleidt, zij wordt door geen dier leugens bedrogen. Ach ! zegt zij, hoe verachtelijk is de wereld, wanneer ik naar het altaar zie ! . . .

(1) 1 Cor. X, 20.

(2) Ps. XXXIII, 9.

V.

Derhalve boezemt de Eucharistie in de eerste plaats een heiligen afschrik ten opzichte van de bedorven wereld aan de christelijke ziel in, die door niets kan overwonnen worden. Maar, ter zelfder tijd, wapent zij haar tegen de gevaren der betrekkingen welke zij noodwendig zal moeten bewaren.

Gij hebt in het bewonderenswaardige boek van de *Inleiding van het godvruchtig leven*, de wijze raadgevingen gelezen welke de heilige Franciscus van Sales aan de hand doet, aan de lieden die door hun staat in de verplichting zijn om de bals en de andere gevaarlijke bijeenkomsten te bezoeken. Hij wil dat deze lieden dikwijls aan den dood, aan de hel, aan de kwellingen van al de lijdenden, zullen denken; vervolgens aan het geheel verschillend leven dat de zielen leiden die dag en nacht doorbrengen met den Heer te loven; vervolgens aan Jesus en aan Maria, aan de Engelen en aan de Heiligen «die hen op het bal gezien hebben en aan wie zij een groot medelijden inboezemen.»

Die raadgevingen zijn uitmuntend en ik noodig u uit ze te volgen. Maar gij, o christen ziel, gij hebt eene bijzondere devotie waaraan gij onophoudelijk denkt en die het voorwerp uwer heiligste genegenheden uitmaakt! Gij hebt u aan de Eucharistie toegewijd!... Duld niet dat zij vreemd blijve zelfs aan het werelsch leven dat u zal zijn opgelegd!

Wanneer gij u in de wereld zult bevinden, zal de Eucharistie voor u meer zijn dan de Engel was die de zuivere lucht blies rondom de drie Hebreërs in den vuuroven van Babylonië.

Wanneer gij u gereed zult maken om aan een wereldsch feest deel te nemen, raadpleeg de Eucharistie. Zij zal uwe uiterlijke houding regelen en u de wijze ingetogenheid leeren welke de christelijke zedigheid u oplegt.

Indien de glans van dit feest uwe oogen zoozeer verblindt, dat het een gevaarlijken indruk op u maakt, herinner u dan de Eucharistie en hare veel zoetere feesten, wanneer zij voor u te midden van wierook, licht en bloemen, op het altaar verscheen, tentoongesteld aan uwe blikken, aan uwe liefde, aan uwe aanbidding.

Indien uwe ooren eene taal hooren die uwe ijdelheid streelt en in de feestzalen het onderhoud van den slang en van Eva voortzetten, luister niet naar al die gesprekken, en herhaal dan, de gedachte van David leenende, in het binnenste uws harten: «De goddeloozen hebben mij hunne fabelen verhaald, maar zij zijn uw woord niet waard (1),» o God van het tabernakel!

En indien de vreugde en de vermaken der wereld u trachten te overtuigen dat men daar het ware geluk vindt, herinner u dan dat gij gelukkig zijt geweest toen gij aan de voeten van het tabernakel hebt geweend.

Maar, vooral wanneer de schaduw der zonden trachtte

(1) Ps. CXVIII. 85.

uwe ziel te verduisteren, bedenk dan, bedenk dan spoedig dat gij welligt morgen te communie moet gaan of gisteren tot de Tafel des Heeren genaderd zijt! Bereidt gij u dus voor? Bedankt gij God zóó voor de u geschonken genaden? . . .

Wat zal ik er bijvoegen, o christen ziel? Indien de gedachte aan de Eucharistie in u den boventoon voert, zal zij zich van uw geheele wezen meester maken, zij zal het vervormen en daar van haar zelve als 't ware een onnavolgbaren indruk nalaten. Ik zou willen dat iedereen die u in de wereld zag, aanstonds zeide: Zie daar eene ziel die communiceert!

De dichter heeft terecht geschreven: dat zelfs wanneer de vogel loopt, men begrijpt dat hij vleugels heeft!

De christen, die in de wereld leeft, is de vogel die zich zelve veroordeelt om te loopen en die de vleugelen der duif alleen herneemt om naar het tabernakel te vliegen. Ik verlang dat de christen ziel, zelfs dan wanneer zij hare vlugt staakt en hare voeten op de wereld nederzet, ik verlang dat zij allen overtuige dat zij van de natuur des vogels is en dat God haar geschapen heeft om te vliegen.

Overigens, o christen ziel, terwijl ik u omtrent dit punt mededeel welk gevoel ik voor het beste houd, haast ik mij desniettemin om te erkennen dat de schakeringen hier oneindig sijn zijn. Aan deze ziel zou ik den

(1) Même quand l'oiseau marche, on sent qu'il a des ailes!

raad geven om onbevreesd de leer welke ik heb ontwikkeld te beoefenen. Voor eene andere zou ik omzigtiger zijn. Maar aan allen zou ik zeggen dat indien ik, ondanks hun een weinig wereldsch leven, eerder geneigd ben hun aan te raden om de Eucharistie niet te laten varen, ik dit, vooreerst doe, omdat de wereld, zonder dien goddelijken steun onvermijdelijk veel gevaarlijker voor hen zou zijn; en; in de tweede plaats, omdat ik de hoop koester dat de Eucharistie haar er langzamerhand toe zal brengen om zich geheel van de wereld te verwijderen.

VI.

En, inderdaad, o christen ziel, ik zal u een zeker teeken geven waaraan gij gemakkelijk zult herkennen of de Eucharistie op uwe betrekkingen met de wereld een gelukkigen invloed uitoefent.

Ga u zelve van tijd tot tijd na. Onderzoek uwe eigene indrukken, hetzij uit het oogpunt der wereld, hetzij uit dat der Eucharistie. Wint de Eucharistie of wint de wereld dagelijks meer grond in uwe tegenwoordigheid?

Indien gij gevoelt dat de wereld u medesleept, dan zult gij, gelijk geworden aan de ontrouwe Hebreëers, niet meer vinden dat het eucharistisch manna dien hemelschen smaak heeft dien het eertijds bezat; indien gij de voorkeur boven haar geeft aan het grove voedsel van Egypte, geef dan wel acht, de wereld deugt niets

voor u, pas op u het woord toe van den Wijzen Man: «Tracht niet tegen het geweld van den stroom te worstelen (1)», begeef u dan liever naar den kalmen en heiligen oever van onze eucharistische heiligdommen, en tracht, door eene grootere ingetogenheid, door een aanhoudender gebed, aan uwe ziel de geestkracht terug te geven welke de weekelijkheid der ontzenuwende wereld haar had doen verliezen.

Maar indien, daarentegen, het schouwspel der ijdelheden die u omringen geen andere uitwerking heeft dan om u de bekoorlijkheden der Eucharistie meer te doen liefhebben; indien gij, telkenmale als men u tot eene wereldsche vergadering uitnodigt, met David herhaalt: «Ach, hoe vreemd is mijne ziel hier! Tot wanneer zal mijne ballingschap duren (2)?» indien de wereldsche gesprekken u vermoeijen, en indien gij aan de voeten der Eucharistie teruggekomen, de waarheid van dit beminnelijk woord uit onze heilige boeken ondervindt: «Met haar spreken is altijd zonder bitterheid, met haar leven is altijd zonder verving (3)». o! dan zal ik minder ongerust wezen! De wereld moge u nog terughouden, gij zult haar van dag tot dag minder liefhebben, en weldra, ik vertrouw het, zal de Eucharistie in u de zegepraal behalen naar welke zij dingt. Door haar en met haar, zult gij binnen kort de wereld overwonnen hebben!

(1) Eccl. IV, 32.

(2) Ps. CIX, 5.

(3) Sap. VIII, 16.

VII.

Gelukkig de ziel die aldus zegeviert! Dat is het geluk hetwelk ik voor u begeer, o christen ziel. Mag ik verlangen dat uw geheele leven tusschen deze twee uitersten, tusschen de Eucharistie en de wereld zal verdeeld worden? O! voorzeker niet! Ik heb wel is waar u tegen de verleiding der wereld met de heilige wapenrusting willen voorzien, waarmede de ziel die communiceert, aan het altaar bekleed wordt. Maar, vooral, heb ik mij zelven overtuigd, dat gij, aldus aan de goddelijke Eucharistie getrouw blijvende, in haar kracht genoeg zult putten om ten slotte al uwe banden met de wereld te verbreken.

Ten dien opzigte komt eene onveranderlijke ondervinding mijne verwachting bevestigen. Wie zal de tallooze zegepralen vermelden welke de Eucharistie op de meest wereldsche zielen behaald heeft? De God van het tabernakel is zeer geduldig tegenover hen geweest, maar Hij is niet werkeloos gebleven. Hij trachtte hen te lokken in de banden zijner liefde en spoorde hen in hunne achteloosheid aan door de teederste verwijten. Indien Ik uw meester ben, zeide Hij hun, waar is dan de eer die gij Mij geeft, wanneer gij er alleen op bedacht zijt om eene ijdele roem te ontleenen aan al de gaven welke gij van Mij hebt ontvangen? Indien Ik uw vader ben, waar is dan de liefde welke gij Mij betoont, wanneer gij uw hart aan zulke ijdele vermaken overgeeft? Langzamerhand hebben zij die woorden van een meester

en van een vader begrepen. Zij zijn ernstig in zich zelve gekeerd. Zij hebben gezien dat de levende bron beter voor hen was dan de uitgedroogde waterputten, en, naar niets meer verlangende dan naar het bronwater, hebben zij niets meer verlangd dan u alleen, o mijn God (1)!... En nu, ver van het gedruisch der wereld, denken zij aan niets dan om in de eenzaamheid bij het tabernakel te blijven. Hoe rusten zij daar uit! Hoe gelukkig zijn zij daar!... Zij herinneren zich de vroegere gevaren: «Indien de Heer ons niet geholpen had, roepen zij uit, zouden wij op het punt zijn geweest in de hel te vallen (2).» Maar, telkenmale als onze voeten wankelden, hield het Sacrament der barmhartigheid onze verzwakte krachten op. Zij smaken hare tegenwoordige vreugden, die onvergelykelyk zoeter zijn. Bij de flambouw die aan het altaar schittert, zijn de bleeke schijnsels der wereld spoedig uitgedoofd, en, verheugd dat zij het huis des Heeren hebben uitverkoren, om daar te wonen, herhalen zij met David: «Hoe liefelyk zijn uwe tabernakelen, o God der krachten! Eén dag bij U doorgebracht, is beter dan duizend onder de tenten der zondaren.» *Melior est dies una in atriis tuis super millia in tabernaculis peccatorum* (3).

VIII.

Welligt, o christen ziel, hebt gij, dit onderhoud aan-

(1) Ps. XLI, 3. (2) Ps. CXXXIII, 3. (3) Ps. LXXXIII, 11.

hoorende, meermalen bij u zelven gezegd: Maar, als dit zóó is, dan is het beter dadelijk afstand te doen van de wereld en niet anders dan met de Eucharistie leven. Ja, gij hebt gelijk en ik kan zulk een christelijk besluit niet dan toejuichen. Intusschen-vergeet ik ook niet, dat Christus, de gestrenge deugden van het Evangelie aan zijne leerlingen predikende, zijne rede met deze woorden besloot: «Niet allen bevatten dit woord». *Non omnes capiunt hoc verbum* (1).

Allen, helaas! begrijpen niet dat de Eucharistie meer waard is dan de wereld. Allen nemen niet gemakkelijk het besluit om de ijdele vermaken op te offeren aan de zuiverste genietingen der ziel. Verscheidenen eindelijk, ik herhaal het, moeten weten te midden der wereld te leven.

Het is voor hen dat ik deze bladzijden geschreven heb. Mogen mijne woorden hun drie gevoelens inboezemen, welke hun tot bescherming zullen strekken.

Vooreerst, een heilige afschuw van de ergernissen der wereld, die de God der tabernakelen zoo menigmaal heeft veroordeeld en vervloekt.

In de tweede plaats, eene uitermate groote waakzaamheid, opdat de wereld waarin zij leven, nooit magt genoeg op hen hebbe om hen van het pad af te leiden dat naar de heilige Tafel voert.

In de derde plaats, een vurig verlangen om eens de banden te verbreken die hen in de wereld houden, ten

(1) Matth. XIX, 11.

einde zich geheel en al aan de goddelijke Eucharistie toe te wijden.

Ik verlang, o christen ziel, dat deze drie gevoelens de uwen mogen zijn. De wereld zal voor u minder gevaren hebben, en de goddelijke hulp welke gij u zult hebben weten te verkrijgen zal u redden. «Duizenden zullen aan uwe rechterhand en tienduizenden aan uwe linkerhand vallen, maar het kwaad zal u niet naderen (1).» De Cherubs van het tabernakel zullen u onder de schaduw hunner vleugelen bewaren.

(1) Ps. XC, 7.

XII.

DE EUCHARISTIE

EN

HET LIJDEN.

Qui pridie quam pateretur accepit panem. Daags
vóór zijn lijden, nam Jesus het brood.
(Canon der Mis).

I.

Gij lijdt, o christen ziel!... onderstel een oogenblik dat de godsdienst van Christus haar flambouw niet voor uwe oogen heeft doen schijnen. Hier stel ik u nu een hard raadsel voor, welks geheim gij nooit zult kunnen doorgronden, — het lijden.

De mensch lijdt! Waarom lijdt hij? Waarom is dit schepsel van een dag de speelbal der droefenis? «Waarom ontvouwt het kwaad zijne magt tegen een blad dat door den wind wordt bewogen en vervolgt het een verdord blad? De mensch leeft weinig tijds en zijn leven is vol ellende; ter naauwernood als eene bleem ontloken, wordt hij, even als zij, met de voeten vertreden en hij vlugt

als eene schaduw!... En hij gelijkt op een door de wormen afgeknaagden mantel (1)». In deze bewonderenswaardige beschrijving, overdrijft de heilige man Job de bittere voorwaarden van het menschelijk bestaan niet. Maar waarom legt God ze den mensch op?

De goddelooze heeft daarop geen antwoord, of liever hij antwoordt door de wanhoop en de godslastering.

De godsdienst alleen bewaart het stilzwijgen niet. Zij wanhoopt en lastert niet. Zij verklaart ons eerst het lijden. Zij leert ons vervolgens goed lijden.

II.

De godsdienst verklaart ons eerst het lijden. In de christelijke taal, gaan *lijden* en *zonde* zóó hand aan hand, dat deze beide woorden ondeelbaar zijn. God had den mensch geschapen vrij van lijden en van dood: «Door de zonde», zegt de heilige Paulus, «is de dood in de wereld gekomen (2)», en als voorsmaak van den dood, het lijden.

De mensch heeft gezondigd!... is het dan te verwonderen dat hij lijdt?

De mensch heeft gezondigd!... Hoe zou zijn schuldig hart, een vervloekte grond geworden, geen distelen en doornen voortbrengen? Hoe zou zijn tegen God opgestaan vleesch het gestrengte juk zijner regtvaardigheid niet ge-

(1) Job XIII, XXV en volgg. — (2) Rom. V, 12.

voelen? En hoe zou onze arme natuur, die zoo geweldig is geschokt en gevallen, den weerslag van zijn val niet gevoelen?

Maar de godsdienst stelt zich niet tevreden met ons het lijden te verklaren!... Zij leert ons goed lijden, en wat doet zij ten dien einde? Zij toont ons de Eucharistie....

De Verlosser heeft tusschen de Eucharistie en het lijden de naauwste banden willen vestigen. Wij moeten dus in het lijden de toevlugt nemen tot de Eucharistie. De Eucharistie en het lijden kunnen elkander wederkeerig helpen. Wanneer wij lijden, communiceren wij beter, en als onze communiën goed zijn, leeren zij ons goed lijden. Eindelijk, met elkander, vereenigd, zijn de Eucharistie en het lijden voor ons een zeker middel tot heiligmaking en zaligheid.

Overwegen wij, bid ik u, deze gedachten.

III.

Laat ons in de eerste plaats, o christen ziel, beschouwen hoe Christus de Eucharistie en het lijden vereenigt.

De priester spreekt telken morgen aan het altaar deze woorden: «Daags vóór zijn lijden, nam Jesus het brood (1).» En, inderdaad, Jesus verlaat de Eetzaal om zich naar den hof van Olijven te begeven, waar Hij verraden en

(1) Canon der Mis.

aan zijne beulen zal overgeleverd worden. De Eucharistie is ingesteld op den dag zelf van het Lijden.

Maar welk doel stelt Jesus Christus zich voor wanneer Hij aan zijne leerlingen zijn ligchaam te eten en zijn bloed te drinken geeft? Bovendien wil Hij hun eene levendige gedachtenis van zijn lijden nalaten. «Dit ligchaam», zegt Hij, is hetzelfde dat voor u zal overgeleverd worden, dit bloed zal vergoten worden, tot vergiffenis uwer zonden (1).»

Het Lijden en de Eucharistie, die van dezelfde dagteekening zijn en hetzelfde doel hebben, worden in de toekomst niet gescheiden. Ongetwijfeld lijdt het glorievol ligchaam van Christus niet meer; maar zijn Lijden is zoo innig verbonden met de Eucharistie, dat deze geen Sacrament is eer dat zij een offer is. Vóór dat de Hostie ons als voedsel onzer ziel wordt aangeboden, is zij als slagtoffer op het altaar opgedragen. De priester spreekt nooit de woorden der consecratie uit, zonder te herinneren dat de Verlosser die woorden zelf sprak op den avond vóór zijn Lijden. Het Altaar is tegelijk de Eetzaal en de Kalvarieberg, de Eetzaal der Eucharistie en de Kalvarieberg van het Lijden. De Eucharistie en het Lijden zijn voor ons slechts ééne en dezelfde gedachtenis.

IV.

Welnu! thans keer ik tot u terug, o christen ziel! God heeft u het lijden opgelegd: eene wreedaardige

(1) Matth. XXVI, 28.

ziekte verteert uw ligchaam; uw bed van smarten is een Kalvarieberg: ach! doe uw voordeel met dit kostbaar oogenblik, weet ook uw lijden met de goddelijke Eucharistie te vereenigen.

Tot dit oogenblik welligt en zoolang de Voorzienigheid u de gezondheid deed behouden, knieldet gij gaarne dikwijls aan den voet van de heilige Tafel; thans kunt gij dit niet meer, en, toch, laat ik het u zeggen, heeft God u in een beteren toestand geplaatst om u met de Eucharistie te vereenigen.

Gij lijdt!... Ach! herinner u de heilige woorden welke ik heb aangehaald: «Op het oogenblik van zijn lijden, nam Jesus Christus het brood.» Hij heeft het alleen genomen om het te zegenen en u uit te reiken. Ontvang het brood, gij die lijdt.

De God der Eucharistie heeft uw lijden zóó lief dat Hij, om het te naderen, zijn tabernakel verlaat, de straten en de openbare pleinen overtrekt, op het land gaat, den top der heuvelen bestijgt of in de vallei afdaald. Dáár waar degene die lijdt woont, vindt de Eucharistie zich als in haar geboorteland terug. Uw bed van smarten is een Kalvarieberg, zegt gij, daarom zal het beter een Eetzaal zijn; de Eucharistie is uit het lijden geboren. Zij behoort in de eerste plaats den lijdende toe.

V.

Hoe menigmaal, o christen ziel, is het ons niet overkomen over onze onverschilligheid en onze laauwheid te

zuchten, wanneer wij tot het Sacrament des altaars naderden. Afgetrokken en verstrooid door onze zaken of onze genoegens, hebben wij zeer dikwijls ter naauwernood ons hart bereid om zijn goddelijken gast te ontvangen. En, na gecommuniceerd te hebben, te zelden een waar gevoel van liefde, een krachtig besluit, eene opwelling van dankbaarheid.

O gij die door het lijden bedroefd wordt! ik wensch u bijzonder geluk. Uwe communiën zullen nu zeer aangenaam aan God worden, en het zal u gemakkelijk zijn ze te doen.

Gij zijt op het punt om te communiceren, zoek geen lange voorbereiding en vermoei uwen geest niet door nuttelooze inspanning: gij lijdt, dit is genoeg.

Ik zeide het u zoo even, juist dewijl gij ziek zijt, heeft Christus zeer groote haast om u te gemoet te komen. De smarten die gij verduurt, zijn voor Hem magtige aanloksels.

Eertijds, zegt gij mij misschien, droegt gij zorg u door gebeden en werken voor te bereiden; helaas! dikwerf ontnam een gevoel van zelfbehagen hun al hunne waarde. Het lijden is nooit eene daad van onzen eigen wil; het is als de regtstreeksche uitdrukking van den goddelijken wil op ons. Draag dien last dien God u oplegt, lijd met onderwerping, en gij zult onbevreesd aan den God der Eucharistie kunnen zeggen: «Mijn hart is bereid, Heer mijn hart is bereid (1).»

(1) Ps. CVII, 2.

De Verlosser komt tot u, zeg niet: mijn tabernakel is arm, zonder geur en zonder versiersels, ik heb geen deugden, geen verdiensten. Gij hebt slechts ééne deugd noodig en ééne verdienste, maar die, volgens de uitdrukking van den heiligen Jacobus (1), de beste getuigenis van uw geloof en de hoogste graad der christelijke volmaaktheid zijn: u te onderwerpen en geduldig te wezen.

Het huis dat gij den Heer aanbiedt past Hem; Hij vereenigt zich gaarne met u, dewijl gij uw lijden met het zijne vereenigt; Hij rust gaarne bij u, dewijl gij zelf vermoeid zijnde van het lijden, alleen in Hem kunt rusten.

Nadat gij zult gecommuniceerd hebben, zal uwe dankzegging zeer kort wezen, nimmer zal zij volmaakter geweest zijn; uw lijden zal uwe geheele dankzegging uitmaken; gij zult eenvoudig deze drie woorden van zijn Evangelie tot Christus spreken: «Heer, degene dien gij liefhebt is ziek» — «Heer, indien gij wilt, kunt gij mij genezen». — «Heer Uw wil geschiede en niet de mijne».

Ach! indien gij na het goddelijk gastmaal verlaten te hebben, even als de Verlosser, den Olijfhof moest binnentreden en uw doodstrijd beginnen, schep dan moed, o christen ziel! Niet een Engel zal u verschijnen gelijk aan Jesus in zijn doodstrijd, maar de Heer zelf, de God der Eucharistie, die u zal opheffen en ondersteunen.

(1) Jac. I, 3.

VI.

Wat ik over onze lichamelijke ziekten gezegd heb, kan zeer goed toegepast worden op ons zedelijk lijden. Het is dikwijls het wreedst: de droefheid overstelpt ons, de bittere teleurstellingen matten ons af en ontmoedigen ons, de tranen zijn het brood van onze dagen en onze nachten geworden. O christen ziel, indien gij bedroefd zijt, neem dan uwe toevlugt tot de Eucharistie. De God die de zieken op hun bed van smarten bezoekt, zal insgelijks op uw ziek hart komen rusten!..... Ach! hoe vurig zal het verdriet u maken. Hoe ongelukkiger gij u zult gevoelen, hoe meer gij Dengene met liefde zult dringen die u komt troosten. Even als de God van het tabernakel geheimen heeft om de smarten onzer ledematen te stillen, zal Hij al uwe ontroering tot bedaren weten te brengen en al uwe bitterheid verzoeten.

VII.

Indien wij lijden, communiceren wij beter, en indien onze communiën goed zijn, hoe helpen zij ons dan niet om goed te lijden!

Goed lijden, dat is niet slechts het lijden dragen, maar het beminnen en het verlangen. De christen nu put gemakkelijk, in het heilig gebruik der communie, de liefde en het verlangen tot het lijden.

In Jesus Christus, ons goddelijk model, hebben het lijden en de Eucharistie slechts één en hetzelfde beginsel, — de liefde.

«Daar Hij de zijnen, die in de wereld waren, had liefgehad, zoo heeft Hij hen ten einde toe liefgehad (1).»

Welk einde? Ik vraag het u. Dat van het lijden en tevens dat van de Eucharistie.

«Men kan niet meer lief hebben», zegt Christus ons, dan wanneer men zijn leven geeft voor degenen die men bemint,» Dit is het einde van het lijden.

Maar dit leven dat de Verlosser op het kruis voor het heil der wereld slagtoffert, deelt Hij ons geheel op het altaar mede. Dit is het einde der Eucharistie.

De Eucharistie en het Lijden verschillen op eene menigte andere punten: zij vereenigen zich in dit ééne punt, — de liefde.

De liefde nu wekt de liefde op, en zij is het toonbeeld der liefde.

Is het voldoende dat wij, om aan Christus onze toegenegenheid en onze teedere liefde te betoonen, met eene heilige vurigheid aan het eucharistisch feestmaal deelnemende, ons aan Hem in de heilige communie geven! Neen, de Verlosser heeft ons niet slechts in de Eetzaal liefgehad, Hij heeft ons op den Kalvarieberg bemind, en wij kunnen die tweede getuigenis van liefde alleen beantwoorden wanneer wij gaarne met Hem lijden.

Hier komt het woord van den heiligen Paulus ons

(1) Joan. XIII, 16.

weder in de gedachte: «Ik vul in mij aan, zegt Hij, wat aan het lijden Jesus Christus ontbreekt (1).»

O vrome en troostvolle gedachte! ons lijden is zóó vereenigd met dat van Christus, dat het daarvan als het ware de aanvulling wordt. Even als in de communie niet wij meer leven, maar Christus in ons leeft; zoo lijden wij niet meer, wanneer wij deelnemen aan het lijden des Verlossers, maar lijdt Christus in ons. Wij hebben wel is waar afschrik van ons eigen lijden, maar wij hebben het lijden van Jesus Christus lief, en door dit lief te hebben, waaraan het onze deel heeft, eindigen wij met ons lijden lief te hebben.

Deze christelijke liefde van het lijden nu brengt er ons zelfs toe om het te verlangen; Christus heeft de Eucharistie en het lijden liefgehad: hoort welk een hevig verlangen Hem tot de eene en het andere aanspoort.

«Ik moet met een doopsel gedoopt worden, zegt Hij ons: en hoe worde Ik geprangd, tot dat het volbragt zij (2)», en elders: «Met verlangen heb Ik verlangd, dit paaschlam met u te eten, eer Ik lijde. (3)»

En inderdaad, gelijk ik vroeger gezegd heb, in de gedachte van den Verlosser, zijn de Eucharistie en het Lijden één en hetzelfde offer voor het heil der wereld. Welnu, de leerling van Christus wil zijn Meester navolgen. Hoe meer hij naar de Eucharistie verlangt, hoe meer hij slagtoffer met haar en gelijk zij wil worden. Het is

1) Col. I^r, 24.

(2) Luc. XII, 50. — (3) Ibid. XXII, 15.

hem niet genoeg voor zich zelve te voldoen, hij wil ook voor het heil zijner broeders lijden, en naar mate hij zich meer met den God van het altaar vereenzelvigd, ondervindt hij een vuriger verlangen naar offer en slagtoffering.

Dit is het gevoelen van al de Heiligen geweest, dit zal ook het uwe zijn, o christen ziel. De liefde en het verlangen naar het lijden zijn een der schoonste karaktertrekken van de heiligheid; het kan alleen verklaard worden door de Eucharistie.

VIII.

Behoef ik er dan nog bij te voegen, dat de Eucharistie en het lijden magtig worden om ons te heiligen, wanneer zij in ons vereenigd zijn.

Bewonder ook hier nog de gedachte des Verlossers, die het uur van zijn Lijden kiest om de Eucharistie in te stellen.

Door de Menschwording heeft het goddelijk Woord den mensch de eeuwige zaligheid willen verzekeren; maar het geluk des hemels hangt voor ons van deze beide voorwaarden af: eerst moeten wij, reeds op deze aarde, beginnen met ons met God te vereenigen, die onze oorsprong en ons einde is; vervolgens moeten wij ons langzamerheid van de wereld losmaken, die het groote beletsel is voor deze goddelijke vereeniging.

De vervulling dezer twee voorwaarden van ons geluk wordt te gelijk door de Eucharistie en het Lijden bereikt.

De Eucharistie is de heilige band die, op aarde, onze ziel met den God des hemels vereenigt. Zij begint voor ons, op aarde, de gelukzalige vereeniging. Maar wij kunnen den hemel alleen binnengaan langs den weg der onthechting, der slagtoffering, des lijdens, en het Lijden van Jesus Christus baant ons dien weg.

De Eucharistie en het lijden! Dat uwe godsvrucht deze beide termen nooit scheidt. Om een heilige te worden, hebt gij beide noodig.

Het is waar dat gij aan den voet des tabernakels altijd ondervonden hebt, dat gij meer met God vereenigd waart, meer gestemd om Hem van ganscher harte lief te hebben, om Hem te verheerlijken en te dienen, meer verlangend om Hem in den Hemel te zien.

Maar is het insgelijks niet zeker, dat de wereld u tot heden toe dierbaar gebleven was, dat zij u door hare bekoorlijkheden verleidde, en u door hare ijdele belangen aan zich verbonden hield. Het lijden alleen heeft u de ijdelheden van de goederen dezer wereld kunnen doen begrijpen. Toen gij, vóór dat ziekte of verdriet u beproefd hadden, het altaar naderdet, liet uw hart, ik vrees het, zich gemakkelijk door eene menigte gevaarlijke zinsbegoochelingen slingeren. Gij hadt de Eucharistie lief, o ja; helaas! gij hadt ook de wereld lief, en gij verborgt u zelve die tweede genegenheid, omdat zij uwe godsvrucht zou bedroefd hebben. Om zijn werk in u te voltooien, heeft de Eucharistie het lijden te hulp moeten roepen. Te zamen vereenigd, onthechten zij u van de wereld,

brengeu zij u digter bij den hemel, maken zij uwe ziel bewonderenswaardig geschikt voor die onsterfelijke bestemming.

IX.

Indien gij lijdt, o christen ziel, dan zullen die woorden u, hoop ik, zoet in de ooren geklonken hebben, en ik eindig ze met het volgend besluit: God heeft ons in eene wereld doen geboren worden, waarin het lijden noodzakelijk de gewone gezelschap van uw leven zal zijn; maar gij hebt het geluk christen te wezen, en de Eucharistie zal insgelijks niet ophouden bij u te wonen.

Weet dan, in uw dierbaarste belang, uw voordeel te doen met het lijden en de Eucharistie. Neem uwe toevlugt tot de Eucharistie om het lijden beter aan te nemen; maar vergeet terzelfder tijd nooit, dat goed lijden voor u het zekerste middel zal zijn om uw hart innig met den God der Eucharistie te vereenigen.

XIII.

DE EUCHARISTIE.

DE DOOD, DE HEMEL.

*Videmus nunc in conigmate, tunc autem
facie ad faciem.*

(I Cor. XIII, 12.)

I.

Men heeft het u dikwijls gezegd, o christen ziel, het is weinig goed geleefd te hebben, men moet ook nog leeren goed te sterven. Ongetwijfeld is de godsvrucht des levens de zekerste waarborg voor een goeden dood. Intusschen kan niemand onzer op de volharding ten einde toe rekenen, en, gelijk er geschreven staat dat, aan het einde dezer vergankelijke wereld, de zon zal verduisterd worden, en de sterren van den hemel zullen vallen (1); zoo ook moeten wij altijd vreezen dat door onze eigen schuld aan het einde van ons leven, de goddelijke zon der genade ons haar licht zal weigeren, en dat wij, na welligt door den glans onzer deugden geschitterd te hebben, even

(1) Matth. XXIV, 23.

als de sterren des hemels, zullen vallen. Een goed leven verzekert geen goeden dood, maar een goede dood verzekert ons den hemel. En daarom moeten wij God aanhoudend bidden om goed te sterven.

Maar wat verstaat men nu onder goed sterven? De Kerk bedient zich van eene bekoorlijke uitdrukking om ons een heiligen dood aan te duiden: zij wenscht dat wij *in den kus des Heeren* zullen sterven!...

Maar wat is de kus des Heeren?... Hebt gij, o christen ziel, in deze woorden den kus der communie, den kus der Eucharistie niet herkend? En zal ik dan niet in overeenstemming met de Kerk handelen, wanneer ik zeg dat goed sterven is goed communiceren op uw sterfbed?

Ik breng dus gaarne, in het laatste onderhoud, nog deze beide termen bij elkander: de Eucharistie en de dood.

De dood. Wanneer ik aan hem alleen denk, is hij voor mij een voorwerp van afgrijzen. Al de krachten mijner natuur en al de vermogens van mijn wezen stooten hem terug als een wreeden vijand. De Eucharistie, daarentegen, vervat voor mij al wat goed, al wat heilig, al wat beminnelijk, al wat onsterfelijk is. Hoe bedank ik dan den Heer dat Hij zulke innige banden tusschen de Eucharistie en den dood heeft gesteld. Indien de dood alleen kwam, zou hij mij niets dan wanhoop en schrik aanbrengen; maar de Eucharistie en de dood komen tegelijk: de eene neemt de bitterheden van den anderen weg en doet mij die vergeten. Ik vrees den dood minder, de Eucharistie is met hem!...

II.

In waarheid, o christen ziel, de dood veroorzaakt ons een dubbelen afschrik: hij rukt ons los van de schepselen die wij op aarde bemind hebben, en laat ons in eene smartelijke onzekerheid omtrent de toekomst die ons bestemd is! . . . Welnu, de Eucharistie brengt in ons dien dubbelen afschrik tot bedaren: zij troost ons over de goederen der aarde en verzekert ons de goederen des hemels.

Zij troost ons over de goederen der aarde. — O! hoeveel magt hebben deze niet op den mensch! Tusschen hen en hem zijn de banden zoo naauw, dat zij alleen met zijn leven verbroken worden. Alles ontsnapt hem in dit tranendal, en toch is alles hem dierbaar. In de eerste plaats, deze wereld zelve die hij bewoont, de lucht die hij inademt, de aarde die hij betreedt, de hemel die een prachtig gewelf boven zijn hoofd uitspreidt, vervolgens, nog meer, wat hem in eigendom toebehoort, zijn land, zijn wijngaard, zijne kudde, zijn huis; vervolgens nog meer dan al deze dingen, de menschelijke schepselen, die aan hem gelijk en het voorwerp zijner genegenheden zijn en wier leven zich met het zijne vermengt.

En toch, heeft God, in den schoot van dit heelal, waarin zijn hart behagen scheidt, onder de oogen van den christen een veel kostbaarder schat geplaatst dan al de menschelijke rijkdommen, een veel verhevener geluk dan al de vergankelijke vermaken, een goed, verheven

boven alle goed! . . . de heilige Eucharistie! Zij bevat de goddelijke schoonheid, de goddelijke majesteit en het geluk des hemels. Maar een duistere sluijer verbergt voor onze blikken wat zij in wezenlijkheid is en wij zien in haar slechts nederige gedaanten.

Zoo biedt de aarde welke wij bewonen ons dan tegelijker tijd die beide goederen, die, in zeer verscheidene opzigten, desniettemin veel bekoorlijks voor ons hebben, — de schepselen en de Eucharistie. De mensch wordt op het tooneel der wereld geplaatst als tusschen twee schouwspelen, waarvan het eene voor zijn oog ontbloot is, terwijl het andere voor hem verborgen blijft.

Zonder twijfel werkt hetgeen waarneembaar is voor zijne zintuigen regtstreekscher op hem en boeit hem meer. Intusschen, verzinkt hij met zijne ziel, met het hoogste van zijn geest, met het edelste en beminnendste gedeelte van zijn hart naar het geheimzinnig goed dat hem op het altaar wordt aangeboden.

Hoeveel malen heeft de vurige christen zijne begeerige blikken niet op de goddelijke hostie geworpen. Zijn geloof, zijne hoop, zijne liefde trachtten het geheim te doorvorschen, en, met den engelachtigen Leeraar hield hij niet op te zeggen: «Goddelijke Jesus dien ik ter naauwernood onder dezen sluijer zie, geef, smee ik U, dat ik, U van aanschijn tot aanschijn aanschouwende, bedwelmd worde door het gezigt uwer glorie (1) . . . » Helaas!

(1) Off. in festo Corp. Christi.

zijn gebed is ijdel geweest, en de sluijer viel niet neder, zijne oogen bleven daarop nutteloos staren, en de gedachte van David leenende, herhaalde hij ook met hem: «Mijne oogen verzwakken en zij zeggen: wanneer zult Gij toch mij vertroosten?» *Defecerunt oculi mei, dicentes: quando consolaberis me (1.)?*

Welke vrome ziel heeft niet voor de heilige ter aanbidding uitgestelde Eucharistie zijne klagt aldus uitgebragt; en is het niet eene onzer christelijke smarten, dat wij ons zoo digt bij onzen God gevoelen dien wij liefhebben en Hem nooit zien?

III.

Welnu, de dood is het verlangde oogenblik, waarop het gordijn valt voor het onzichtbaar schouwspel dat onze harten bij voorbaat verrukte.

Eene laatste maal vertoont zich de Eucharistie voor onze stervende blikken. Nu zal zij zich openbaren. Welligt behouden wij nog de overblijfselen van onze oude begeerlijkheid, en misschen betuigen wij aan de wereld en aan die haar bewonen een laatst en nutteloos leedwezen! . . . Maar, naar gelang het oogenblik nadert dat de schaduw der hostie zullen verdwijnen, schijnt de wereld zich op hare beurt voor ons in dikke duisternis te hullen. Onze oogen herkennen ter naauwernood de voorwerpen, welke wij te veel hebben liefgehad, zij kennen

(1) Ps. CXVIII, 82.

slechts één verlangen, de schoonheid Gods te aanschouwen.

Dan zoekt onze hijgende borst den laatsten ademtogt om naar Hem te verzuchten. Dan vindt ons hart, dat koud wordt door den doodstrijd, eene laatste vuurvonk voor eene oefening van liefde, en dan gevoelen wij reeds dat deze liefde sterker zal zijn dan de dood. Wij schudden de banden van ons sterfelijk ligchaam af, die ons nog aan het leven ketenen. Gelijk de heilige Paulus, willen wij sterven om slechts met Christus vereenigd te zijn (1).

Maar reeds wordt die vereeniging bewerkt, dewijl de Verlosser zich aan ons geeft. O laatste communie! O laatste liefdegift van een God!

Hoe meer wij op het punt staan om alles te verlaten en hoe meer de Eucharistie ons met hare rijkdommen overlaadt. Hoe meer de aanloksels der wereld voor onze blikken verdwijnen, hoe meer zij ons doet smaken en zien hoe zoet de Heer voor ons is. Wij geven haar met vreugde wat ons overblijft aan krachten en leven, en, in ruil daartegen, legt zij in onze zielen de kiem van een nieuw leven neder. Wij drukken voor de laatste maal onze stervende lippen aan dit aanbiddelijk ligchaam, 't welk nu ons eenige goed is, en wij slapen in den kus des Heeren in.

IV.

Zóó troost de Eucharistie ons over de verliezen welke

(1) Phil. I, 23.

de dood ons oplegt, maar zij troost ons alleen door ons den hemel in 't verschiep te toonen. Onze verwachting zal niet teleurgesteld worden!... Zij toont ons den hemel, en zij geleidt ons derwaarts.

De Kerk heeft zoo goed begrepen dat de Eucharistie de gids der zielen is naar de gelukzalige eeuwigheid, dat zij haar een bijzonderen naam geeft, wanneer wij dit goddelijk Sacrament bij het naderen van den dood ontvangen. Zij noemt haar de heilige Teerspijs, als zeide zij het Sakrament der reis. Het is inderdaad voor de ziel eene moeilijke en verre reis. De Kerk staat haar bij haar vertrek bij en zegt haar vaarwel: «Vertrek, o christen ziel.» *Proficiscere, anima christiana* (1)!

Maar zij laat haar niet alleen en verlaten vertrekken. Zij vertrouwt haar aan de heilige Teerspijs toe, en de Heer zelf zal haar reisgenoot zijn.

Zij voorziet alles voor haar. Zij bestuurt haar en niets ontbreekt haar (2)!

— Wanneer ik de aarde zal verlaten, welk regte pad moet ik dan volgen, want, op deze wereld kende ik de wegen welke naar mijne woning geleidden, die welke ik moest gaan om mijne vrienden en mijne bloedverwanten te bezoeken; maar dien nieuwen weg ken ik niet, en wie zal mij dien aanwijzen?... — «Ik» antwoordt de Heer, «Ik ben de weg, *ego sum via* (3) «Beter dan de Engel aan Tobias deed, zal Ik u de veilige

(1) *Ordo comm. anima.* — (2) Ps. XII, 1. — (3) Joan, XIV, 16.

paden aanwijzen. Gij zult noch ter regter-, noch ter linkerzijde afwijken.»

— Nu zijn mijne oogen voor het licht der zon gesloten, en Job, mij over den dood sprekende, noemt hem een duister land waar eene eeuwige verschrikking woont (1). Wie zal die duisternissen voor mij verdrijven? wie zal mij in dien vreeselijken nacht verlichten? — «Ik ben het licht,» herneemt de Heer, «en zij die Mij volgen wandelen niet in de duisternissen.» *Ego sum lux mundi: qui sequitur Me non ambulat in tenebris* (2). — Maar welligt zullen mijne wankelende voeten bij elken stap struikelen! — «Gij zult u op mij steunen», gaat de Heer voort, «Ik zal de reisstaf in uwe handen zijn, de stok die steunt en troost (3)!...»

— Maar ik laat mijne zolders vol en mijne kelders waarin de wijnoogst ruischte. Ik neem niets mede. Waar zal ik gedurende dien langen overtocht mijn voedsel en mijn drank vinden? ... — «In Mij zelven», zegt eindelijk de Heer, «want Ik ben uwe teerspijs. Ik ben het brood dat van den hemel is nedergedaald en Ik geef het leven aan de wereld (4). Niet de in uwe schuren gestapelde schoven, niet de druiven die in uwe wijnpersen getreden worden, hebben u voor den dood kunnen behoeden, maar hij die zich met Mij voedt zal eeuwig leven (5).»

(1) Job. X, 12. — (2) Joan. VIII, 12. — (3) Ps. XXII, 4.
 (4) Joan. VI, 32. — (5) Ibid. 59.

V.

O! hoe gaarne verbeeld ik mij de christen ziel die uit deze wereld ontvlugt en met de Eucharistie reist; deze zal niet ophouden deze woorden aan de ziel te herhalen: «Vrees niet, Ik ben het», *Ego sum, noli timere* (1);» en de ziel, vertrouwend op haren goddelijken gids, hem naar de hemelsche oorden volgende.

Dáár, het is zoo, zal de ziel geoordeeld worden, maar o beminnelijke regtbank, waar de regter alweder de God der Eucharistie is! Getrouwe ziel, indien gij, op aarde verkeerende, het geluk hebt gehad goed en dikwerf te communiceren, wees dan niet ongerust, de regter zal het volgende vonnis over u uitspreken: «Ik was een vreemdeling op aarde en gij hebt Mij in u zelve geherbergd, *hospes eram et collegisti Me* (2). Kom, gezegende mijns Vaders, en bezit het rijk dat voor u bereid is (3)».

Ongetwijfeld zal het oordeel regtvaardig zijn, en de fouten welke wij begaan hebben, zullen welligt eene voorbijgaande boete verdienen; maar ik kan tenminste verzekeren dat onze devotie tot de Eucharistie het krachtigste middel zal wezen om voor ons den tijd der zuivering te bekorten.

Heb ik, inderdaad, u te herinneren, o christen ziel, dat onze communiën, indien ze goed gedaan zijn, ons zuiveren van onze dagelijksche zonden en aldus onze schuld aan de goddelijke regtvaardigheid verminderen?

(1) Matth. XIV, 29. — (2) Id. XXV, 43. — (3) Hid. XXV. 34.

In de tweede plaats, hebt gij niet opgemerkt dat de Kerk aan de heilige communie hare uitgestrektste aflaten en vooral hare volle aflaten verbindt?

In de derde plaats eindelijk, gij weet het, wordt het bloed van het goddelijk slagtoffer, wanneer het op onze altaren vloeit, de voldoening voor onze fouten; en hoe meer wij de Eucharistie in deze wereld zullen hebben liefgehad, hoe meer wij ook zorg zullen dragen dat zij na onzen dood voor de vergiffenis onzer zonden worae opgeofferd.

VI.

In het bloed des Lams gewasschen, is de regtvaardige ziel voor altijd met God vereenigd. Maar ik wil vooral in deze goddelijke vereeniging de ziel beschouwen die godsvrucht voor de Eucharistie bezit.

De hemelsche gelukzaligheid is ongetwijfeld dezelfde voor alle uitverkorenen, in dien zin dat zij allen het klare aanschijn van God genietende, zij allen gelijk, volgens de uitdrukking van den psalmist, verzadigd worden door de beschouwing zijner glorie. *Satiabor cum apparuerit gloria tua* (1).

Intusschen leert Christus ons dat er verscheidene wcningen in het huis zijns Vaders zijn (2). Volgens de werken, de deugden en de verdiensten, en, indien ik er dit mag bijvoegen, de vrome neigingen van iedere ziel, is de hemel in 't oneindige verscheiden.

(1) Ps. XVI, 15. — (2) Joan. XIV, 2.

Zoo is, bij voorbeeld, het geluk der martelaren een ander dan dat der maagden en dat der leeraars is weder anders, en de Kerk geeft den naam van straalkrans aan de bijzondere glorie welke dezen Heiligen is voorbehouden.

Welnu, desgelijks, ben ik gaarne van oordeel dat de ziel die godsvrucht voor de Eucharistie zal hebben gehad, eene afzonderlijke gelukzaligheid zal genieten.

Eene van de levendigste geneugten der heiligheid is het klaar aanschouwen van de geheimen des Christendoms. Zóó zullen in den hemel de drie goddelijke personen, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest ons volkomen onderscheiden in eene eenige zelfstandigheid, die van God, verschijnen. Wij zullen duidelijk zien in de Drieëenheid.

Ingelijks, zegt de heilige Paulus (1), is het een van de voorregten der Heiligen, de breedte, de lengte, de hoogte en de diepte der liefde van Christus voor de menschen te begrijpen. Die liefde heeft Hij ons betuigd door zijne menschwording, door zijn leven, door zijn dood. Maar het meesterstuk zijner teedere liefde is de goddelijke Eucharistie.

Welnu, ik stel mij voor dat de heilige ziel in den hemel eindelijk de breedte, de lengte, de hoogte, de diepte der Eucharistie zal kunnen meten.

Wanneer wij op de aarde over de geneugten des

(3) Eph. III, 18.

tabernakels spraken, wisten wij ter naauwernood te stamelen! . . . De ziel begint eerst in den hemel het verheven Sacrament, dat boven al onzen lof en al onze lofzangen is, waardig te prijzen en te zingen.

Wanneer wij op de aarde, onze herinneringen in de gedachte riepen, zagen wij slechts flauw en in de verte de onvergelykelijke genaden die van het altaar op ons afdaalden. De gelukzalige ziel leest als in een geopend boek de geheele geschiedenis der Eucharistie, van de instelling in de Eetzaal af. Zij ziet de Kerk, die langzamerhand van het eucharistisch sap wordt doortrokken, daarin haar leven, hare kracht, haren duur putten. Zij ziet de tarwe der uitverkorenen al de Heiligen voeden, den wijn van den kelk al de maagden voortbrengen! . . . Vervolgens beschouwt zij zich zelve, een blik werpende op haar vervlogen leven, hoe zij, van de eene communie tot de andere, zich tot den hemel heeft verheven. En nu zij uit de bron der goddelijke wellusten put, nu zij al de goederen bezit welke haar gelukzalig maken, roept zij in geestvervoering uit: «Al dat goed heb ik door haar verkregen.» *Venerunt mihi omnia bona pariter cum ea* (1).

VII.

De Eucharistie zal voor den hemel de oorsprong onzer gelukzaligheid geweest zijn; zij zal als 't ware hare voltrekking wezen!

(1) Sap. VII, 10.

Maar hoe! . . . in den hemel bestaat de Eucharistie niet meer, want in den hemel heeft men geen Sacramenten. Voorzeker, o christen ziel, en, even echter als het heilig karakter van het Doopsel, het Vormsel en het Priesterschap in de uitverkorenen voortduurt, even als de heilige vriendschap der echtvereeniging onder de christen echtelieden voortleeft, zoo ook verbeeld ik mij dat eene soort van eucharistische vereeniging voortduurt tusschen God en de ziel die zeer bijzondere godsvrucht voor het Sacrament des altaars heeft gehad. In den hemel zet die ziel het zoete onderhoud voort, dat zij aan den voet van het tabernakel had begonnen. Op deze aarde werd zij afgetrokken van dien beminnelijken omgang, en door de beslommeringen der wereldsche dingen, en door het gedruisch der wereld, en door de aanhoudende herinnering aan hare fouten; nu trekt niets haar af en bedroeft haar niets! . . . Dat zij zich het zoetste oogenblik van hare vurigste communie herinnere en daar een onsterfelijken duur bijvoege, ziedaar de hemel! . . . Dikwijls had zij aan de heilige Tafel even als Petrus op den Thabor gezegd: «Het is ons goed hier te zijn (1)!» maar aanstonds omhulde eene dikke wolk haar met hare schaduwen en zij moest van den berg afdalen! . . . Nu herhaalt zij deze woorden: «Het is mij goed hier te zijn.» En zij blijft daar in alle eeuwigheid.

(1) Matth. XVII, 4.

O heilige zielen die de eucharistische vereeniging in den hemel voortzet, heb ik geen gelijk gehad te leeren dat het geheele christelijk leven zich vormde, ontwikkelde en voltooide in de schaduw van het altaar?

Maar ik vrees te weinig gezegd te hebben over zulk een uitgebreid onderwerp en zeer veel daar beneden gebleven te zijn. O heilige zielen, vult mijne onvolmaakt-heden aan en doet een verzwakten weerklank van uwe gevoelens en uwe gedachten onze ooren bereiken. Gij die ziet, zegt ons of ik iets heb gegist. Gij die verzadigd zijt, zegt ons of het niet waar is dat men van honger sterft wanneer men zich van de Eucharistie verwijdert. . . .

O heilige zielen die aan de eindpaal zijt gekomen, zegt ons of de weg des hemels niet in dit boekje is aangewezen, — *de Eucharistie en het christelijk leven?*

IMPRIMATUR.

Harlemi

H. VAN BEEK,

hac 11 Augusti 1870.

lib. cens.

09141-T

INHOUD.

Inleiding	Blz.	3
I. De Eucharistie en het Christelijke Hart	„	7
II. De Eucharistie en het Kind	„	21
III. De Eucharistie en het Gebed.	„	34
IV. De Eucharistie en de Arbeid	„	52
V. De Eucharistie en de Vervulling der Geboden	„	63
VI. De Eucharistie en de Christelijke Deugden	„	80
VII. De Eucharistie en de Liefdadigheid.	„	95
VIII. De Eucharistie en de Armoede	„	107
IX. De Eucharistie en de Eenzaamheid.	„	123
X. De Eucharistie en het Familieleven.	„	138
XI. De Eucharistie en het Leven in de Wereld.	„	154
XII. De Eucharistie en het Lijden.	„	169
XIII. De Eucharistie, de Dood, de Hemel.	„	182